

Bohové a hrdinové starého Řecka

Stvoření světa: Síla z hlubin Chaosu

Ještě dříve, než vůbec nic nebylo, na počátku všeho byl Chaos, prázdnota plná temnoty a beztvarosti. Vznikl v hlubinách nekonečného a temného prostoru - Chaos byl sice prvním božstvem, ale nebyl obyčejným bohem. Nebyl vlastně vůbec bohem. Chaos neměl tvar ani hranice, a zahrnoval celou existenci před stvořením světa a bohů.

Chaos byl symbolem nekonečné možnosti tvořivosti a nezřízené síly, která mohla vytvářet i ničit. Tajemný Chaos nebyl jako obyčejní bohové, neboť Chaos byl víc než božstvo - byl to stav, ve kterém se nacházel celý vesmír.

Chaos neměl podobu, byl obřím a neohrazeným bytím, zdroj veškerého stvoření, ze kterého se zrodily první božské bytosti.

Samotné jeho jméno nahánělo hrůzu a způsobovalo neuspořádanost a zmatek. Přesto byl Chaos tou nejdůležitější silou při vytváření světa a svědkem prvotních věcí ještě před začátkem stvoření.

Z Chaosu vzešla první božstva: Gaia - země, Tartar - podsvětí, Eros - láska, Erebus - temnota a Nyx - noc.

Z hlubin temnoty se zrodil Chaos, který přinášel nekonečné možnosti i hrozné nebezpečí. Všichni bohové se báli této nespoutané síly, která dokázala vytvořit i zničit celý vesmír. Ať už ho uctívali, nebo se mu bránili, Chaos byl stále prvním a nejstarším božstvem, které je spojeno se stvořením a zrodem všeho živého.

Osud a čas: Ananke a Chronos

V dávných časech, kdy ještě neexistovala žádná forma bytí, během neomezené vlády Chaosu, byl vesmír temný a neuspořádaný, a v této tmě se narodila Ananke, bohyně nutnosti a osudu, která se stala ztělesněním všeho, co bylo nezbytné a neodvratné. Byla to mocná bohyně, jejíž vůle se nedala překonat a která určovala osud všeho, co existovalo.

Ananke se poté setkala s Chronem, bohem času, který byl rovněž zrozen z tmy chaosu, a který vládl nad plynutím času a řídil rychlost, s jakou Vesmír plynul. Chronos se na ni podíval a viděl v ní dokonalost a moc, kterou nikdy předtím neviděl. Byl fascinován její silou a chtěl s ní být navždy spojený.

„Ach, Ananke,“ řekl Chronos, „Ty jsi to nejlepší bytí, jaké jsem kdy viděl. Tvá moc a síla jsou uchvacující. Chtěl bych s tebou být navždy spojen.“

Ananke na něj pohlédla. „Ó, Chrone, velký vládce času, který ovládáš plynutí vesmíru. Ty jsi nepřemožitelný a nezastavitelný. Ano - pojme se a společně ovládněme tento svět.“

Chronos a Ananke se tedy spojili a stali se nepřekonatelnou silou, která ovládla vše ve Vesmíru. Ananke určovala osud všeho, co existovalo, a Chronos určoval rychlost, s jakou se to dělo. Zatímco Chaos představoval stav neuspořádanosti a rozvratu, Ananke a Chronos jsou spojováni s časem a vesmírným řádem.

A tak Ananke a Chronos vládli Vesmíru a určovali osud všeho, co v něm existovalo. Oba byli bohové, kteří stvořili pořádek a poskytli lidem a ostatním bohům vědomí, že vše má svůj osud a vše se děje v čase.

Ananke a Chronos se stali rodiči některých dalších bohů a bohyní, jako je například Nyx, bohyně noci, nebo Erebus, zosobňující temnoty. Tito bohové a bohyně představovali další prvky Vesmíru, které vznikly z prvotního chaosu.

Vlákna osudu: Tři sudičky

Ananke byla často zobrazována jako matka Fát, někdy označovaných jako Moiry, které rozhodují o lidském osudu.

Dávejte teď tedy dobrý pozor, ať se dozvíte o slavném eposu o třech sestrách, jež vládnou osudu a jsou známé jako Moiry nebo Fáty.

Jakmile se z temnoty Chaosu vynořila Ananke, bohyně nutnosti, osudu a nevyhnutelnosti, měla ve svých rukou Nítě osudu, jež představují vlákno, jímž jsou spojeni všichni lidé a bohové.

Ananke, jako všemohoucí bohyně osudu, měla schopnost předení, odměřování a stříhání nití osudu. To jí dávalo tak velkou moc, že dokázala ovládat samotné bohy a titány. Ananke tuto moc rozdělila mezi své tři dcery - Klothó, Lachésis a Atropos.

Klothó byla nejmladší z Fát a jejím úkolem bylo předení osudu. Držela osnovu života a rozhodovala o tom, kdo se narodí a jak dlouho bude žít. Lachésis byla prostřední z Fát a jejím úkolem bylo natahovat osnovu života. Rozhodovala o osudu člověka a o tom, jaké výzvy a překážky mu budou při jeho životní cestě připraveny. Atropos byla nejstarší a jejím úkolem bylo stříhat osnovu života. Rozhodovala o tom, kdy bude osud člověka ukončen a kdy přijde jeho smrt. Všechny tři byly neúprosnou a neodvratitelnou silou, která rozhodovala o životě a smrti.

Fáty - Moiry byly považovány za nejvyšší moc osudu a byly zobrazovány jako nerozlučné sestry, které se držely za ruce.

Jak zvláštní byl jejich úkol, tak bylo podivné a tajemné i zrození samotných sudiček. Lidé se jen mohli dohadovat, jak Moiry, tři sudičky, vládkyně osudu a neodvratnosti, přišly na svět. Snad neměly otce a utvořila je sama jejich matka Ananke. Jiná vyprávění přiznávají Moirám i otce - manžela Ananke, boha času Chrona. Podle jiného vyprávění byly Moiry dcerami boha Okeana a jeho manželky Thetis, podle jiného byly Moiry dcerami nejvyššího boha Dia (Zeus) a bohyně spravedlnosti Themidy. Jiní jsou zase

přesvědčení, že byly Moiry dcerami bohyně noci Nyx a boha podsvětí Ereba.

Každopádně jejich moc byla nezměrná a byly uctívány bohy i lidmi, protože všichni se museli podrobit rozhodnutí sudiček, a ani největší hrdinové se nemohli vyhnout svému osudu, který byl předem pevně stanoven.

Přestože rozhodnutí Osudu bylo nezvratné, v starobylém Římě, který plně přijal odkaz řeckého dědictví, měli rčení, podle kterého se to s Osudem muselo umět: Volentem ducunt fata, nolentem trahunt. (Osud vede toho, kdo chce, ale kdo nechce, toho vleče). Tato slova pomáhala lidem, kteří pochopili, že se s osudem nelze přít, jen je třeba ho umět přijmout.

Titáni a jejich moc: Zrození z Chaosu

Ó, slyšte, vy, kteří toužíte po vědění o počátku světa, o tom, jak vzešly prvotní bohové z chaosu a temnoty, naslouchejte mým slovům a odhalím vám tajemství nejvyšších sil.

I když na počátku vládl zcela neomezeně Chaos, a nic kromě temné a neuspořádaná prázdnoty plné nekonečného prostoru a nevýslovné energie nebylo, přesto z tohoto pochmurného místa vzešlo něco, co mělo řád.

A tak se z této temnoty zrodila prvotní božstva. Nejpřednější místo zaujala Gaia, nejstarší z božstev, která se stala matkou Země a matkou mnoha dalších bohů. Sama při svém vzniku vyslovila mocné proroctví: „Já, Gaia, jsem zrozena z Chaosu a temnoty. Ačkoli se zdálo, že z této hmoty nic nevzejde, jsem tu, abych dokázala opak. Budu matkou všech bohů a bohyní, kteří budou vládnout vesmíru a řídit osudy lidí.“

Pak se ukázal Tartaros, božstvo hlubokého podsvětí a vládce bezútěšných míst, kde byli uvězněni démoni a později dokonce i božští Titáni, a promluvil: „Slyšte mě všichni! Já, Tartaros, jsem zrozen z Chaosu a temnoty, abych byl vládcem podsvětí a místem, kam budou uvrženi ti, kteří ztratí svou ctnost a vzdají se svého smyslu pro řád a spravedlnost.“

Eros, který se stal silou, jež ovládala srdce lidí, pronesl tato slova: „Já, Eros, jsem zrozen z Chaosu, abych byl vládcem lásky a vášně, která propojuje všechny živé bytosti. Běda těm, kteří svou vášeň nedokáží zkrotit, ti se propadnou zpět do zničujícího chaosu.“ A skutečně, vášeň, kterou poskytoval Eros lidem, mohla být na jedné straně nejsilnější tvůrčí silou a nejpevnějším poutem mezi lidmi, ale pro toho, kdo s ní nedovedl zacházet, byla prokletím.

Pak se objevil Erebus, božstvo temnoty a hlubokých propastí, a pronesl slova plná vznešené moci: „Slyšte mě všichni! Já, Erebus, jsem zrozen z hlubin Chaosu, abych byl vládcem nekonečné temnoty a propastí, které zastiňují svět. V mých hlubinách naleznou útočiště všechna skrytá tajemství a neznámo. Jsem strážcem hranic mezi světy a zdrojem nepostižitelné síly, která přetrvává v samotném srdci všeho.“ V jeho slovech se skrývala záhada a síla, která vzbuzovala úctu i obavu.

Poté se ukázala Nyx, bohyně noci a přítelkyně hvězd, která vyřkla slova plná tajemství a klidné síly: „Slyšte mě všichni! Já, Nyx, jsem zrozena z temnoty a věčnosti, abych byla vládkyní noci a stínů, které zahalují svět v klidném odpočinku a závoji tajemna. V mých náručích najdou útočiště ti, kteří hledají ochranu před prudkostí světla a nalézají pokoj v objetí temnoty. Jsem matkou hvězd, které osvětlují

noční oblohu a dávají naději v temných chvílích.“ Její hlas zněl jako jemný větřík, který nesl s sebou klid a mír.

Lidé i bohové si byli vědomi moci prvních božstev, která se dotýkala každého okamžiku jejich bytí. A tak jako světlo a temnota, láska a vášeň, vytvářela tyto božstva základní protiklady v božském řádu, a zhmotňovala sílu, která mohla být zároveň požehnáním i prokletím.

Takto tito první bohové, zrození z temnoty a Chaosu, začali vládnout vesmíru a později i řídit osudy lidí. Jejich moc byla obrovská, a tak se stali symbolem všemohoucích sil, které řídí a vládou celému světu. Ale i mezi těmito mocnými bohy docházelo k rozepřím a sporům. Ty největší a nejnebezpečnější střety vedly později k válkám mezi bohy, protože i bohové chtěli téměř všichni poroučet, ale nikdo nechtěl poslouchat. Jejich vzájemné rozbroje se pak přenesly na celý svět a přinášely mnoho bolesti jak jim samým, tak i lidem.

Gaia: Matka Země

Bez času trvala prázdnota, nekonečnost a temnota. V této bezčasé a neohraničené tmě se nic nedělo, neexistovalo nic kromě prázdnoty.

Ale pak se cosi stalo. Z hlubin Chaosu se vynořila Gaia - Matka Země. Její obrovská postava se začala zvedat z temnoty, jako by byla vycházejícím sluncem, které osvětluje a zahání noc. Gaia, prapůvodní bohyně Země, se stala první bytostí, která se vynořila z prázdnoty Chaosu. Byla mocným a prastarým božstvem, které mělo schopnost stvořit a ovládat veškerý život na Zemi.

Její zrod byl naplněn vzrušením a napětím, neboť nikdo nevěděl, co přesně se stane. Objevila se obrovská a silná bytost, která se zrodila z Chaosu.

Gaia byla Matkou Země a dala život všem tvorům, kteří se zrodili na Zemi. Byla plodností, růstem a životem samotným. Své děti chránila před zlem a ničením a pečovala o ně, protože to přijala jako svůj největší úkol.

Přesto se však později srdce Matky Země soužilo kvůli mnoha bolestem a trápení. Když se její děti staly proradnými a posedlými zlem, Gaia byla nucena bojovat proti nim. Bojovala proti zlobě a krutosti a snažila se udržet svět v rovnováze, ale často to bylo jen s velkými obtížemi.

Její zrod se tak stal něčím mnohem větším než jen příběhem k vyprávění. Gaia se stala symbolem moudrosti, síly a ochrany. Vstoupila do světa jako Matka všech a její odhodlání chránit své děti dalo vzniknout novému pořádku a světu s pevnými základy.

Příchází Titáni: Nástup mocných bohů

Potomci bohů Uranova rodu a bohyně Země Gaie jsou v řecké mytologii označováni jako Titáni. Jméno těchto božských bytostí pochází ze starořeckého slova „titanes“, což znamená „napjatý“ nebo

„vzepjatý“. Toto jméno bylo pravděpodobně zvoleno, aby vyjádřilo sílu a moc těchto božských bytostí.

Titáni byli známí svou obrovskou velikostí a silou, a byli považováni za bohy přírody a nebeských jevů.

Když Gaia vstoupila do světa, cítila, že je sama, a samota ji velice trápila. Chtěla někoho, kdo by jí pomohl vytvořit svět, který by byl plný života a krásy. I když se o to pokoušela sama a začala vytvářet samotnou Zemi, brzy zjistila, že je to mnohem těžší než její odhodlání a že potřebuje pomoc.

„Potřebuju někoho, kdo mi pomůže vytvořit svět,“ vykřikla Gaia do prázdnoty.

A tehdy se ozval hlas, který řekl: „Já tě mohu pomoci.“

Gaia se podívala kolem sebe, ale nikoho neviděla.

„Kdo to mluví?“ zeptala se.

Hlas odpověděl: „Já jsem Uran, a já tě mohu pomoci s vytvořením světa.“

Gaia se zaradovala, když slyšela Uranův hlas, ale nikde ho neviděla. Gaia pochopila, že svého pomocníka musí sama stvořit. Z hmoty hor a oceánů vytvořila podobu člověka a vdechla mu život. Tento muž dostal jméno podle toho, jak se jí v jejích představách představil, Uran, a stal se bohem oblohy a nebes.

Když na sebe Gaia a Uran poprvé pohlédli, byli ohromeni silou svých citů. „Má lásko,“ řekl Uran, „ještě nikdy jsem s nikým necítil tak silné spojení. Věřím, že jsme si byli souzeni.“

Gaia odpověděla stejně vášnivě: „Ano, můj nejdražší Urane. Naše láska se nepodobá žádné jiné a já také ve svém srdci cítím, že jsme si byli souzeni.“

Uran a Gaia se do sebe hluboce zamilovali, Uran se spojil s Gaiou a začali společně tvořit svět. Uran vytvořil nebe a naplnil je hvězdami, zatímco Gaia vytvořila hory a údolí, řeky a oceány. Společně stvořili živé tvory, rostliny a zvířata, aby naplnili svět životem.

První manželé měli spolu mnoho dětí, Gaia a Uranus byli neplodnějšími božskými bytostmi, ale jejich děti byly velmi neobvyklé. Gaia se postupně rozhodla svým dětem uložit podle jejich schopností různé úkoly s různými významy. Vytvořily se tak tři skupiny bytostí.

První řád byli Titáni, kteří byli mocní a silní. Narodilo se jich celkem dvanáct a každý z nich měl své vlastní schopnosti a zodpovědnosti. Čtyři Titáni se oženili se svými sestrami. **Kronos** se po svržení svého otce Urana stal vládcem světa i vládcem ostatních Titánů a otcem olympských bohů. Kronos se obával, že jednoho dne bude svržen ze svého trůnu svým vlastním potomkem, takže se snažil zabít každého ze svých dětí, když se narodil. Jeho sestra a manželka **Rheia** se také stala matkou prvních olympských bohů.

Oceánům, řekám a vodám vládl Titán **Okeanos** společně se svou sestrou a manželkou Titánkou **Tethys**.

Rozumu a osudu vládl Titán **Koios**, který měl za manželku Titánku **Phoebe** vládnoucí měsíci a prorokování. Titán **Hyperion** se stal bohem výšin a nadpozemského prostoru. Jeho domov byl v kosmu, mezi zářícími hvězdami a nebeským světlem. Po porážce Titánů a převzetí moci olympskými bohy převzal do značné míry jeho funkci Helios, který byl zodpovědný za denní světlo a měl na starosti slunce, aby vždy správně vycházelo a po skončení své denní pouti opět zapadlo za obzor.

Mohl ovládat i průběh dne. Jeho manželkou byla Titánka **Theia**, která vládla světlu a světovému řádu.

Další Titáni se neoženili se svými sestrami, ale své nevěsty hledali také mezi příbuznými.

Titán **Iapetos** vládnoucí lidskému životu a smrti se oženil se svou neteří Klymene, dcerou Okeána a Tethys.

Titánka **Themis** byla personifikací spravedlnosti a zákona a Titánka **Mnemosyné** se stala bohyní paměti. Obě dvě si vyhlédli za své milenky jejich synovec Zeus.

Titán **Krios** vládl obloze a hvězdám a oženil se se svou nevlastní sestrou Eurybií, dcerou bohyně Země Gaie a Ponta.

Dnes se slovo „Titán“ používá také pro označení osob nebo věcí, které jsou obrovské, silné a mocné. Například v oblasti technologií se slovo „Titán“ používá pro označení výkonných počítačů nebo procesorů, které mají velmi vysoký výkon a schopnosti.

Foibé a Koiós: Ochránci tajemství a hvězd

Dávejte tedy pozor, vy, kdo jste si přišli poslechnout můj příběh, který se odehrává v dávných dobách, když se ještě řídila celá země silou Titánů.

V té době vládla nad měsícem a věděním Titánka Foibé, manželka Titána Koióse, jehož moc ovládala hvězdy a proroctví.

Foibé a Koiós byli mezi prvními Titány, kteří vládli nad vesmírem před nástupem olympských bohů.

Oba Titáni měli půvabnou dceru Létó, které ovšem její krása mnohem více než štěstí a radost přinesla spíše zármutek a ponížení.

Do krásné Létó se totiž zahleděl Zeus, který se později stal nejvyšším bohem a otcem olympských bohů. Před Diem si žádná krasavice nemohla být ničím jistá, a když se mu zalíbila, musela být jeho.

Ach, moji drazí posluchači, vládce bohů Zeus si přisvojoval nejen krásné dívky, ale i chlapce. O tom by mohl nejlépe vyprávět princ Ganymédés, syn trojského krále Tróa a jeho manželky Kallirhoy.

Ganymédova krása vládce bohů Dia natolik okouzila, že se proměnil v orla a unesl ho na Olymp, aby se stal novým číšníkem bohů, naléval jim sladký nektar, nápoj věčné mladosti a podával ambrosii, jídlo bohů, které dává mládí, krásu i nesmrtelnost. Na místě číšníka Ganymédés vystřídal mladou bohyni věčné mladosti a jara, Hébé. To se ovšem vůbec nelíbilo Diově manželce Hére, která byla matkou Hébé, ale vládce bohů Zeus si prosadil svou.

Tak se i Létó proti své vůli stala milenkou Dia, hračkou pro jeho potěšení.

O Diových záletech se dozvěděla jeho manželka Héra, a jak to v takových případech bývá, jako hlavního viníka Diový nevěry a zrady jím slibované lásky neviděla jeho, ale krásnou Létó.

Když byla Héra rozzlobená nebo žárlivá, vůbec ji nezajímala nějaká spravedlnost. Proto neodpouštěla těm ženám, kterým Zeus prokazoval nejen svou přízeň, ale dokonce i nejbližší náklonnost, a tak Héra následovala Létó po celém světě, s cílem ji zničit.

Koiós se snažil své dceři pomoci i za cenu otevřeného nepřátelství s Hérrou, ale Foibé chtěla pomoci jejich dceři Létó ještě jinak, pomocí kouzelných předmětů.

Ó milý čtenáři, rád ti teď povím více o tom, jak Héra chtěla uškodit Létó a jejím dětem a jak jim kouzelné předměty pomohly.

Héra, žárlivá manželka Dia, velice nenáviděla Létó i její ještě nenarozené děti. Když se Létó snažila najít místo, kde by mohla porodit, Héra vyslala své posly, aby ji pronásledovali a způsobili jí co nejvíce bolesti a utrpení.

Létó byla zoufalá, protože se na každém kroku setkávala s nastraženými léčkami, které jí přichystala buď samotná Héra, nebo její pomocníci.

Díky pomoci svých rodičů bohyně Foibé a Koióse spolu s dalšími přáteli nakonec našla útočiště na malém ostrově Delos. Tento ostrov pro ni vytvořil Diův bratr Poseidon, vládce moří. Tam pronásledovaná Létó porodila Apollóna a Artemidu, ale Héra se nevzdávala a stále těmto dvojčatům chtěla uškodit.

Když se Létó začala o svá dvojčata Apollóna a Artemidu starat, Foibé jim chtěla ještě více pomoci a chránit je před hněvem Héry. Proto jim připravila zcela neobyčejné a vzácné dary: pírka touhy spolu s hvězdnými šperky. Tyto kouzelné předměty jim měly pomoci uniknout před pronásledováním a poskytnout jim sílu a ochranu.

Foibé totiž byla vládkyní nejen Měsíce, ale i vědění. Svým kouzelným uměním dokázala vytvořit předměty, které měly ochranné a posilující účinky. Pírka a šperky byly mocnými kouzelnými předměty, které byly schopny poskytnout svému nositeli sílu, ochranu a zaručovaly i splnění nejrůznějších přání.

Protože Foibé nebyla obyčejnou bohyní, mohla vyrobit pírka touhy ze svého vlastního peří, které bylo bílé a lesklé jako měsíc. Pírka touhy měla zvláštní schopnost přivolávat tužby a sny. Ovšem na rozdíl od jiných snů, které lidé i bohové mívají, a jejich nenaplnění způsobuje palčivou trýzeň, pírka touhy, pokud byla správně použita, mohla sny svého nositele vyplnit, splnit jeho přání a uspokojit jeho tužby. Vypadala jako bílá pírka s jemnými zlatými žilkami a byla velmi jemná, aby si jejich nositel uvědomoval křehkost lidských snů. Lidé, kteří dostali tato pírka, museli být velmi opatrní, aby je nepolámali nebo nějak jinak nepoškodili, protože to pak způsobilo, že jejich touhy navždy nemohly být splněny.

Hvězdné šperky byly podobně jemňounké, protože Foibé uměla zachytit světlo z hvězd a měsíce a zpracovat je do krásných skvostných předmětů. Koiós klenoty ještě ozdobil plameny a hvězdnými slzami, které zářily tak, že je každý musel v údivu obdivovat. Tyto šperky byly také kouzelné a měly schopnost poskytnout svému nositeli sílu a ochranu před temnotou. Foibé a Koiós nejprve chtěli darovat své magické předměty lidem, ovšem pouze těm, kdo si to zaslouží.

Když se Létó s dětmi ukrývala před Hérrou, rozhodla se Foibé s Koiósem, že pírka touhy a hvězdné šperky darují jako prostředek ochrany pro její dvojčata právě jí. Tyto kouzelné předměty měly pomoci dětem uniknout před pronásledováním a poskytnout jim sílu a ochranu.

Létó si vzala pírka touhy a předala je Apollónovi: „Apollóne, moje dítě, vezmi toto pírko a použij ho jako ochranu. Síla a rychlost, kterou ti poskytne, tě ochrání před Hérrou.“ Pak se obrátila k Artemidě a dala jí šperky utkané z hvězdných cest: „Artemido, má dcero, vezmi tyto šperky a použij je jako ochranu. Světelná síla, kterou ti poskytnou, tě ochrání před Hérrou.“

Ó, milý čtenáři, rád bych vám popsal, jak se projevovala síla hvězdných šperků, které Foibé darovala Artemidě.

Když Apollón a Artemis použili své kouzelné předměty, stali se neviditelnými a byli schopni se skrýt před Hérrou. Pírko touhy poskytlo Apollónovi sílu a rychlost, zatímco když Artemis použila hvězdné šperky, rozzářily se na temných místech jako hvězdy na noční obloze a rozjasnily i temné a nebezpečné cesty. Ty jí pak ukazovaly správný směr a vedly ji na bezpečná místa, kde se ubránila proti všem nepřátelským tvorům.

Díky těmto kouzelným předmětům se Apollón a Artemis stali nezranitelnými a byli schopni se bránit proti pronásledovatelům i samotné Hérě.

Létó byla vděčná za pomoc Foibé a Koióse a uctívala své rodiče jako mocné bohy, kteří měli moc přinášet ochranu a posilovat lidi svými kouzelnými předměty.

Tyto šperky se staly symbolem síly a ochrany pro Artemidu a daly jí nezranitelnost a nadpřirozenou moc. V důsledku toho byla Artemida ctěna a uctívána mnoha lidmi, kteří v ní viděli ochránkyni zvířat, loveckých zdrojů a symbol nespoutanosti. Díky těmto předmětům mohli být Apollón a Artemis v bezpečí a časem se stali jedněmi z nejmocnějších bohů Řecka.

Lidé se modlili k Foibé a Koiósovi, aby jim pomohli při jejich cestách a chránili je před nebezpečím. A ti, kdo toho byli hodni, obdrželi pírka touhy i hvězdné šperky ozdobené zářícími plameny a hvězdnými slzami, aby mohli také zažít sílu a ochranu na všech svých cestách.

Avšak později přišel den, kdy se Titáni postavili proti nejvyšším bohům a bojovali o moc. Foibé a Koiós se spojili s ostatními Titány, aby bojovali proti olympským bohům. Byli však poraženi a navždy spoutáni podzemními řekami Tartaru.

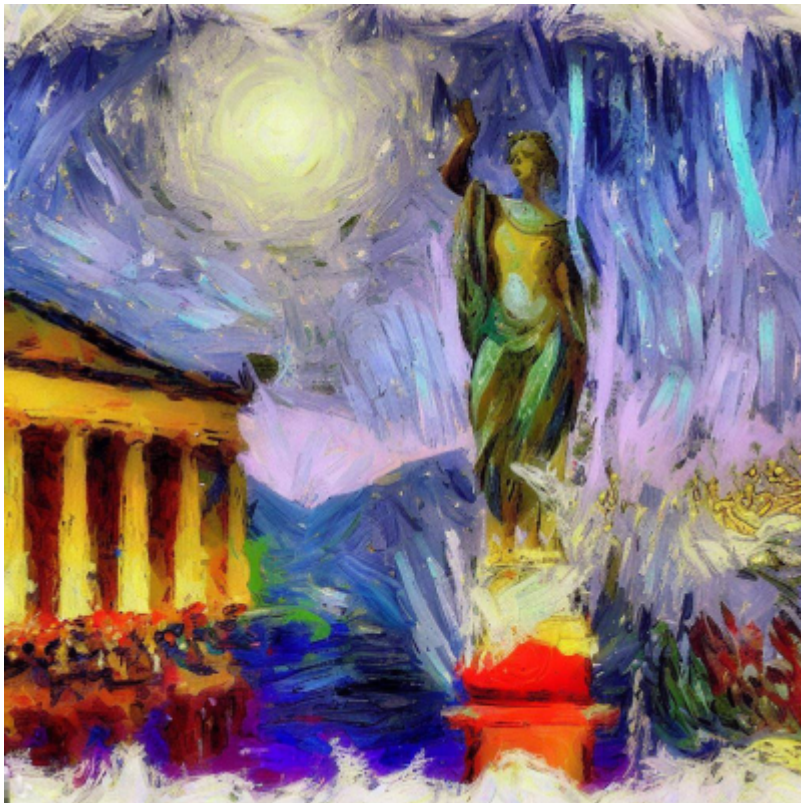
Themis: Řád a spravedlnost

Před mnoha věky, v dobách, kdy bohové a smrtelníci ještě společně kráčeli po zemi, žila vznešená bohyně s titánskou slávou, jejíž jméno bylo Themis. Byla to ona, ztělesnění božského zákona a posvátného řádu, ta, která nesla s sebou pravidla správného chování stanovená samotnými bohy. Avšak její moc nebyla jen v tomto, neboť pronášela proroctví a stála v čele znamenitých věštírů, včetně slavných Delf.

Na strmém vrcholu Delfského hřebene, tam, kde se hory objímaly s oblaky a větrná křídla nesla hlas tajemných mocností, zářila Delfská věštírna jako jasná hvězda na temné obloze. Na tomto posvátném místě vládla bohyně Themis, jejíž moudrost a proroctví byly proslulé po celém starověkém světě.

Když padal večer a do prodlužujících stínů zazníval ptačí zpěv, Themis se věnovala posvátnému obřadu, aby navázala kontakt s božským světem. Před oltářem, jehož plameny tančily vryté na kameni, vyslovovala modlitby do ticha noci, přivolávala síly nadpřirozeného a svěřovala se ostatním bohům i mocnému Osudu s pokornou prosbou. A pak, jakoby zázrakem, odpovědi se zjevovaly v podobě snů nebo jako tajemná poselství v nitru její mysli.

Zrána, když se slunce začalo rozpouštět stín noční tmy, se Themis připravovala přivítat ty, kdo hledali poznání a chtěli osudovou radu. Kolem věštírny se shromažďovali poutníci, plni naděje, ale i strachu. Vstupovali s pokorou do chrámu, kde panovalo svaté ticho, a přicházeli se slovy prosby na rtech a v srdci.

V záblesku jasu protínajícího božské šero, jak byly otevřeny brány poznání, se Themis proměňovala. Její oči, které zářily jako hvězdy, se propadaly do hlubin nekonečna a vnímaly pravdivé obrazy minulosti, přítomnosti i budoucnosti. Její hlas, jasný jako drahokam, pronikal do srdcí všech, kdo poslouchali, a nesl s sebou poselství bohů. Tam, na posvátném místě Delfské věštírny, se stávala tryskajícím pramenem moudrosti i představitelkou božského zákona.

A tak zaznívala slova Themis, bohyně proroctví, do duší těch, kdo přišli hledat odpovědi. Předávala jim poznání o osudu a upozorňovala na důležité události. Její učení nebyla jen slova, nýbrž i znamení, která museli rozluštit a porozumět jim.

Delfská věštírna se stala místem, kam směřovali panovníci i prostí lidé, aby získali vedení a pochopení. Themis, ta, která předala věštírnu svým nástupcům, stále ochraňovala toto svaté místo a poskytovala průvodcovství všem, kdo tam hledali. Její věštby vyhledávali králové i válečníci, umělci i učenci, všichni hledající dávnou moudrost, kterou Delfy nesly.

Pod jiným příběhem byla tato věštírna v Delfách darovaná od samotné Gaie, aby se později stala dárkem pro Apollóna od Fóibé, která tak obdarovala svého vnuka darem ke dni jeho narození.

Themis měla své místo i jinde - ve výsosti nad zemí, na svatém Olympu. Tady zasedala po boku Dia, mocného vládce bohů i celého světa, a stala se jeho první a nejvěrnější rádčyní. Její moudrost ve věcech božského práva a složitých osudech se v této ušlechtilé úloze stále znovu a znovu osvědčovala. Šeptala do Diova ucha, ukazovala mu cestu spravedlnosti a zajišťovala, aby jeho rozhodnutí byla spravedlivá a poctivá pro bohy i smrtelníky. Avšak jejich společenství nebylo omezeno pouze na dobrou radu, nýbrž tento božský pár byl obdarován šesti dětmi.

Jako božská bytost Themis učila lidstvo prvotním zákonům spravedlnosti a morálky. Její učení zahrnovalo příkazy zbožnosti, pravidla pohostinnosti, zásady správného vládnutí a správného chování během shromáždění.

Chrám a svatyně zasvěcené Themis zdobily krajinu Řecka. V Thébách měla svatyni, která ukazovala na její důležitou úlohu při ustavování zákonů, kterými se řídila lidská shromáždění.

Legendy o Themis, vznešené titánské bohyni božského zákona a proroctví, jasně zářily jako vůdčí světlo nejen pro bohy, nýbrž i pro smrtelníky. Její učení se neslo dějinami a připomínalo všem, kdo jí naslouchali, že je třeba respektovat a dodržovat přirozený řád světa. Dokud žil odkaz starobylé moudrosti Themis, bohyně spravedlnosti a proroctví, svět zůstával v harmonii.

Hekaté: Světlo a stín podsvětí

Dlouhá staletí zaznívaly z dávných úst starověkých vypravěčů příběhy o mocné bohyni z potomstva Titánů, zjevující se ve slavném říši nebes, zemí a moří. Ta, jež zahalena tajemstvím, byla známa jako Hekaté. Jejím otcem byl mocný Titán Perses a matkou půvabná Asterie, která ji předurčila panovat nad skrytým světem duchů a uměním čarodějnictví.

Hekaté, vládce černé magie, ovládla umění komunikace s mrtvými a vyvolávání duchů, čímž spojila svůj osud s temnotou podsvětí. Magické rituály, obřady a zaklínání jí umožňovaly získat poselství zemřelých, předpovídat budoucnost a hledat pomoc a ochranu od nadpřirozených sil. Tyto záležitosti však nesly s sebou nebezpečí, neboť se pohybovaly v nejtemnějších vodách magie.

Hekaté byla obdivována na mnoha místech, ale její nejuctívanějšími svatyněmi byly ty v Eleusis a na ostrově Samothrake. U tajemných křižovatek, kde se setkávaly cesty živých a mrtvých, přinášeli lidé oběti a prosili o ochranu na svých cestách. Hekaté byla bytostí záhadnou, posílající z podsvětí různorodé demony a hrozné duchy. Učila umění čarodějnictví a kouzelnictví, kráčela po hrobech a blízko krve prolitých v násilí. V noci doprovázela duše zemřelých a její příchod ohlašovalo kňučení a vytí psů.

Při nejslavnějších událostech řecké mytologie zasahovala Hekaté ve společnosti Démétér, bohyně úrody. Když se Démétér snažila najít svou dceru Persefonu, unesenou vládcem podsvětí Hádem, Hekaté ji provázela se svítilnami plamenů. A když se matka konečně setkala s dcerou, Hekaté se stala společnicí Persefony v Hádivě říši.

V nejtemnějších nocích bylo možné spatřit Hekaté, jak stojí s dvěma pochodněmi v rukou, nebo s tvářemi otočenými do tří směrů. Oltáře a svatyně této záhadné bohyně byly běžné v domácnostech, aby odvracely zlo a moc čarodějnictví.

Tajemná moc bohyně Hekaté zasahující do podsvětí lákala mnoho zvědavých a nepokojných srdcí, ale velmi často tito zvědavci dostali pravý opak toho, po čem toužili. Moc a krása tajemného poznání a magického ovládní druhých byly velmi vábívé, ale jen ti moudří a pokorní si uvědomovali, že je to síla, která člověku nepatří.

Přesto mnozí, příliš uchvácení září její moci, se pokoušeli vzývat duchy a vyvolávat síly záhrobí. Varovali je však staří mudrci i ti, kteří nesli světlo i břímě vědění a zkušeností. Vždyť černá magie byla jako ohnivý drak, nebezpečný a démonický. Otvírat dveře do podsvětí a lákat duchy zemřelých bylo hrou s ohněm, která mohla zničit nejen ty, kdo toto počínání vykonávali, ale i ty, kdo se k nim přibližovali. Neztratíme-li se v bludištích černé magie, můžeme nalézt moudrost a osvětlení.

Tak se nesly mýty o Hekaté, bohyni, která zůstala ve stínech, střežících tajemství přesahující pozemský život. Příběh bohyně Hekaté je poselstvím pro vás, vznešení posluchači, abyste si vážili moudrosti a síly, ale zároveň se vyhýbali temným pokušením.

Od jména bohyně Hekaté se odvozuje slovo hekatomba, hekatomby. Tento pojem je spojen s bohyní Hekaté z důvodu jejího jména, které pochází z řeckého slova „hekon“, což znamená „sto.“ Hekatomby byly rituální oběti, které se skládaly z obětování sto kusů dobytka, jako například krav nebo býků, bohyni Hekaté. Tyto oběti byly prováděny v řecké mytologii jako zvláštní druh obětiny, aby se uklidnily božské síly, a byly často součástí mystických rituálů a slavností spojených s božstvy podsvětí, a proto měly zvláštní význam při uctívání Hekaté jako bohyně podsvětí, magie a duchovního vedení.

Pojem „hekatomby“ se však v současné době používá spíše v historickém nebo mytologickém kontextu, než v běžném životě. Příklady použití:

- *Kombinace utopie a totalitního státu je cestou do ztracena, již doprovázejí hekatomby mrtvol v důsledku revolučního teroru.*
- *Hekatomby mrtvol ukončily rázně idylické časy závěru 19. století, kterému se říkalo Belle Epoque, neboli skvělá epocha.*
- *Pro hekatomby prvních bitev je potřeba mladých mužů.*
- *Zdálo se, že hekatomby obětí budou mít pro lidstvo natolik odstrašující a terapeutický účinek, že se do podobných šíleností přestane používat.*

- *Bitvy na Verdunu či na Sommě se staly synonymem pro hekatomby mrtvých.*
- *Z hekatomby dokladů jmenují aspoň tyto.*

Okeános: Vládce vodních hlubin

Poslouchejte, drazí posluchači, když vyprávím o zrodu Okeana, mohutného boha veškerých vod a jednoho z nejmocnějších Titánů.

Bylo to v dávných časech, kdy Chaos vládl nad vším, když Okeanos vzešel z jeho hlubin a vytvořil obrovskou řeku, jejíž vody proudily nekonečnými krajinami. Ó, hleďte na tento nesmírný hluboký proud, jenž se rozkládá jako daleké vnější moře, které je přístupné pouze bohům a hrdinům, jejichž statečnost je prověřena jejich činy.

Naopak, vládcem vnitřních moří otevřených i prostému člověku, je Pontos, kterého porodila sama matka Země Gaia před dávnými časy, ještě dříve, než přišel Ókeanos. Spolu s Poseidónem má každý z těchto mocných vládců svou moc nad vodními tajemstvími světa, kde se prolínají vodní říše.

Okeanos byl mocným titánským bohem, jehož úkolem bylo udržovat rovnováhu na světě a podpírat nebeskou klenbu.

Okeanovou manželkou se stala jeho sestra Tethys. Už od prvního setkání byla jejich náklonnost tak silná, že nemohli odolat touze se spojit jako manželé. Okeanos a Tethys se propojili v nebeském tanci a jejich srdce plná vášně se objala.

A tak byli dva, a přesto jedním a zplodili spolu mnoho synů, bohů jednotlivých řek a mnoho dcer, Oceanidek. Tyto nymfy vládly nad prameny vod a prosebníkům mohly i v poušti ukázat na skrytý pramen vody, který mohl vytrysknout ze skály nebo ze země.

Nejstarší Oceánida Styx byla podsvětní řekou, vinoucí se mezi zemí a podsvětím, tvořící hranici, která odděluje a spojuje oba světy. K ní se sbíhají další řeky Acheron, Kokýtus, Léthé a Flegeton – Zářící, Hluboké, Posvátné a Smutné, které končí v obrovském v močálu.

Voda řeky Styx byla průzračná a tichá, protože přijímala přísahy všech bohů. Nesplněná přísaha složená u této řeky přinášela přísahajícímu muka horší než smrt. Styx měla také mocné kouzlo, dávající nezranitelnost ponořením do svých vod. Jen opatrně, protože i tak mocné kouzlo mohlo přinést neštěstí. Stačila malá nepozornost, když půvabná bohyně Thetis, matka hrdiny Achillea, koupala svého syna v této vodě a držela ho za patu, které se kouzelná voda nedotkla.

Proto v Trojské válce Achilles zemřel po zásahu Paridova šípu do své paty, která byla jeho jediným zranitelným místem.

Niké, jedna z dcer Oceánidy Styx se stala posuzovatelkou a rozhodčí v soutěžích pořádanými bohy a smrtelníky i ve všech válkách. Právě pouze Niké uděluje vítězství, a jako bohyně vítězství vždy stála na straně vítěze.

Jiné Oceánidy, jako Europa nebo Asia, daly svá jména celým kontinentům.

Okeanos a Tethys měli tisíce dětí, potoků a řek, které se rozprostíraly po celém světě. Krásné řeky a potoky byly plné života a síly. Dávaly vodu rostlinám a zvířatům, poskytovaly obživu pro celý svět a později umožňovaly lidem, aby z nich pili.

Každé jejich dítě bylo jedinečné a mělo svou vlastní osobnost. Některé byly klidné a pomalé, jiné byly rychlé a bouřlivé. Ale všechny měly společné to, že se zrodily ze spojení mezi Okeanem a Tethys.

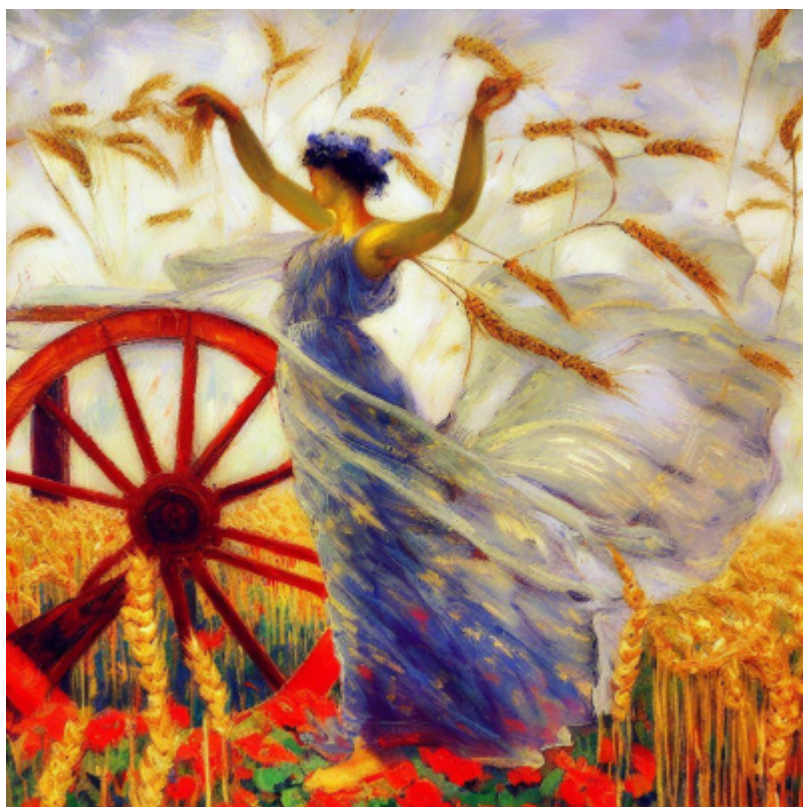

Týché či Fortuna: Vládkyně náhody a nejistého štěstí

Z vod hlubin oceánu se vynořuje příběh bohyně Týché, jedné z dcer mocného Okeana a bohyně Tethys. Málokterá bohyně je tak symbolicky spjata s vodami a oceánem jako Týché, bohyně prchavého štěstí sázkařů, neboť v řecké mytologii byl právě oceán symbolem nepředvídatelnosti a náhody.

O původu Týché panovalo mnoho dohadů a pověstí, neboť bohové se často skrývali za závojem tajemství, nedovolující smrtelníkům do nich příliš nahlížet. A tak vypravěči slyšeli různé příběhy o jejích rodičích, což vedlo k protichůdným vyprávěním. Kromě těch, co o ní mluvili jako o dítěti Oceána a Téthys, prvotních božských bytostí, které vládly vodám světa, byli i tací, kteří se domnívali, že Týché byla dcerou Dia, vládce bohů a lidí.

Možná jste slyšeli o bohyni jménem Fortuna, ale ta má místo u Římanů, kteří uctívali tutéž bohyni, pouze pod jiným jménem. Řecká Týché je tedy římská Fortuna, což v překladu znamená osud, ztělesnění všeho nejistého a nepředvídatelného. Na jejích obrazech ji často zobrazovali jako ženu držící nádobu s rohem v levé ruce – tímto gestem se zdůrazňuje její spojení s přízní a bohatstvím – a v pravé loďní kormidlo, kterým ovládala směr lidských osudů. Nezřídka se také na jejích obrazech objevuje kolo, jehož otáčením se měnily osudy lidí, a s křídly, jež jí umožňovala rychle se pohybovat. Křídla, se kterými ji její ctitelé vyobrazovali, vyjadřovala i proměnlivost její přirozenosti a především nestálost její přítomnosti – štěstí může kdykoli odletět.

Roh hojnosti, plný plodů, květin a obilí, symbolizoval nejen blahobyť a bohatství, ale také samotnou bohyni jako bytost zcela nevyzpytatelnou. Kormidlo pak představovalo její moc nad osudem, kterému

dávala směr. A nezapomínejme na kouli, která byla dalším atributem Fortuny a vyjadřovala její vrtkavou povahu.

Kromě rohu hojnosti, kormidla a koule měla Fortuna také další atributy, i když ne tak typické jako ty předchozí. Roh hojnosti, který má svůj původ v dávné řecké mytologii, vyjadřoval myšlenku, že Týché či Fortuna je dárkyní hmotného blahobytu. Příběh vypráví o bohu řek Achelóovi, který se proměnil v býka a daroval své nymfě Amaltei roh hojnosti jako projev vděčnosti za její péči. Od té doby se roh hojnosti stal symbolem bohatství, dostatku a štěstí. Lidé toužili po blahobytu a šťastném osudu, a proto vyjadřovali své přání a naději prostřednictvím tohoto symbolu. Dalším atributem byla nádoba, kterou bohyně často nosila na hlavě nebo vedle sebe a klasy obilí (někdy s mákem), které držela spolu se kormidlem v pravé ruce.

V Římě byla Fortuna velmi populární a obdivovaná. Lidé jí vzdávali úctu a obětovali v naději, že získají její přízeň a ochranu. Zároveň se báli, že by jim mohla připravit nepříznivé události. Její moc byla nevypočitatelná a mnozí věřili, že od ní závisí jejich osud. Její podobizny zdobily chrámy, veřejná místa a soukromé domy. Byla spojována s dalšími božstvy, například s Merkurem, který byl považován za boha obchodu a příležitostí. Spojení těchto dvou božstev naznačovalo vztah mezi štěstím a příležitostmi, které lidé mohli využít.

Společnost byla fascinována a závislá na Týché či Fortuně. Viděla ji jako hlavního poskytovatele štěstí, bohatství a úspěchu - nebo neštěstí, bídy a neúspěchu. Lidé věřili, že se od její vůle odvíjí jejich osud, a proto jí přinášeli oběti a vyslovovali modlitby.

I dnes se mezi námi pohybuje Fortuna, bohyně sázkařů, kteří jsou pevně přesvědčeni, že s její pomocí dosáhnou bohatství, které jim spadne rovnou do klína. Fortuna je ale proměnlivá, nevyzpytatelná i zlomyslná. Přestože někomu přinese nečekané bohatství, mnohem častěji jim místo rohu hojnosti zůstane spíše jedna kapsa prázdná a druhá vysypaná.

Jméno Týché se také často používalo na začátku cesty, rozhodování, na památnících, posvátných darech a obětech. Stejně jako dnes říkáme „Sbohem“, „Na zdraví!“ nebo „Šťastnou cestu!“, Řekové před začátkem důležitých činností a událostí obvykle začínali slovem „Týché“, zatímco Římané vyjadřovali přání, aby věc byla dobrou a šťastnou, rčením „Quod bonum faustumque sit“, což se dodnes píše na některé vysokoškolské diplomy Q. B. F. Q. S. nebo také jako Q. B. F. F. F. Q. S. – „Quod bonum, faustum, felix, fortunatumque sit“ (To ať je dobré, příznivé, šťastné a štěstím obdařené).

Plútos: Síla a slabost bohatství

Moji milí posluchači, je mezi vámi někdo, kdo touží po bohatství a pro jeho dosažení je ochotný obětovat i velké věci? Dobře tedy poslouchejte, jak se to s bohatstvím má.

Bohyně Týché, vládnuocí nad šťastnými i nešťastnými náhodami, vždy spolupracovala s řeckým bohem bohatství Plútem. Stejně jako Týché se i Plútos rozhodl tajit pravdu o svém původu a zahalit ho tajemstvím. Proto je nám stále nejasné, odkud vlastně Plútos pocházel. Avšak někteří tvrdí, že je to pochopitelné, neboť i u samotného bohatství by bylo nerozumné se ptát na jeho kořeny – máte-li bohatství, nepátrejte, odkud přišlo.

A tak se i původ Plúta udržuje ve skrytu, daleko od zvědavých pohledů. Někteří hovoří o tom, že byl synem bohyně plodnosti a zemědělství, Déméter a smrtelníka Iásióa. Jiní zase jednoznačně tvrdí, že jeho matkou byla samotná Týché. Další vypravěči naznačují, že Týché, bohyně náhody a

nevyzpytatelného štěstí, Plúta jen vychovávala. Každopádně jejich součinnost připomínala ladný a vznešený tanec, ve kterém Týché, vládkyně všeho nepředvídatelného, vede kroky Plúta, který jedněm štědře rozdává bohatství a jiné neustále mívá.

Přestože byl Plútos považován za zdroj bohatství a byl spjat se štěstěnou, sám určitě jako ukázka štěstí a spokojenosti nevypadal. Oslepl, neboť samotný nejvyšší bůh Zeus ho uvrhl do temnoty tím, že mu pro jistotu odňal zrak, aby mohl rozdávat své dary bohatství bez jakýchkoli předsudků. Kromě toho byl také chromý, protože si při svém příchodu dává na čas, pokud tedy vůbec dorazí, avšak zároveň je okřídlený, aby mohl odejít rychleji, než přišel. Taková je tedy podoba tohoto boha, který byl spojen s bohatstvím, po kterém mnozí prahli, neboť ho pokládali za vrchol štěstí. Často však zapomínali, jak je bohatství prchavé a pomíjivé – stejně tak jako rychlé mávnutí křídlů Plúta. Než se stačíte moji drazí posluchači otočit, Plútos již odletěl a s ním i vysněný blahobyť. Proto přemýšliví lidé vyzorovali, že mezi potomstvo a dědictví Plúta bezesporu patří Bláznovství, které nikdy nepotkáte společně s Moudrostí. Moudrost je vždy jinde, mimo dosah těchto marnivých cílů.

I Plúto se dostal do nových slov v mnoha jazycích. Pokud se někde objeví vláda bohatých, kteří vládou ne na základě své dovednosti, ale u moci se drží jen kvůli svému bohatství, mluvíme o plutokracii. Plutokrat je pak ten, kdo na základě bohatství vládne.

Němci někdy používají pojem Plutonomie, což znamená ekonomický a hospodářský růst, který ovládá jen nejbohatší vrstva obyvatelstva.

Planeta Pluto, která byla objevena v arizonském Flagstaffu v roce 1930 je ovšem pojmenovaná podle Pluta, římského boha vládnoucímu podsvětí (u Řeků to byl Hádes). Symbol pro tuto planetu ♇ je složený z písmen P a L, možná i jako iniciály a připomínka jejího objevitele Percivala Lowella. Planetu Pluto astronomové kvůli její malé velikosti vyřadili ze seznamu planet v roce 2006.

Kvůli podobnosti jmen boha podsvětí a bohatství docházelo často v některých příbězích k jejich záměnám a spojování.

Mnémosyné: Strážkyně paměti a vzpomínek

Ó, vy, kteří posloucháte, slyšte ještě pozorněji, abyste rozuměli mému hlasu, který přináší další příběhy starého Řecka. Aby byla zachována celistvost vyprávění, je nezbytné vyprávět o bohyni paměti, samotné Mnémosyné, jejíž význam a síla jsou nepominutelné. Mnémosyné, matka devíti slavných múz, byla mocnou Titánkou zrozenou z Gaie, bohyně Země, a Urana, boha nebe. Samo její jméno, Mnémosyné, ukazuje na mimořádné schopnosti, kterými byla obdařena, a je odvozeno od řeckého slova mnēmē označující jak paměť, tak i vzpomínku. A právě Mnémosyné byla hodna tohoto vznešeného jména. Králům a básníkům předávala moc strhujícího projevu skrze svou přítomnost a úzký vztah ke svým dcerám Múzám.

Poslouvejte nyní, jak se dávní hrdinové obraceli k Mnémosyné, vzývali ji, aby jim pomohla přesně si vzpomenout a věrně zazpívat oslavné básně. V jejím jménu zaznívaly první verše těch nejslavnějších eposů, jak o hrdinství na bitevním poli v Řecku, tak třeba v Odysseově putování. Mnémosyné byla jednou z nejdůležitějších a nejváženějších Titánek, neboť paměť byla základem dědictví vyprávěných příběhů, ze kterých Řekové začali vytvářet svou civilizaci.

A později, když se začalo více psát a méně vyprávět, i slavní filosofové hledající smysl lidského života a odpověď na nejpalčivější otázku odkud pocházíme, kým jsme a kam směřujeme, se o Mnémosyné pochvalně vyjadřovali. I tito učenci začínali své rozpravy slovy: „Stejně jako básníci, i já začínám vyprávět s prosbou k múzám a Mnémosyné.“

Mnémosyné možná nebyla nejvyhledávanější bohyní, ale i přesto jí starověcí Řekové prokazovali úctu. Její sochy se objevovaly v posvátných místech jiných bohů a často byla zobrazena spolu se svými dcerami, Múzami. V Athénách stála socha Mnémosyné v chrámu Dionýsa vedle soch Múz, Dia a Apollóna.

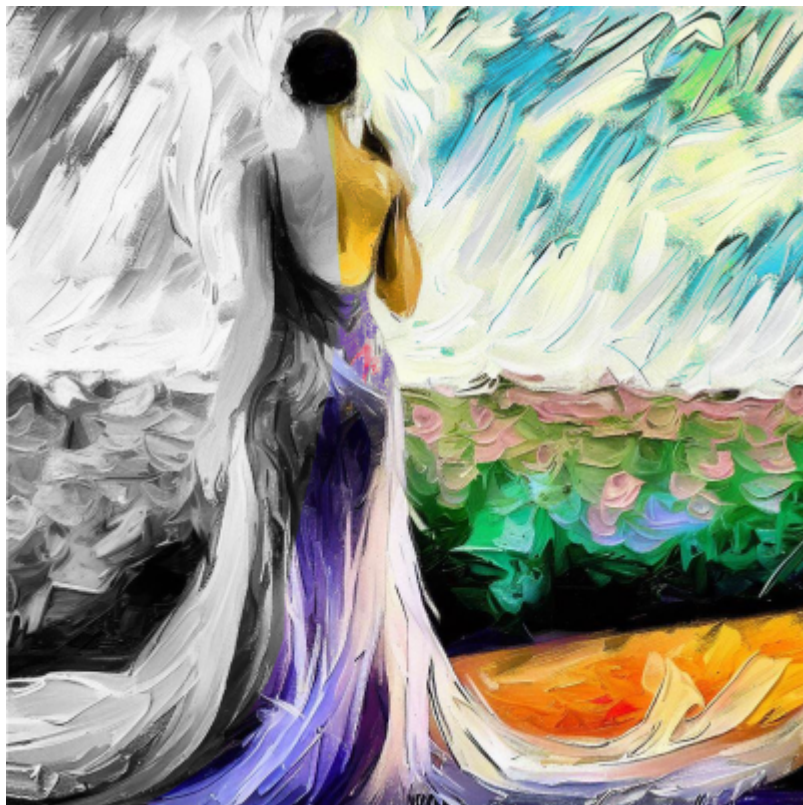
Mnémosyné jako bohyně paměti pomáhala lékařům. Proto byla uctívána také v kultu Asklepiea, řeckého boha léčitelství, který byl schopen uzdravovat nemoci. Po obětování Asklepiovi nemocný prosebník často přinášel oběť Mnémosyné. Bylo to proto, aby až na něj sestoupí uzdravující spánek se sny, modlitba k Mnémosyné pomůže vzpomenout si na jakékoli vidění, které měl během spánku.

Takto vážená a uctívaná byla bohyně Mnémosyné, strádající vzpomínky a přinášející posvátnou moc paměti, která byla základem pro zachování všech příběhů starého Řecka.

Vznešená Mnémosyné, přelíbezná bohyně paměti, ty záříš nad myšlenkami a věděním, dědictvím vzpomínek, které dovoluješ uchovat, aby trvaly věky. Tvá moc spočívá v schopnosti zachovat v paměti drahou minulost, čistý proud dávných časů, v jejímž křišťálovém toku jsou skryta tajemství, která lákají lidská srdce poznávat, co se již přihodilo.

Tvým hlasem zaznívají první slova starých eposů. Když básníci vzývají Múzy, oslavuješ jejich zlatý jazyk. Osvětluješ mysl a dodáváš jí vznešenou sílu, aby se zaznamenaly slavné příběhy a milé i strašlivé historie. Ve tvém náručích sídlí vzpomínky a vyprávění. Kráčíš ruku v ruce s múzami, vstříc bohatým příběhům, zasvěcuješ moudré do tajemství tvých výšin, kde minulost a budoucnost se slévají v harmonický tón.

Tvá moc, Mnémosyné, zasahuje do samotného podsvětí v Hádově říši, kde duše zapomínají na minulost. Ty střežíš pramen vzpomínek, protiklad k řece Zapomnění. Jsi posvátným mostem mezi minulostí a přítomností, tvůj oheň vzpomínek a paměti plane a předává se z pokolení na pokolení.

Od Mnemosyné se odvozuje pojem „mnemotechnická pomůcka“. Pokud si něco nemůžeme zapamatovat – často to jsou dlouhé seznamy chemických prvků, čísel nebo dalších nutností ke zkoušce, můžeme použít mnemotechnickou pomůcku, pomocí které propojíme nudný seznam s něčím veselejším. Nemůžete si zapamatovat poloměr Země, který má 6378 km? Možná si na toto číslo vzpomenete s mnemotechnickou pomůckou „šetři se osle“ (še=6, tři=3, se=7, os=8). Nejde vám do hlavy periodická soustava prvků podle jednotlivých sloupců H - vodík, Li - lithium, Na - sodík, K - draslík, Rb - rubidium, Cs- cesium? I na to je mnemotechnická pomůcka: **H**anu **L**íbal **N**a **K**oleno

Robustní Cestář Franta

Múzy: Božská inspirace a umělecké dílo

Ó sladkohlasné Múzy, bohyně umění, vždyť vaše jméno není jen symbolem pro inspiraci a tvoření. Vy jste ty, které vzbuzují nápady a vedení, to jste vy, kdo tak přesně sestřihujete i natahujete tóny a doprovázíte básníky při jejich zpěvu. Vy, které tančíte okolo zlatého trůnu, prosím, přijměte mou prosbu a povězte nám o své podstatě.

Začnu své vyprávění, mí drazí čtenáři, od nejvyššího boha Dia, který poté, co svrhl svého otce Krona, sám vládne na Olympu a má moc nad všemi. On se stal otcem devíti Múz, dcer paměti, které zpívají a tančí pro radost bohů i lidí.

Jak se stalo, že se narodily tyto božské sestry? Povím vám, ó posluchači, jejich tajemný původ. Bylo to v době, kdy se Zeus zamiloval do Mnemosyné, krásné Titánky, která vládla nad pamětí a vzpomínkami.

Zeus ji uchvátil v podobě pastýře a proti její vůli s ní strávil devět nocí za sebou v údolí Pierie pod horou Olympem. Tak Mnemosyné počala devět dcer. Když nastal čas jejího porodu, odešla do jeskyně na hoře Helikónu v kraji Bojótie. Tam porodila devět Múz, z nichž každá měla neobyčejný dar pro nějakou dovednost, umění nebo vědu.

První místo mezi všemi Múzami patřilo Kalliopé, nejstarší a nejmoudřejší ze všech, té s krásným hlasem, zpívající o slavných činech a statečnosti. Ona byla múzou eposu a hrdinských básní, které oslavovaly slavné činy bohů a lidí. Komu se Kalliopé neukázala, mohl se snažit sebevíc, a přesto jeho básně a příběhy byly pokaždé nedokonalé a bez života. Naopak básníkům a pěvcům, které múza Kalliopé políbila, tekla slova jako řeka, a vytvářeli ty nejkrásnější básně, které se přímo dotýkaly lidských srdcí.

Druhá byla Kleió, ta s proslulostí, která vypráví o minulosti a paměti, múza slavné i zahanbující historie a kronik. Kleió vedla ruku těm, co psali o minulosti a pamatovala si vše, co se stalo na zemi i na nebi.

Třetí byla Erató, ta s láskou, která hraje na lyru a zpívá o vášni a touze. Ano, Erató je pravá múza lyrických básní a milostných písní, které zapalovaly srdce bohů i lidí. Její písně jsou plné sladkých tónů a melodií, které vyjadřují vášně i něhu a touhu po lásce. Její zpěv dokázal vyjádřit i ty nejhlubší a nejtajnější city, které se skrývají v lidských srdcích. Erato byla nejkrásnější ze všech Múz, a její zpěv navždy zůstával v těch, kteří se s ním setkali.

Čtvrtá byla Euterpé, ta s radostí, která byla múzou hudby a flétny. Euterpé tvořila melodické skladby a harmonické tóny, které dokázaly rozesmát i rozplakat bohy i lidi. Svými písněmi dokázala posluchačům rozvinout krásu i bolest těch nejkrásnějších tónů, které se pak dotýkaly samotné duše.

Pátá byla Melpomené, ta s písní, která vypráví o neodvratných osudech a žalu. Ano, Melpomené je skutečnou múzou tragédie a smutku, která dokáže vyprávět o osudech a utrpeních, které potkaly bohy i lidi. Melpomené, milující věnce ze smutečních květů a s loutnou v ruce, ty dokážeš vtisknout do každého tónu bolest a utrpení, které zahrnuje ztrátu a smutek, zoufalství i beznaděj. Jak bychom bez tebe uvěřili utrpení druhých, bez tvých slov a tónů, které pronikají do samého středu našeho bytí. Jedině sdílení bolesti může přinášet útěchu těm, kteří trpí.

Šestá byla Polyhymnia, která dokázala nejvýstižněji vytvořit hymny, a učila umění řečnictví. Ano, Polyhymnia je nedostižnou múzou chvalozpěvu a rétoriky. Jen ona dokázala složit ty nejlepší ódy a proslovy na počest bohů i lidí.

Sedmá byla Terpsichoré, ta s tancem, která byla múzou chóru a pohybu. Ona vedla zpěv a tanec bohů i lidí a dávala jim rytmus a ladnost.

Osmá byla Thaleia, ta s květem, která zpívá o veselosti a radosti. Ano, Thaleia byla nedostižnou múzou komedie a básnické poezie. Proto ji lidé zobrazovali s komickou maskou, pastýřskou holí a břečťanovým věncem.

Devátá byla Ourania, ta s nebem, která byla vznešenou múzou astronomie a hvězd. Ona pozorovala nebeská tělesa a jejich pohyb a vypočítávala jejich cykly a zákony.

Takto se narodily devět Múz, dcery Dia a Mnemosyné, které obdařily bohy i lidi svými dary a inspirací.

Žily na hoře Helikónu a zpívaly o všem, co se děje na zemi i na nebi.

Jednoho dne je navštívil bůh Apollón, syn Dia a Létó, který byl bohem slunce, hudby a proroctví. On byl okouzlen jejich krásou a uměním a požádal je, aby byly jeho družkami.

Múzy souhlasily s jeho žádostí a následovaly ho na horu Parnasos, kde byl jeho chrám a věštírna. Tam se staly jeho společnicemi a rádkyněmi a pomáhaly mu věštit budoucnost bohů i lidí.

Od té doby jsou Múzy spojeny s Apollónem a jsou ctěny jako ochránkyně umění a věd. Kdo je vzývá s úctou a láskou, tomu dají svou inspiraci a požehnání.

Čeho se však Múzy bojí, to jsou rozbroje, výstřely z děl a dalších zbraní. Jakmile zbraně začnou hřmít a buráct, umlknou tóny i slova, a svět válek přinutí Múzy, aby odložily své nástroje. Dnes, stejně jako i dříve, platí, že války nesou zničení a zahání Múzy. Inter arma silent Musae – mezi zbraněmi Múzy mlčí.

Seléné: Krása měsíční noci

Ó múzy, dcery mocného Dia a vládkyně paměti Mnemosyné, vy, které jste zdrojem umění a všeho poznání, vyslyšte mé prosby a pomozte mi vyprávět o Seléné, bohyni Měsíce, která každou noc jezdila po obloze na stříbrném voze, a o jejím lásce ke krásnému smrtelníkovi Endymiónovi.

Před dávnými časy, kdy lidé naslouchali prvním vyprávěním o bozích a jejich vznešených, ale často i velmi málo ctnostných činech, žila na obloze bohyně Seléné. Samo její jméno ukazovalo na její podstatu – staří Řekové používali slovo „selas“ pro označení světla či záře. I Římané ctili tutéž bohyni Měsíce, ale říkali jí Luna a stejně jako Řekové ji obdivovali pro záři, kterou protínala noční temnotu a zahalovala svět do svého stříbrného pláště.

Tato titánská bytost, dcera boha Hypériona a bohyně Theie, měla ještě dva sourozence. Sestrou Seléné byla Eos, bohyně Úsvitu a jejich bratrem byl bůh slunce Hélios. Hélios osvětloval Seléniny půvabné tváře svým věčným světlem a oba sourozenci tak byli ještě více propojeni. Seléné projížděla nebeskou dráhou stejně jako její bratr, ovšemže v jinou denní dobu – na voze taženém dvěma osly, koňmi nebo býky. Na jedné straně měla zvířata bílá a na druhé černá – to proto, že pouze jedna strana měsíčního povrchu je osvětlena slunečním světlem, ale druhá strana je stále ponořena do tmy.

Seléné byla krásná jako stříbrný měsíc, který nosila jako ozdobu vetknutou v čelence na hlavě, a její vlasy zářily jako hvězdy na noční obloze. Měla mnoho obdivovatelů a milenců mezi bohy i mezi lidmi, ale žádný z nich nezapálil její srdce tak jako Endymión. Když chtěla Seléné navštívit Zemi, aby viděla, co se děje mezi lidmi a zvířaty, převlékla se za pastýřku a šla krajinou, kde se páslo její stádo bílých býků s rohy jako půlměsíce. Náhoda i Osud chtěli, aby se právě v tu chvíli potkala s Endymiónem, který se svými psy a lukem a šípy v toulci lovil v lese.

Endymión byl synem Aithliose, krále Elidy, a Kalyké, dcery Titánů Okeana a Téthys. Byl nejkrásnějším z lidí, které kdy Seléné viděla, a jeho oči byly jako modré jezero v horách. Musel být zajisté statečný a moudrý, protože byl zvolen za krále svého lidu a vládce své země.

Když se na sebe podívali, okamžitě se do sebe zamilovali, a zapomněli na všechno ostatní kolem sebe. Seléné mu prozradila svou pravou božskou podobu, a on jí řekl, že je král Elidy a syn Aithliose. Odešli spolu na horu Latmos, kde trávili společné chvíle a čas měli jen jeden pro druhého.

Ale Seléné nemohla zůstat s Endymiónem navždy, protože musela plnit svou povinnost bohyně Měsíce. Každou noc musela opustit svého miláčka, nastoupit na svůj vůz tažený dvěma okřídlenými koňmi, jezdit po obloze od východu k západu a prosvětlovat temnotu noci svým stříbrným svitem.

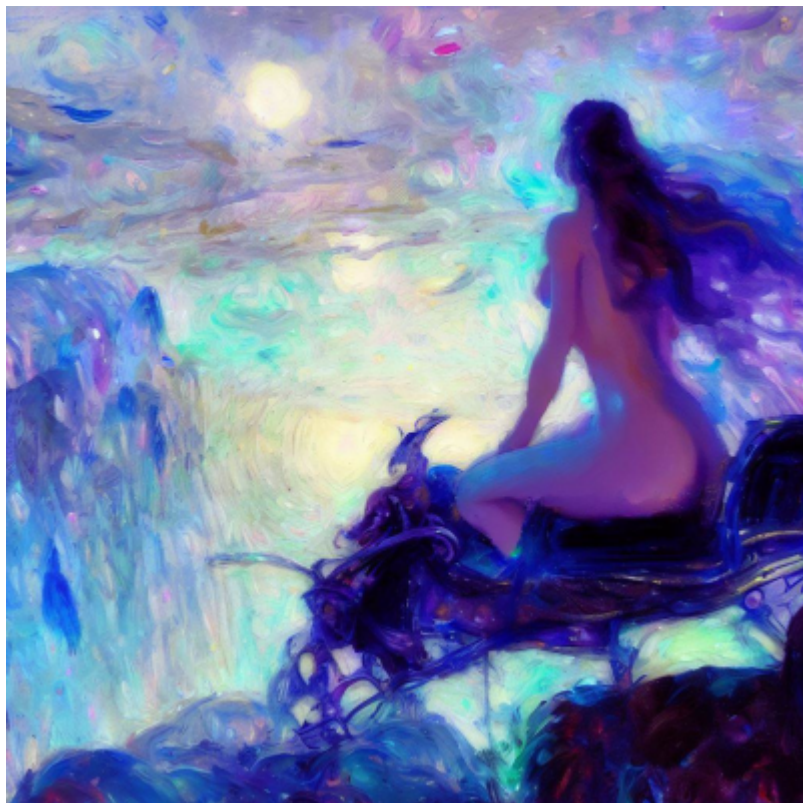
Proto každou noc také trpěla bolestí odloučení a touhou po Endymiónovi, kterého milovala nad vše. Viděla ho spát v jeskyni na hoře Latmos, ale nemohla ho probudit ani políbit. Věděla, že on je smrtelný a ona je nesmrtelná, a že jednoho dne ho ztratí navždy.

Zašla tedy za Diem, králem bohů, a s nadějí v očích ho žádala o milost pro svého milence: „Oh,

vznešený Die, prosím tě, dej Endymiónovi věčný spánek, ať zůstane můj navždy. Jeho půvab a krása si zaslouží být zachovány navěky! Vždyť ho miluji více než cokoli jiného, a raději bych zemřela, než ho ztratila. Prosím, dej mu dar nesmrtelnosti nebo aspoň věčného spánku bez stárnutí.“

Dia dojala její láska a soucit, a splnil její přání. Dal Endymiónovi dar věčného spánku bez stárnutí a umožnil mu si vybrat místo, kde bude spát. Endymión si vybral jeskyni na hoře Latmos, kde spolu trávili nejhezčí chvíle a kde byl nejbližší k Seléné a jejímu svitu. A tak Endymión usnul v jeskyni na hoře Latmos a nikdy se neprobouzel, ani nezestárl.

Seléné každou noc jezdila po obloze ve svém stříbrném voze a shlížela na svého drahého, který spal v jeskyni. Každou noc mu posílala svůj stříbrný polibek a šeptala mu do ucha slova lásky a útěchy. Každou noc se těšila na chvíli, kdy ho uvidí a kdy s ním bude moci být alespoň na okamžik.

Ale každou noc si také uvědomovala, že přes vyslyšení její prosby její láska zůstává nenaplněná, a proto také cítila smutek a žal z toho, co ztratila a co nikdy nemohla mít. Věděla, že on je věčně spící a ona je věčně bdící, a že nikdy nemohou být spolu jako dřív. Věděla, že on je uvězněný ve snu a ona je uvězněná v povinnosti, a že jejich láska je prokletá osudem.

Takto žila Seléné velmi dlouhou dobu, věrná svému milenci a svému poslání. Ale její srdce bylo stále plné touhy a naděje, že jednoho dne se jejich láska naplní. A tak znovu prosila bohy, aby jí dali milost a splnili její sen o štěstí.

Jednou byla Seléné na obloze opět se svým vozem a svými koňmi, když zaslechla hlas, který jí volal jménem. Byl to hlas Endymióna, který se probudil ze spánku. Byl to hlas plný radosti a údivu, který jí řekl, že ji vidí a že ji miluje. Seléné nemohla uvěřit svým uším a očím. Byla to skutečnost, nebo jen sen? Jak je možné, že se Endymión probudil ze spánku, který měl trvat navždy? Kdo nebo co způsobilo tento zázrak? Byla to odpověď na její prosby?

Seléné rychle zastavila svůj vůz na obloze a seskočila z něj dolů na zem. Běžela k jeskyni na hoře Latmos, kde na ni čekal její milенец s otevřenou náručí. Objali se a s velkou láskou a radostí se políbili. Pak si povídali o tom, co se stalo a co se bude dít.

Endymión milované Seléné vyprávěl, že se probudil ze spánku díky bohyni Afroditě, bohyni lásky a krásy, která ho navštívila ve snu a řekla mu, že má pro něj dar a poselství. Viděla jeho lásku k Seléné a její lásku k němu a byla dojata jejich věrností a oddaností. Proto dává Endymiónovi dar nesmrtelnosti a možnost být spolu navždy. A toto je poselství od Dia a ostatních bohů Olympu: Zeus souhlasí s tím, aby byli spolu, ale musí sloužit jako strážci noční oblohy a ochraňovat měsíční cyklus. Seléné i Endymión plakali štěstím nad tímto darem a příznivým poselstvím. Jejich radost, že po dlouhém spánku nastalo radostné probuzení, a že spolu mohou být navždy, byla tak velká, že ji slova neobsáhnou a vyjádřit ji může jen mlčení a vděčný úsměv.

Ó múzy, dcery mocného Dia a vládkyně paměti Mnemosyné, vy, které jste zdrojem umění a všeho poznání. Pomozte nám rozsoudit, zda i ostatním příběhům o Seléné a jejím miláčkovi Endymionovi máme věřit, protože je mnoho dalších vypravěčů, kteří přinesli pokračování příběhu o měsíční bohyni Seléné a její životní lásce Endymionovi. Někteří tvrdí, že Endymion byl ve skutečnosti odveden na samotný Olymp. Nicméně, když se na Olympu se dopustil nepřístojnosti – často se praví, že se zamiloval do samotné manželky Dia, Héry – jako trest za svou opovážlivost byl shozen z Olympu.

Je na nás, milí posluchači, rozhodnout, jakému příběhu budeme věřit. Určitě však dvojici Seléné a Endymionovi náleží zvláštní místo ve vyprávění těch, kdo obdivují krásu Měsíce a sílu lásky.

Seléné je často vyobrazena jako žena s půlměsícem na hlavě jako korunou a buď na vozíku taženém okřídlenými koňmi nebo na koni samotném. Někdy je popisována jako pastýřka stáda dobytka a půlměsíc na její koruně je spojován s rohy býka. Podle různých místních tradic se spojila s bohem vzduchu a spolu zplodili dceru. S bohem Diem měla dceru Pandíu, která zářila mezi nesmrtelnými bohy svou neuvěřitelnou krásou. Dalším jejím partnerem byl bůh Pan, se kterým měla padesát dcer, což odpovídalo počtu měsíců v olympijském cyklu.

Dnes se její jméno se používá pro označení selenu, prvku objeveném v roce 1817. V současnosti se selen využívá především ve výrobě fotočlánků – zařízeních, která po ozáření světlem přímo produkují elektrickou energii. Fotoelektrické články využívající selen se používají i v rámci kosmického výzkumu.

Jméno Selénina bratra, titánského slunečního boha Héliu, který každý den jezdil po obloze na zlatém voze, se používá pro označení druhého nejlehčího prvku hélia nebo sluneční energie. Objev hélia byl proveden během studia spektra sluneční korony francouzským astronomem Pierrem Janssenem. Hélium vzniká pouze dvěma způsoby - většinou v nitru hvězd včetně Slunce, kde dochází k jaderné fúzi, a nebo pomalým radioaktivním rozkladem hornin zde na Zemi. Není možné ho vytvořit uměle. Lidstvo ho získává jako vedlejší produkt při těžbě zemního plynu, zejména na americkém jihozápadě. Používalo se k plnění vzducholodí, používá se k plnění balónků nebo do směsi plynů pro potápění. Pokud se nadechnete helia, změní se rezonanční frekvence dýchacích cest, což ovlivní zabarvení hlasu.

Luna, latinské jméno pro Měsíc, se stalo označením pro všechno, co souvisí s tímto vesmírným tělesem. V češtině se (podobně jako v mnoha dalších jazycích) nerozlišuje mezi kalendářním měsícem a Měsícem jako vesmírným tělesem - oba pojmy se vyjadřují stejným slovem.

S M(m)ěsícem má etymologickou souvislost i slovo menstruace. Výrazy menstruace a menses jsou odvozeny z latinského slova mensis (mēnsis), které znamená kalendářní měsíc. Toto slovo souvisí se starořeckým slovem mene, které rovněž znamená kalendářní měsíc (na rozdíl od Měsíce na obloze pojmenovaném Seléné). Souvislost mezi menstruačním cyklem a cyklem Měsíce byla předpokládána kvůli tomu, že oba cykly trvají stejně – přibližně 29 dní.

Zde je ukázka, jak se řekne „měsíc“ (kalendářní) a Měsíc (kosmické těleso) v některých evropských jazycích:

Jazyk	měsíc (kalendářní)	Měsíc (kosmické těleso)
albánština	muaj	hëna
angličtina	month	Moon
baskičtina	hilabetea	Ilargia
běloruština	месяц (mesjac)	Месяц (Mesjac)
bulharština	месец (mesec)	луна (luna)
čeština	měsíc	Měsíc
dánština	måned	måne
francouzština	mois	lune
chorvatština	mjesec	Mjesec
estonština	kuu	kuu
finština	kuukausi	kuu
francouzština	mois	lune
holandština	maand	maan
irština	mí	gealach
islandština	mánuður	tungl
italština	mese	Luna
katalánština	mes	lluna
kazaština	ай (aj)	ай (aj)
litevština	mėnuo	Mėnulis
lucemburština	Mount	Mound
lotyština	mēnesis	Mēness
maltština	xahar	qamar
maďarština	hónap	Hold
němčina	Monat	Mond
norština (bokmål)	måned	måne
norština (nynorsk)	månad	måne
polština	miesiąc	Księżyc
portugalština	mês	lua
rumunština	lună	Lună
ruština	месяц (mesjac)	Луна (Luna)
řečtina	μήνας (mínas)	Σελήνη (Selíni)
slovenština	mesiac	Mesiac
slovinština	mesec	Luna
španělština	mes	Luna
švédština	månad	måne
ukrajinština	місяць (misjac)	Місяць (Misjac)

První lidé

K slavnému rodu Titánů se navíc řadí i další, kteří nebyli zahrnuti do seznamu dvanácti hlavních Titánů – jedná se o druhé pokolení Titánů. Titán Iapétés se svou manželkou Asií (někdy označovanou i jako Klyméné) měl syna **Prométhea** a **Epimethea**. Prométheus byl Titán, který uhnětl prvního

člověka a pak daroval lidstvu oheň a touhu po vědění, což jim umožnilo rozvinout civilizaci. Z tohoto důvodu byl Diem potrestán tím, že byl připoután na skálu v pohoří Kavkaz a každý den mu orel vykloval kus jeho jater.

Dobře poslouchajte, vy, kterým přináším tento příběh o prvních lidech, a naslouchajte slovům, která vám chci předat. Dnes vám povím o Prométheovi, Titánovi, který stvořil první lidi a podělil se s nimi o dar poznání.

Dávno před tím, než se objevili lidé na této zemi, vládla pouze příroda, zvířata a bohové. Prométheus, jeden z nejmoudřejších Titánů, toužil po tom, aby vytvořil něco nového. Jednoho dne se Prométheus rozhodl, že stvoří nové tvory, bytosti, které budou mít schopnost myšlení a touhu po vědění.

Kde ale vzít látku, ze které by nové bytosti vytvořil? Nejobyčejnější, ale zároveň nejvzácnější hmotou byla hlína a voda. Prométheus tedy vešel do útrob země, aby si vzal hlínu a vodu, které použil k tomu, aby vznikli první lidé. Uhnětl je z hlíny a vody, a s velkou pečlivostí je utvářel do lidského tvaru, do podoby silných mužů a sličných žen.

Stále však byli jen nehybnými hliněnými sochami, i když měli sebepůsobnější rysy. Teprve až přijali dech lidského bytí, rozproudil se v nich život. Lidé se pomalu začali pohybovat a dýchat. Prométheus sledoval, jak se první lidé probouzí k životu, začínají objevovat svět kolem sebe a jsou plní otázek. Hleděli kolem sebe a viděli krásu přírody a slunce zářící na obloze. Prométheus se usmál, když slyšel jejich otázky.

„Kdo jsem?“ zeptal se první člověk.

„Jsi člověk,“ odpověděl Prométheus. „Byl jsi vytvořen z hlíny a vody a tvoje bytí máš díky dechu života.“

První člověk byl ohromen tím, co slyšel.

Když byli lidé dokončeni, Prométheus se díval do jejich očí a poznával, že v sobě ukrývají mnoho schopností a dovedností, které zatím zůstávaly nevyužité. Cítil v nich touhu po poznání a rozvoji, a tak se rozhodl jim přinést dar poznání a vzdělání, aby se mohli stát většími než jen obyčejné bytosti vytvořené ze země a vody.

Prométheův mladší bratr Epimetheus měl na starosti velkou úlohu - rozdělování nejrůznějších darů mezi všechny živé tvory, zvířata i lidi. Byl to právě on, kdo měl rozhodnout, co bude kdo mít.

S velkým zápalem zahájil Epimetheus svou práci. Nejprve začal rozdělovat dary mezi zvířata. Některé obdaroval obrovskou silou, jiné nepřekonatelnou rychlostí na souši, jiné zase ve vodě, další měla ostrý zrak, jiná zase jemný sluch nebo vynikající čich.

Avšak když došlo na lidi, už byly ty nejlepší dary rozdány. Lidé vnímali, jak jsou oproti jiným zvířatům slabí, pomalí, hůře vidí, slyší nebo cítí. Proto propadali zoufalství a zdálo se jim, že žijí v neustálém neštěstí. Bez darů byli až příliš slabí a křehcí. Nemohli se bránit zvířatům a byli odkázáni na život ve strachu a strádání. Lidé začali hledat způsob, jak se proti zvířatům postavit, ale vypadalo to jako nemožné.

I když se zdálo, že je na odčinění Epimetheova neuváženého rozhodnutí příliš pozdě, Prométheus se snažil napravit chybu svého bratra a pomohl lidem jinak.

Přestože lidé v mnoha ohledech za zvířaty zaostávali, Prométheus našel způsob, jak se jim nejen vyrovnat, ale jak je i předčit. Proto naučil lidi mnoha věcem, včetně toho, jak pěstovat plodiny a vyrábět nástroje.

Důležitým darem, který Prométheus dal lidem, byl oheň.

Díky ohni si lidé mohli uvařit jídlo, udržovat teplo a v noci si osvětlovat cesty i domovy. Tento dar jim umožnil také zpracovávat kovy a vytvářet nástroje, což změnilo jejich životy.

Ovšem ještě mnohem cennějším darem než oheň byl dar poznání. Zatímco oheň rozpaloval věci zvenčí, poznání rozohňovalo lidi zevnitř, a čím více ho lidé byli schopni přijmout, tím více po něm ještě toužili.

Ale to nebylo vše. Prométheus toužil, aby lidé měli schopnost uvažovat a rozvíjet svou mysl. Proto jim daroval jazyk a řeč, která umožnila sdílet myšlenky, pocity a nápady s ostatními lidmi a společně vytvářet rodiny a celá společenství.

Bohové byli rozhořčeni, když se dozvěděli, že Prométheus dal lidem takový mocný dar. Byli přesvědčeni, že lidé si nezaslouží, aby takové vědomí ovládali. Proto byl Prométheus za svou pomoc lidem potrestán.

Takto tedy končí příběh o Prométheovi, Titánovi, který se rozhodl vytvořit první lidi a podělit se s nimi o dar poznání. Jeho čin byl obdivován lidmi, ale zároveň ho jeho pomoc stála hodně bolesti a utrpení. Prométheus nás učí, že dar poznání může být někdy bolestivý, ale zároveň nás posouvá dál a výš.

Atlas: Tíha nebeského břemene

Dalším Prométheovým bratrem, a tedy i dalším synem Iapéta a jeho manželky Asie, někdy zvané Klymené, byl Atlas.

Už jeho narození provázely velmi podivné události, o kterých se říkalo, že předznamenávají nebezpečné časy, které přijdou.

Zpívej mi, Múzo, o Titánovi Atlantovi, který se narodil z Iapeta a Asie, a který se stal největším z bojovníků Titánů.

Jednoho dne, když Asie očekávala Atlasovo narození, spatřila zvláštní znamení. Náhle z nebes přiletla ohnivá koule, která vypadala jako velká hvězda. Ta se rozlétla na několik kusů, které oslnivě zářily, ale pak se ozval zoufalý výkřik a celá obloha najednou potemněla. Asii toto znamení velice vylekalo a znejistilo. Kdo ale kromě Osudu mohl v této chvíli jen tušit, že znamení ukazuje zánik slávy a vlády Titánů a jejich pád do těch nehlubších temnot, který měl s naplněním času přijít.

Za krátký čas na své obavy úplně zapomněla a její starosti se změnily na radost a štěstí, když se jí narodil syn, kterého pojmenovali Atlas. Byl to obrovský a mocný Titán, a jeho síla překonávala sílu jakéhokoliv jiného Titána. Proto byl vybrán k tomu, aby pomáhal udržovat řád vesmíru a starat se, aby se nebe nezhroutilo a nedotklo Země.

Jakmile vypukla válka mezi Titány a olympskými bohy, Atlasovi bratři Prométheus a Epimétheus se přidali na stranu olympských bohů. Atlas ovšem zůstal věrný svému bratru Kronovi, který byl později sesazen ze svého trůnu Diem.

A tak svedl Atlas a jeho spojenci s Diem, mocným bleskovládce, mnoho bitev. Svou silou a odvahou děsil nepřátele, a nikdo mu nebyl roven v zápase.

Ale Zeus si dokázal včas vyjednat pomoc obrovských jednookých Kyklopů a storukých Hekatoncheirů, takže byl mocnější než Atlas i ostatní Titáni, porazil své soupeře a uvěznil je do nejhlubšího podsvětí, do Tartaru, kde trpí pod tíhou nesnesitelných muk.

Jen Atlas dostal za svou vzpouru jiný trest: musel sám nést na svých ramenou břemeno nebes, aby je odděloval od matky země Gaii. A tak stál uprostřed světa jako sloup.

Nikdy si nemohl odpočinout ani usnout, ani se podívat na svoje děti Plejády a Hyády, ani svou další dceru, krásnou nymfu Kalypsó, půvabnou jako kvítí.

Dovolte mi, moji laskaví posluchači, abych vám alespoň v několika větách představil mimořádné Atlasovy dcery Plejády a Hyády, bez kterých by moje vyprávění nebylo celé.

Plejády: Hvězdný tanec sedmi sester

Před dávnými dobami, kdy bohové zcela běžně vstupovali do životů smrtelníků a hrdinové svými činy v srdcích lidí rozdmýchávali touhu se jim vyrovnat, žila na vrcholu hory Kyllene skupina dívek, kterým se říkalo podle jejich matky, oceánidy Pléioné, Plejády. Otcem těchto sedm sester, nymf doprovázející bohyni lovu Artemis, byl titán Atlas. Spolu se svými sestrami, Hyádami, vychovávaly malého boha Dionýsa.

Artemis, která měla se svými společníky blízký vztah, je naučila umění lovu, střelby z luku a radost

z divoké přírody. Plejády putovaly po rozlehlých lesích a horách, kde pomáhaly osamělým cestovatelům. Také se říkalo, že jejich přítomnost přináší déšť a bohatou úrodu.

Avšak jejich osud se změnil, když jedna po druhé padala do nebeských sítí nejvýznamnějších bohů. Plejády byly totiž mimořádné krasavice, které neunikly chtivým pohledům božských vládců Olympu. Myslíte si, moji drazí posluchači, že šlo bohům o čistou lásku k těmto křehkým sestrám? Ó nikoli, to co pojmenovávali zamilováním, bylo pouhým vlastněním.

Nejvyšší vládce Olympu Zeus se nespokojil s polapením jedné Plejády, ale do svých tenat lapil hned tři tyto nebeské sestry a zplodil s nimi slavné potomky.

Maia, nejstarší z Plejád, se stala matkou božského posla Herma. Její sestra Electra porodila Dardana a Iasiona. Třetí z Plejád, Taygeté, se stala matkou Lakedaimóna.

Další Plejády neunikly vášni Poseidóna, vládce moří, a Área, hroživého boha války. Pouze nejmladší z Plejád, Merope, se zamilovala do smrtelníka Sisyfa a provdala se za něj, čímž se stala smrtelnou bytostí. Její další osud však zůstává zahalen tajemstvím. Naproti tomu osud jejího manžela Sysifa je dobře znám – po smrti byl odsouzen k marné práci valit těžký kámen do kopce, který se mu vždy znovu svezl zpět dolů, a tak musel tento úkol opakovat věčně jako trest za své špatnosti. Ano, je to tentýž Sysifos, který měl syna Odyssea, ale s jinou ženou než Merope.

Olympští bohové nebyli jediní, kdo toužil po kráse Plejád. Mezi jejich další pronásledovatele patřil lovec Orion, posedlý neodolatelnou touhou získat je. Těchto sedm sester pro něj bylo také pouhou kořistí, kterou chtěl do svých rukou dostat za každou cenu. Orion se za nimi toulal, neustále je sledoval a snažil se je dohnout. Cítil, že v jejich přítomnosti je něco uchvacujícího, co mu nedalo spát. Jeho srdce a vášně ho hnaly za touto neodolatelnou výzvou.

Plejády však nechtěly být pouhým úlovkem Oriona. Byly to sestry, které si slibovaly, že nikdy nebudou rozděleny a zůstanou svobodné a nezávislé. Byly okouzující, ale zároveň silné a hrdé.

Jedné noci, kdy Plejády zahlédly temný stín Oriona, prosily svou nejmocnější ochránkyni Artemis o pomoc, aby jim pomohla uniknout ze spárů pronásledovatele. Artemis, bohyně lovu a ochránkyně

dívek, slyšela jejich zoufalé volání, a rázně zasáhla. Zapálila na obloze jasný nebeský oheň a vytvořila závěs oblaků, který oddělil Plejády od Orionova zraku. Síla Artemis byla tak mocná, že Orion nemohl pokračovat ve svém nekonečném pronásledování. Byl zmatený a zklamaný, zatímco Plejády byly zachráněny před jeho dotěrností.

Samotný Zeus, nejvyšší bůh, se rozhodl, že Plejády ochrání před Orionem navždy. Proměnil je ve hvězdy a umístil na noční oblohu. Plejády se staly souhvězdím, které dodnes září, připomínající půvab, sílu a odvahu sester. Ačkoliv Orion stále vychází na noční obloze a pronásleduje Plejády, nikdy je nedostihne. Jejich osud je pevně určen a zůstane tak navždy – krása Plejád září na obloze, zatímco Orion se marně snaží sledovat jejich stopy.

Výrazný shluk hvězd známý jako Plejády, nazývaný u nás Kuřátka nebo Sedm sester, skrývá zajímavou záhadu. Přestože v tomto souhvězdí nalezneme pouze šest výrazných hvězd, existuje příběh o sedmi sestrách, který pravděpodobně pochází už z doby, kdy byla obloha jinak uspořádaná. Podobné mýty o Plejádách se vyskytují ve světě, jako například u australských domorodců či v Japonsku - tam se Plejádám říká Subaru, a proto má tato automobilka ve znaku hvězdy, které jí daly jméno.

Souhvězdí Plejád je často spojováno s Orionem, který je v mnoha kulturách považován za lovce. Astronomická měření ukazují, že se hvězdy Plejád postupně pohybují po obloze. Tento pohyb může objasnit podobnosti v různých mýtech a vysvětluje, proč tolik kultur hovoří o „sedmi sestrách“ i přes jasně viditelnou šestici hvězd.

Plejády jsou na několika místech zmíněny i v Bibli: Prorok Ámos připomíná Hospodinovo dílo a moc nad hvězdným světem i celou zemí: „Ten, který učinil Plejády a Orióna, obrací šero smrti v jitro, ale i den zatmívá nocí, povolává mořské vody a vylévá je na tvář země. Jeho jméno je Hospodin.“ Podobně hovoří o Hospodinu i kniha Jób: „...on udělal souhvězdí Lva, Orióna i Plejády a souhvězdí jižní...“ a na

dalším místě připomíná člověku jeho slabost při srovnání s nebesy: „...Dovedeš spoutat mihotavý třpyt Plejád nebo rozvázat pouta Orióna?“

Hyády: Síla sourozenecké lásky

Ted' vám ještě povím o osudu Hyád, dcer obra Atlanta, který vzbuzoval respekt a hrůzu mezi lidmi i bohy, ale nakonec byl potrestán ukrutným trestem. Jejich matkou byla Aithra, jejich nevlastními sestrami pak Plejády a Hesperidky, které s nimi sdílely osud a pouto sesterské lásky.

Hyády byly mladé, krásné a plné života. Svým úsměvem a půvabem oslňovaly všechny, kdo mohli spatřit jejich tváře. Ale jejich největší láskou byl jejich bratr Hyas. Byl statečným lovcem, jehož dovednosti předčily všechny ostatní. Společně sdíleli radosti a starosti, jejich pouto bylo pevnější než jakékoli jiné vztahy.

Jednoho dne, který vybral Osud, se však na ně sneslo neštěstí. Při lovecké výpravě Hyantův život ukončila lítá šelma, obrovský krvelačný lev. Zpráva o tomto neštěstí dorazila k Hyádám, a jako dýka je zasáhla přímo do jejich srdcí. Sevřel je zármutek a beznaděj, a měly pocit, že jejich životy už nemají smysl. Společně se stáhly do samoty a začaly plakat slzami hořkosti a žalu.

Jejich lítost a trápení je přivedly do propasti beznaděje, a jejich srdce je táhlo ke spánku smrti. Duše Hyád opustily jejich těla a jen se vznášely nad světem. Jejich zoufalství dojalo olympské bohy a i nejvyšší bůh Zeus byl pohnut jejich osudem. Dovolil, aby jejich slzy nezmizely v zapomnění, ale byly viditelné pro celý svět. Hyády proměnil ve hvězdy, umístil je na oblohu a připojil k souhvězdí Býka, kde je můžeme spatřit dodnes. Vzpomeňte při pohledu na oblohu na osud Hyád a jejich věčný pláč, který nám připomíná křehkost lidského života a sílu sesterské lásky.

Jméno Hyád s sebou neslo smutek a pláč, který se odrážel v jejich očích. Hvězdokupa Hyád byla

zvláště jasná na začátku a konci období dešťů, což vedlo Řeky k přesvědčení, že padající kapky deště jsou vlastně slzy Hyád prolévané nad jejich bratrem Hyasem.

Zlatá jablka Hesperidek: Poklad krásy a nesmrtelnosti

Nyní můžeme pokračovat v našem vyprávění o strašném trestu, kterým byl titán Atlas stižen na věčné časy. Jen jednou se Atlantovi na malou chvilku ulevilo od strašlivé tíhy nebes, když k němu přišel mocný hrdina Hérakles. Nešel kolem něj náhodou. Hledal zlatá jablka Hesperidek, a od Atlanta potřeboval pomoc.

Po zlatých jablkách ze zahrady Hesperidek toužil ne jeden hrdina, ale dostat se k nim bylo velmi obtížné. Hesperidky byly třemi dcerami Noci a Soumraku, a jejich krása a záře byly srovnatelné jen s nebeskými hvězdami. Hesperidkám - jmény Egle, Areté a Hesperé - byla svěřena do péče bájná zahrada, která se nacházela na okraji světa, v západních krajinách, a byla přísně střežena mnoha neobyčejnými bytostmi a překážkami zabraňujícími přístupu. Jedním z nejznámějších strážců byl drak Ladón, jehož ostrážitý zrak a hrozivý hlas zahnal každého, kdo by se pokusil o krádež těchto drahocenných jablek.

Každá z Hesperidek měla svůj vlastní úkol a povinnosti v rámci zahrady. Egle, nejmladší a nejkrásnější sestra, byla zodpovědná za pěstování a starost o zlatá jablka, aby jejich síla a plnost byla zachována. Její jemné ruce hladily plody, aby jim dodala sílu a lesk, který zářil jako zlatý oheň.

Areté, prostřední sestra, měla na starosti vstupní brány zahrady a ochranu jejích tajemství. S vědomím, že tato zahrada není určena pro smrtelníky, strážila vchod před všemi pokoušejícími se proniknout do zahrady.

Hesperé, nejstarší sestra, byla moudrým rádcem pro své mladší sestry. Byla to ona, kdo předával znalosti a posvátné rady týkající se jablek a jejich významu. Její slova vyjadřovala božské poznání a směřovala pouze k těm, kdo si je zasloužili slyšet.

Hesperidky do své zahrady dostaly dary od bohů. Podle některých bájí byla tato jablka darována Hesperidkám jako svatební dar při jejich sňatku s bohy nebo polobohy. Jiná vyprávění hovoří o tom, že samotná Gaia, matka Země, jim dala tato vzácná ovoce jako poctu za jejich oddanou službu a krásu.

Zlatá jablka Hesperidek byla vzácným pokladem, který putoval legendami v dávných časech. Tato jablka byla posvátná a nesmírně cenná, jejich zářivá slupka zářila jako sluneční paprsky na obloze. Zlatá jablka Hesperidek se stala nejen symbolem odvahy a statečnosti, ale také tajemného pokladu, který si jen málokdo mohl přivlastnit.

Podle pověsti byla tato jablka symbolem nesmírné moudrosti a věčného života. Každý, kdo se jich zmocnil, mohl získat neuvěřitelnou moc a nesmrtelnost. Později se do zahrady Hesperidek při svém mnohaletém putování po skončení Trojské války dostal i další řecký hrdina Odysseus. Hesperidky statečného cestovatele varovaly, aby byl opatrný, protože jablka Hesperidek nejsou určena pro smrtelníky. Jejich moc je příliš veliká a mnoho srdcí se zkazilo ve snaze je získat. Hesperidky Odysseovy nabídky, aby si jejich zahradu prohlédl a nechal se naplnit její krásou. Protože jeho touha po moudrosti a poznání byla opravdová, dostal od Hesperidek jablka darem.

Před Odysseem vstoupil před zahradu Hesperidek nadpozemský hrdina Hérakles. Osud, jehož přání sdělila věštba, chtěl, aby se Hérakles vydal z Mykén na těžkou cestu a přemohl výzvy, které ho čekaly při putování k těmto mimořádným plodům. Jeho odvaha a síla jej provedly temnými místy a přes překážky nepřekonatelné pro obyčejné smrtelníky došel až k blízkosti zahrady Hesperidek. Tam se musel postavit před tvář Atlanta, obrovského Titána, který strážil tuto svatyni svých dcer.

„Ó Atlante, synu Íapetovském,“ řekl mu vlídně, „ty jsi jediný, kdo ví, kde jsou jablka skryta. Dej mi radu, jak je najít a jak je získat, a já ti podržím nebesa místo tebe.“

Atlas s tímto návrhem radostně souhlasil a šel do božské zahrady pro zlatá jablka. Hérakles mezitím na sebe vzal tíhu oblohy a hned ucítil v každém svalu strašlivou bolest.

Když se Atlas vrátil s jablky ve svých rukách, už se mu vůbec nechtělo vrátit na své místo: „Přinesl jsem ti ty jablka,“ řekl Héraklovi s úsměvem, „ale ty budeš držet nebesa navždy.“

Hérakles se ulekl, a rychle přemýšlel, jak Atlanta přelstít.

„Dobrá,“ řekl mu Hérakles zdánlivě ochotně, „ale dej mi chvíli času na to, abych si podložil ramena měkkou trávou nebo si nasadil helmici chránící hlavu. Pak si rád převezmu toto těžké břemeno, a jablka do Mykén neponesu.“

Atlas uvěřil jeho pochybným slovům, a vzal na sebe zpátky tíhu oblohy.

Ale jakmile to udělal, Hérakles se hned zmocnil vzácných jablek, začal rychle utíkat pryč od Atlanta a nechal ho stát samotného s nebeským břemenem.

Bezmocný Atlas zůstal na místě a křičel na něj hněvem a lítostí. Ale Hérakles už byl od něj daleko a nedbal na jeho slova, ani prosby.

Tak byl Atlas opět odsouzen k věčné trýzni a nikdy už se nezbavil svého údělu.

Jen jednou ještě viděl tvář smrtelného člověka, když k němu přišel Perseus s okřídlenými střevíci na nohou.

Perseus se vracel z boje proti Medúze, jejíž useknutou hlavu s hady místo vlasů nesl v pytli. Kdo se strašnou Medúzou podíval, proměnil se v kámen.

Když Perseus potkal Atlase, požádal ho o útočiště, ale Atlas ho odmítl, a ještě ho urazil.

Perseus se kvůli jeho hrubosti rozzlobil, a ukázal mu strašlivou hlavu Medúzy. Atlas se na ni podíval a okamžitě zkameněl, neboť tak strašlivá byla její moc.

A tak se stal Atlas obrovskou horou, která sahala až k modrým nebesům.

A i když byl proměněn v tvrdý kámen, stále nesl na svých bedrech břemeno oblohy.

Termín Atlas se od 16. století, kdy vlámský geograf Gerardus Mercator vydal své dílo na počest mytologického Titána, používá pro označení souboru map. „Atlantický oceán“ je odvozen od „Atlasova moře“. Název Atlantidy zmíněný v Platónově dialogu Timaios pochází z „Atlantis nesos“, což znamená „Atlasův ostrov“. A africké pohoří Atlas připomíná zkamenělého Atlanta, který stále nese svůj trest a podpírá nebeskou klenbu.

Kyklopové a Hekatoncheirové: Stvoření divoké síly

Kyklopové: Jednoocí siláci

Druhým řádem bytostí zrozených ze spojení Gaie a Urana byli Kyklopové s jedním velkým okem uprostřed čela. Prvním manželům se narodili tři: Brontes, Steropes a Arges. Byli velmi silní a zruční, a jejich úkolem bylo vytvářet mocné zbraně a nástroje pro ostatní bohy.

Poslouchejte tedy, milí poutníci po místech i dobách, které dávno minuly, ale které znovu ožijí v mém vyprávění, povím vám dávný příběh o zrození prvních Kyklopů.

Když se Země teprve utvářela a nebe se dotýkalo moře, žili na ostrově Sicílie první bohové a Titáni. Mezi nimi byl i Titán jménem Uranos, vládce nebes a manžel bohyně země Gaie. Uranos byl mnohem větší než obyčejní lidé, jeho tělo bylo obklopeno blesky a jeho oči zářily jako hvězdy na noční obloze.

Gaia toužila po potomcích, kteří by byli mohutní a silní jako jejich otec. Její přání se naplnilo, když se jí narodili tři synové. Jaké to ale byly neobvyklé děti! Byli obrovští, měli velmi silné a odolné tělo a uprostřed čela měli jen jedno obří kulaté oko. Proto se jim začalo říkat Kyklopové, což v řečtině znamená oko jako kolo.

Gaia byla nadšená, že má takové silné potomky, ale její manžel Uranos byl z Kyklopů zděšený, protože byli mnohem větší a silnější než běžní lidé. Nejraději by se jich hned zbavil.

„Hle, ti, kdo se narodili z mé ženy! Jsou to mé děti, ale jejich vzhled a nesmírná síla mě udivuje a děsí,“ prohlásil Uranos, když poprvé spatřil své syny. „Vaše místo bude navždy pod zemí. Mám pro vás úkol, důležitý úkol. Budete mi kovat zbraně pro případ velkého boje. Vaše síla ještě bude zapotřebí.“

Uranos uvěznil své syny v nejhlubším podzemí v Tartaru, protože měl hlavně strach sám o sebe. Tam Kykloповé zůstali až do doby, kdy je Krónos a další Titáni propustí, aby jim pomohli při pádu Urana. Ovšem když se dostali k moci, opět je uvěznil v Tartaru. Nakonec je Zeus a Olympané znovu propustili a s jejich pomocí Titány přemohli.

Z Kyklopů se tedy v podzemním vězení stali mistři kováři, kteří pracovali v jeskyních, kde mohli vytvořit cokoli, co si bohové přáli. Steropés uměl vytvořit třpytivé a lesklé povrchy na zhotovených kovových předmětech a dokázal tak vyleštit kov, že mohl sloužit jako zrcadlo, což mnohem více než bohové oceňovaly bohyně.

Brontés uměl zhotovit obrovské a nejtěžší kovové předměty, jako například obří kotvy nebo obrovské zbraně. Ty byly zcela nemožné vyrobit bez pomoci Brontésovy síly.

Argés dokázal ovládat plameny ohně tak, aby kov byl taven a formován do požadovaných tvarů. Byl schopen vyrobit takové oštěpy, meče a šípy, které způsobovaly strašlivá zranění a obrovské škody.

Každý z Kyklopů přispěl k dokonalosti kovářského umění, a tak se jejich jména stala slavná v celém světě a jejich síla byla všemi uznávána.

Ó, mí pozorní posluchači, nenechte se mýlit, když od jiných vypravěčů, básníků nebo pěvců uslyšíte i další příběhy o Kyklopech. Ano, i později a na jiných místech byli zrozeni další Kykloповé.

Kromě Kyklopů, kteří byli potomky bohyně Země Gaie a Titána Urana, bylo možné setkat se i s dalšími, a setkání to nemuselo být vždy příjemné. Když se Kyklop Polyfémos setkal s Odysseem a jeho druhy bloudícími po skončení Trojské války dlouhá léta po moři, ukázal se jako krutý tvor. Nejen, že pohrdal božskými zákony pohostinnosti, ale ještě své hosty bez okolků snědl. I jeho druhové byli divocí, bez jakýchkoli známek kultury, kteří byli schopní vyhubit a sníst všechny, kdo se přiblížili k jejich území. Tento příběh ukazuje, že Kykloповé nebyli vždy přátelské bytosti. Otcem těchto Kyklopů byl Poseidon, bůh moří. Někdo vypráví o tom, že Kykloповé byli vytvořeni z mořské pěny a žili v podmořských jeskyních.

Špatnou vzpomínku na tyto hrubiány měli i Fajákové. Ti v dávných dobách obývali ostrov Scherii. Jejich země byla plná bohatství a krásy, ať už se jednalo o jejich úrodnou půdu, vzácné kameny nebo dary moře.

Avšak to, co nejvíce oslňovalo cizince, byla přátelská povaha Fajáků spojená s moudrostí a jejich ochota sdílet své bohatství s ostatními. Na ostrov Scherie se ovšem museli odstěhovat z jejich původní země Hyperie. Říká se, že Fajáci opustili Hyperii jedině kvůli plenění Kyklopů.

Ještě jiné vyprávění nám říká, že Kykloповé byli potomci boha slunce Hélia a jeho manželky Rhéy. Tito Kykloповé se zrodili z ohně a ovládali zvláštní kouzla s ohněm a plameny.

Ještě jiní Kykloповé byli slavní stavitelé, kteří přišli z Lýkie a postavili hradby a další stavby v Tirýnu a Mykénách, známé jako kyklopské hradby.

Když Kykloповé dorazili do Řecka, byli to divocí a nezdolní válečníci. Byli silní a zároveň zruční v práci s kamenem. Lidé si uvědomili, že by bylo výhodné najmout Kyklopy, aby jim pomohli postavit mohutné hradby a další obranné stavby.

Tak se přihodilo, že se Kykloповé stali staviteli pro mnoho měst a obcí v Řecku, nejen Tirýnu a Mykén. Kykloповé pracovali celé dny a noci, ukládali obrovské kameny a stavěli obrovské hradby, které byly

nezničitelné. Lidé se dívali s úžasem na Kyklopy, jak pracují, jejich sílu a zručnost při práci s kameny a obdivovali je.

Kyklopské hradby se staly slavnými po celém Řecku. Stávaly se symbolem síly a odolnosti a mnoho měst a obcí je chtělo mít.

Hekatoncheirové: Sto paží divoké moci

Třetím řádem byli storucí obři Hekatoncheirové, kteří měli sto paží a padesát hlav. Narodili se tři: Kottos, Briareus a Gyges. Byli velmi mocní a neohrožení, a jejich úkolem bylo chránit svět před nebezpečím a ochraňovat ostatní bohy. Mezi úkoly, které byly Hekatoncheirům přiděleny, byla moc řídit a ovládat ty prvky přírody, před jejichž silou byli lidé zcela bezmocní, jako jsou bouře a zemětřesení. Síla živlů vycházela i z jejich síly a nezlomné odolnosti.

Každé dítě, které se narodilo, i když třeba vypadalo jako strašidlo, bylo pro Gaiu velkým pokladem a každé z nich mělo své vlastní významné místo v říši bohů. Gaia se snažila každému ze svých dětí věnovat svou lásku a péči a chránit je před nebezpečím. Proto musela být velmi opatrná, protože nikdy nevěděla, kdy se může objevit nové úskalí, které by mohlo ohrozit svět a její děti.

Uranos měl ovšem na své děti úplně jiný náhled. Ze všech bytostí obdařených obrovskou silou měl strach, aby tuto sílu třeba někdy nepoužili proti němu. Už dříve se zbavil jiných svých dětí - jednookých Kyklopů, které uvěznil v podzemí. Když ale uviděl storuké Hekatoncheiry, připadaly mu ve srovnání s nimi Kyklopy, přestože byli obři, skoro jako malé bezbranné děti.

„Tak tady mám své další dědice! Kdo za to může, že se musím dívat na stále děsivější a strašidelnější tvory? Jen se podívejte na ty, kdo se teď narodili z mé ženy! Jaké obludy mně má manželka porodit příště? Mám se stále lekat, kdykoli se na ně musím podívat? Nikoli, mé děti a děti mé manželky, půjdete do hlubin země, tam bude navždy vaše místo,“ řekl Uranos, a své potomky svrhl do hlubin Tartaru. V duchu si pomyslel, že jejich nepředstavitelná síla ho už nikdy nebude moci ohrozit. Ale i když byl nejvyšším vládcem vesmíru, v tomto se zmýlil.

Teď si ale Uran myslel, že se zbavuje svých hlavních protivníků a všechno už bude pro něj v nejlepším pořádku.

Uranův pád: Pýcha a trest

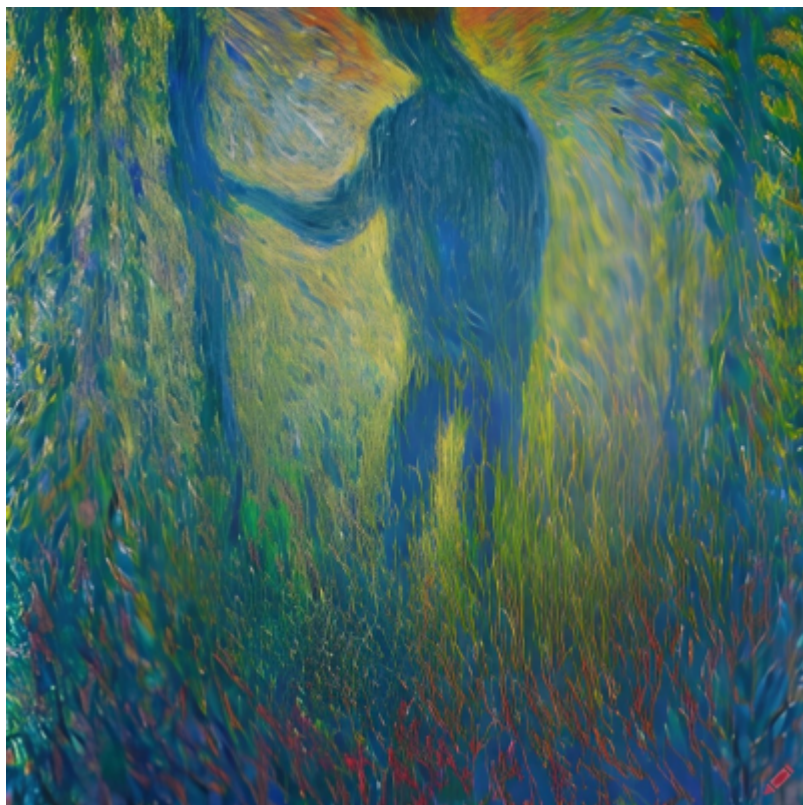
Ale ne všechno bylo v pořádku. Uran byl velmi hrdý na své stvoření a chtěl být uznáván jako vládce všeho. Postavil se proti Gaiiným nápadům a rozhodnutím. Jak čas plynul, Uran se své manželce úplně odcizil a jeho láska k ní ochladla. Gaia se ho snažila oslovit, ale on zůstával bez odezvy.

„Urane, prosím,“ žádala Gaia. „Naše děti nás potřebují. Nemůžeme dopustit, aby naše láska ochabla. Musíme spolupracovat, abychom vládli vesmíru.“

Uran se však stával stále více pyšným a žádné hulvátství mu nebylo cizí. „Já jsem vládce vesmíru,“ prohlásil. „Nepotřebuji, aby mi někdo jiný pomáhal. Budu si dělat, co se mi líbí.“

A tak se stalo. Gaia a Uranus se rozdělili, ale Uranus stejně nikdy nezapomněl na to, co se stalo, jak Gaia nechtěla respektovat jeho neomezenou vládu a zasáhla jeho hrdost a pýchu. Začal podezírat své děti a nedůvěru k nim si nesl až do konce své vlády.

Nejen že se tedy považoval za nadřazeného všem ostatním bytostem, ale pochybování o vlastních dětech ho dovedlo ke krutostem vůči nim. Se svými dětmi se nechtěl podělit ani o trochu své moci, a ze strachu, aby ho nepřipravily o nadvládu nad světem, své děti uvěznil v Gaiině lůně, hluboko v Zemi. To Gaie způsobovalo velkou bolest a smutek.

Gaia byla zraněná a unavená z neshod s Uranem, ale odhodlala se něco udělat. Rozhodla se využít jejich společné děti Titány - silné a mocné bytosti, které by jí pomohly v boji proti Uranovi. Právě na ně, na své a Uranovy potomky, se Gaia obrátila o pomoc. „Děti moje, musíme se postavit vašemu otci,“ řekla. „Ztratil ze zřetele své povinnosti vládce a my mu nemůžeme dovolit, aby nám ublížil.“

V zoufalství chtěla Gaia své děti osvobodit z podzemního vězení a potrestat Urana za jeho krutost. Proto vytvořila srp z nejtvrďšího kovu a požádala své děti, aby Urana potrestaly tak, že ho násilím a s jeho krví na svých rukách připraví o to, co nejvíce odlišuje muže od žen.

Protože byla Matkou Země, zlomila svou vlastní silou pouta, kterými byli Titáni připoutáni v nejhlubším místě podsvětí. Přesto se mnohé z jejich dětí příliš bály čelit hněvu svého otce a odmítaly proti němu bojovat.

Pouze Kronos, nejmladší a nejsilnější z Titánů, měl po osvobození z pout dost odvahy, aby se svému otci postavil. Počkal, až Uran usne, vzal srp, a jedním máchnutím odřízl a hodil do moře tu část Uranova těla, kterou mají jen muži. To způsobilo, že se nebe oddělilo od země a objevila se velká záplava krve.

Z krve, která se vylila na zem, se zrodily Erínye, kterým Římané říkali Fúrie, Nymfy a Giganti - Obři.

Erínye se spolu s Obry a Nymfami zrodily z kapek Uranovy krve, které dopadly na Zemi. Jejich původ byl stejně tajemný jako samotná noc a libovaly si ve vzdálené říši Ereba, zahalené v hlubinách temnoty. Smyslem jejich bytí byla krutá pomsta bez slitování, čímž měly sloužit posvátnému účelu: střežit zákony spravedlnosti, přirozené mravnosti a dohlížet na to, aby žádný prohřešek proti tomuto řádu nezůstal nepotrestán.

Erínye měly podobu tří pomstychtivých pannen: Alecto, jejíž hněv nezná mezí, Megaera, hořící žárlivým hněvem, a Tisiphone, předzvěst strašlivé zkázy. S chladnými očima odstínu kovu a propletenými hady místo vlasů jsou ztělesněním samotné podstaty hrůzy a temnoty.

Erínye sídlily v hlubinách Erebu, kde neustále bděly nad činy smrtelníků. Pozorně naslouchaly nářkům těch, kdo trpí kvůli drzostem mladých vůči starým, neúctě dětí k rodičům, špatnému zacházení mezi hosty a hostiteli a nespravedlnosti hospodářů či městských rad vůči utlačovaným a poddaným. Když našly provinilce, vylily na nich svůj hněv a neúnavně je pronásledovaly, dokud nebylo spravedlnosti učiněno zadost.

Jejich vzhled je strašidelný a děsivý: uhelně černá těla, netopýří křídla a krví podlité oči. V rukou třímají biče propletené mosazí a jejich dotek přináší muka a utrpení těm, kdo si vysloužili jejich hněv.

Navzdory své děsivé povaze však Erínye hrály důležitou roli při udržování vesmírného řádu. Stály za spravedlností a zachováním rovnováhy. V jejich očích nesměl žádný špatný čin zůstat nepotrestán a zajišťovaly, aby všechny duše čelily následkům svých činů.

Z dalších kapek Uranovy krve vzešly Meliady, nymfy plné krásy a moudrosti, nádherné a tajemné. Každá z nich byla spojena s jasanovým stromem, a jejich duše byly jednotné. Byly strážkyněmi přírody a ochránkyněmi její rovnováhy.

Mezi Meliadymi byla i jedna, která opatrovala samotného Dia, jenž se po svržení svého otce Krona stal nejvyšším bohem. V pohoří Dikti na Krétě, v útočišti skrytém před zraky světa, se o malého Dia starala, krmila ho medem, který byl sladký jako láska, a mlékem kozy Amalthey, které ho posilňovalo.

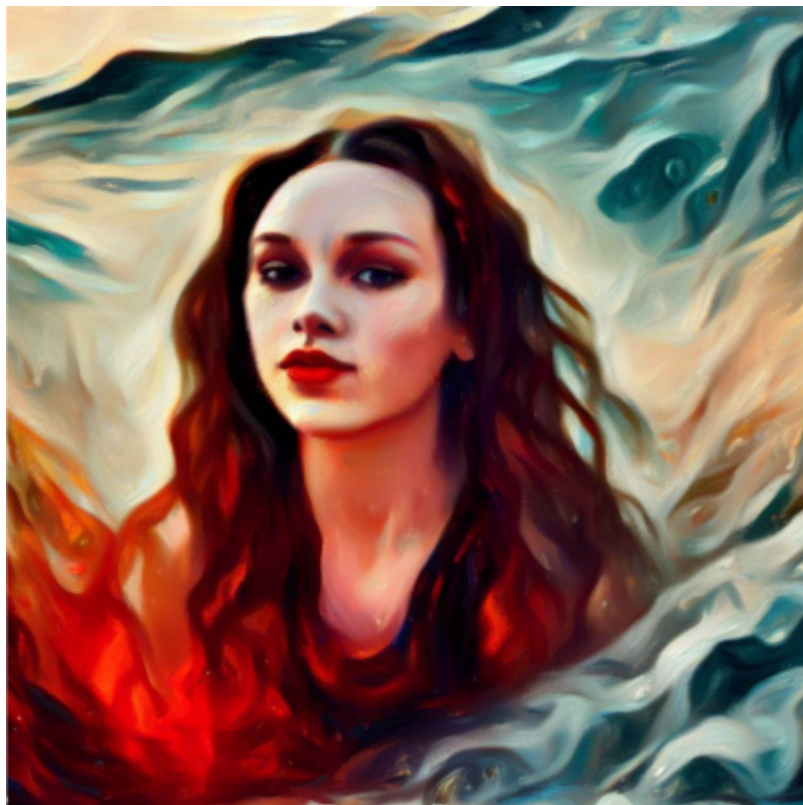
Giganti se rodili z lůna Matky Země, když se na její povrch dostala Uranova krev. Stěží lze popsat, jakými hrůzostrašnými bytostmi Giganti byli. Měli lidskou podobu, ale jejich vzhled byl děsivý, postava obrovská a síla strašlivá. Jejich těla byla šupinatá a zakončená ještěřními ocasy. Měli husté vlasy a dlouhé vousy. V chlupatých rukou drželi dlouhá lesklá kopí.

Ačkoli byli božského původu, byli smrtelní. Smrt nad nimi neměla moc jen tehdy, když se dotýkali Země, ze které se narodili. Nejvíce jich přišlo na svět v divoké oblasti Pallini na Chalkidiki. Obři sídlili na západním pobřeží oceánu, kde je často navštěvovali bohové a hodovali s nimi. Jednou se však s nimi dostali do konfliktu, slavné bitvy obrů – gigantomachie. K této bitvě došlo, když Zeus svrhl svého otce Krona a Titány, a začal vládnout na Olympu jako nejvyšší bůh. Ale jeho vláda byla ohrožena prastarým proroctvím, které mu zjevila jeho matka Rheia. Podle něj Giganti, synové Gaie a Urana, se proti němu pozvednou a budou chtít obnovit vládu své matky nad světem. Zeus se této věštby velmi polekal, svolal všechny bohy a bohyně na Olymp a oznámil jim o hrozbě Gigantů. Požádal je, aby se proti nim spojili a bránili svou vládu, kterou získali poražením Titánů. Bohové souhlasili a začali shromažďovat své zbraně a spojence.

Síla obrů byla nepředstavitelná. Snadno dokázali odtrhávat celé skály a odhazovat je pryč. Na planině Flegru se odehrála hlavní bitva mezi bohy a Giganty. bitva dlouhá a krvavá, plná hrdinských činů i tragických osudů. Giganti byli obrovští a silní, ale bohové měli výhodu svých nadpřirozených schopností a pomoci některých smrtelníků. Například Héraklés, syn Dia a smrtelnice Alkmény, byl nezbytný pro zabití Gigantů, protože proroctví říkalo, že musí být zasaženi současně bohem a smrtelníkem. Héraklés střílel na obry jedovaté šípy a pomáhal bohům porážet jejich nepřátele. Králem a největším z Gigantů byl Porphyryon. Byl tak silný, že dokonce odolával Diovy bleskům. Když se pokusil unést Diovu manželku Hérú, Zeus ho zasáhl bleskem a Héraklés dokončil jeho zkázu střelou šípem přímo do srdce. Athéna bojovala proti storukému Gigantovi Enceladovi, který v bitvě házel obrovské skály na Olymp, ale Athéna mu čelila se svým štítem. Dalšího Giganta Mimase, který měl hadí tělo a lví obličej zničil Apollón. Divokého a násilnického Giganta Euryta s tělem medvěda a rohy býka zkontroloval Dionýsos svou břečťanovou holí, která ho opila a uspala. Pak ho Dionýsos zabil svým nožem. Po dlouhých a strašných bojích bohové nad Giganty zvítězily a zahnali je do Tartaru, podsvětí, kde jsou navždy uvězněni. Zeus byl potěšen vítězstvím a s ostatními bohy se vrátil na Olymp.

Krev, která se vylila do moře, se pěnila a čeřila, až se z ní u kyperských břehů vynořila Afrodita, bohyně lásky.

Tento násilný čin vyvolal mezi Uranem a Titány otevřenou válku, která nakonec vedla k Uranovu svržení jeho vlastním synem Kronem.

Titáni, Kykloповé a Hekatonchírové zpočátku váhali, ale Gaiina láska a odhodlání jim dodaly sílu. „Matko, budeme bojovat po tvém boku,“ řekl Kronos, vůdce Titánů. „Nemůžeme dopustit, aby náš otec dál škodil nám i vesmíru.“

A tak začala válka Titánů. Bitva byla dlouhá a vyčerpávající, ale nakonec z ní Titáni vyšli vítězně.

Událost týkající se bouřlivého vztahu Urana a Gaii slouží jako varovný příběh o nebezpečí sobectví, pýchy a krutosti a o následcích, které může mít špatné zacházení s těmi, které milujeme.

Uran byl poražen a vyhnán z vesmíru.

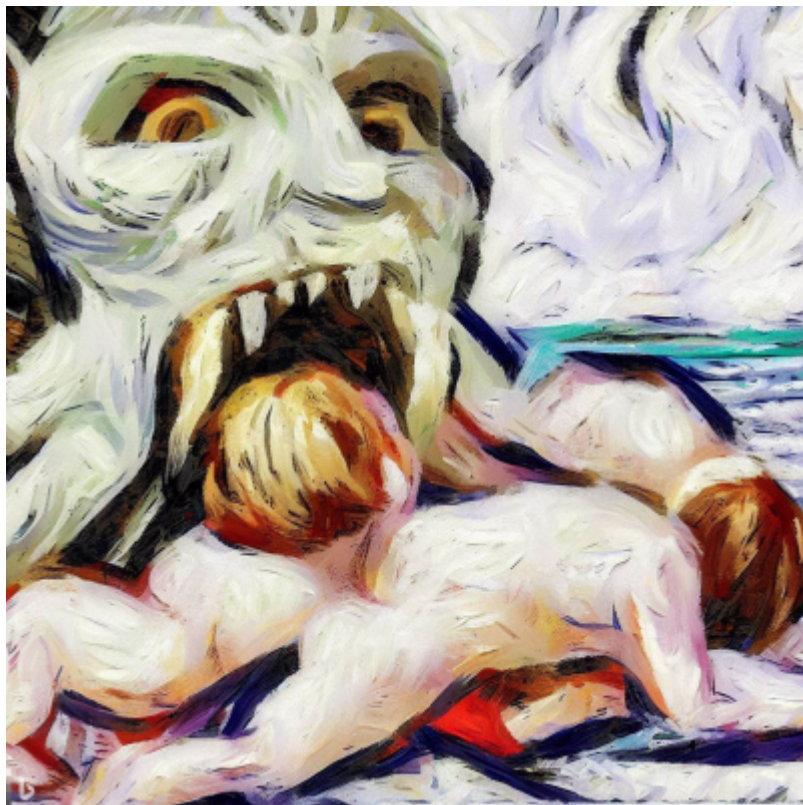

Zatímco Gaia truchlila nad ztrátou svého milovaného Urana, radovala se také z triumfu svých dětí. „Mé děti, prokázaly jste velkou odvahu a sílu,“ řekla. „Uctily jste odkaz naší lásky a zajistily jste, že vesmír zůstane místem míru a harmonie.“

A Titáni slíbili, že budou vládnout moudře a soucitně, že budou ctít původní odkaz svých rodičů a zajistí, aby vesmír zůstal místem míru a harmonie po celou věčnost.

„Svrhli jsme našeho otce Urana,“ řekl Kronos, vůdce Titánů. „Musíme zaujmout jeho místo jako vládci světa.“

Novým vládcem vesmíru se stal Kronos, ale i on se stal postupem času vůči každému podezřavým a krutým. Pohltil dokonce své vlastní děti, jakmile se narodily, protože se bál, že ho jednoho dne svrhnou, a tímto zlem zapříčinil další boje...

To už je ale další příběh.

Přestože byl Uran vyhnán z vesmíru, docela nezmizel: jeho jméno se používá pro označení radioaktivního prvku uranu nebo planety Uranu – sedmé planety od Slunce, třetí největší a čtvrté nehmotnější planety ve sluneční soustavě.

Nejprve (ve 2. polovině 18. století) byla objevena nová planeta nazvaná Uran, a o několik let později, kdy byl objeven nový prvek, byl podle ní pojmenován jako uran. Tím se stal uran prvním prvkem, který byl pojmenován podle nově objevené planety. Později se přidaly další prvky, jako je neptunium a plutonium, pojmenované podle dalších nově objevených planet. Prvek uran je jedním z nejtěžších prvků (s největší hustotou) - je těžší než zlato, ale zase lehčí než platina.

Kronos a Rhea: Vláda po převratu

Rhea a Kronos byli dva mocní Titáni, kteří se setkali v nejvyšším panteonu starověkého Řecka. Jejich láska se rozhořela až po několika setkáních, kdy se navzájem poznali.

Jakmile Kronos, nejmladší a nejstatečnější z Titánů, povstal proti svému vlastnímu otci Uranovi, který dlouho panoval nad nebeským řádem a svrhl ho z trůnu, sám uchvátil moc nad celým vesmírem. Kronos sice mohl vládnout sám, ale zároveň toužil po společnosti, aby mohl sdílet své plány s někým blízkým. Jeho mysl se stále více upínala k jeho sestře Rhei, bohyni mateřství a plodnosti, kterou považoval za spřízněnou duši.

Jednou, když Rhea seděla na slunci a sledovala, jak se baví ostatní bohové, viděla, že ji někdo pozoruje. Otočila se a spatřila svého bratra Krona, jak stojí u jejího boku.

„Krásný den, sestřičko,“ pozdravil ji Kronos s úsměvem.

Rhea byla okouzlena Kronovým pohledem a její srdce zaplesalo. „Krásný den, Krone,“ odpověděla. „Co tě sem přivádí, bratříčku?“

„Nic zvláštního,“ řekl Kronos a bez nějakých okolků se vedle ní posadil. „Jen jsem chtěl být blíž k tobě.“

Rhea se usmála. „Je mi ctí,“ řekla. „Myslím, že jsme se setkali jen několikrát před tím, než jsme se tu potkali dnes.“

„Ano, ale každé setkání s tebou je pro mě nezapomenutelné,“ odpověděl Kronos a vzal Rheimu ruku do své. „Myslím, že jsem se do tebe zamiloval.“

Rhea cítila, jak se jí rozbušilo srdce. „A já do tebe,“ řekla.

Od té doby se Rhea a Kronos stali nerozlučnými partnery. Během dlouhých rozhovorů si sdělovali své sny a plány pro budoucnost. Kronos sliboval, že bude Rhee věrný a ochrání ji před všemi nebezpečími.

Nakonec se Rhea a Kronos rozhodli, že se stanou manželi a budou mít spolu děti. Kronos své sestře slíbil, že ji bude milovat navěky a že se budou spolu starat o svou rodinu.

Zlatý věk: Idyla a harmonie

Období, které následovalo po stvoření světa a prvních lidí na Zemi, v době vlády Titána Kronta, otce nejznámějšího olympského boha Dia, bylo ještě dlouhou dobu nazýváno „Zlatým věkem“. To proto, že v té době vládly mezi lidmi, přírodou a bohy vztahy plné úcty. Během Zlatého věku vládli světu a vesmíru kromě Kronta i další Titáni, bohové starší než olympští bohové.

Podle řecké mytologie byl Zlatý věk dobou, kdy bohové žili mezi lidmi a stýkali se s nimi přímo. V této době se také říkalo, že bohové a lidé mluví stejným jazykem a dokázali se navzájem pochopit bez problémů.

Pole a lesy byly plné hojnosti a každý mohl snadno najít potravu. Zvířata žila vedle lidí a byla přátelská a nebála se jich. Lidé byli zdraví a silní a jejich duše byla čistá a bez poskvrny.

Proto se lidé mohli stýkat se zvířaty a zvířata s lidmi bez strachu nebo podezření. Žili v dokonalém míru a všichni považovali své dobro za dobro druhých a naopak.

Bohové a bohyně navštěvovali lidi na zemi a mísili se s nimi. Jejich přítomnost v každodenním životě nikoho nepřekvapovala. Ochraňovali a učili lidi a pomáhali jim v každodenních činnostech. Lidé jim na oplátku skládali úctu a vděčnost. Lidé měli snadný přístup k bohům, a navíc byli schopni se s nimi spojit v modlitbách.

Lidé v této době byli zcela spokojeni, a proto mezi nimi nepanovalo žádné násilí ani vášnivé rozbroje. I sám vládce bohů a lidí Kronos měl s lidmi přátelský vztah. Poskytoval jim obilí a úrodnou půdu, Země jim poskytovala vše, co potřebovali, a obdělávání půdy bylo snadné a zvládnutelné bez velké námahy. Lidé si nebyli vědomi žádných hranic a vlastnictví, každý měl dostatek a pomáhal druhému. O té době se říkalo, že i lidé žili jako bohové. Vše, co potřebovali, tak měli, a neznali žádné bolesti ani nemoci. Lidé byli velmi štedří a žili svorně, v lásce a míru.

Tato doba míru a lásky trvala dlouho, ale bohužel ne věčně. Postupem času se lidé začali zajímat o vlastní prospěch a jejich dřívější prosté myšlení a pokora zůstávaly už jen u bezelstných dětí. Tím ztráceli láskyplné spojení s ostatními tvory a bohy, a Zlatý věk se postupně vytrácel a stával minulostí.

Lidem se sice stále rozšiřovalo poznání, ale ne vždy ho využívali pro dobro ostatních, a tím vlastně i pro sebe. Tvrdý kov dokázali dříve vytvořit pouze bohové - vždyť máchnutím kovového srpů udělal Kronos první krok k získání moci nad svým otcem Uranem. Když se ovšem i lidé naučili zpracovávat železo, nepoužívali ho jen pro obdělávání polí a vylepšení vinařských nožů. Železné nástroje sice

umožnily lidem zvýšit svoji sílu a moc, ale také způsobily první boje a nesváry mezi lidmi, na jejichž konci byly stále častěji i vraždy.

To byl začátek konce Zlatého věku, který kromě prolévání krve přinášel i další prohřešky lidí proti bohům, ztrátu úcty a vděčnosti, nebo dokonce přinášení krvavých obětí. To rozhněvalo bohy a vedlo k tomu, že opustili Zemi a přestali se stýkat s lidmi.

Takto vzpomínali na Zlatý věk staří Římané: Aurea prima sata est aetas, quae vindice nullo, sponte sua, sine lege fidem rectumque colebat.

Poenta metusque aberant, nec verba minantia fixo aere legebantur, nec supplex turba timebat iudicis ora sui, sed erant sine vindice tuti.

Nejdříve vzešel věk zlatý, kdy bez zákonů a soudců člověk od sebe sám správně si a poctivě vedl. Nebylo před trestem strachu, ni na deskách kovových vryté nečtly se výstrahy přísné a nebál se výroků soudních o milost prosící dav: byl bez soudce bezpečen každý.

Po Zlatém věku se ještě vyčleňoval stříbrný, bronzový a krutý železný věk - s lidským rodem se vše podle tohoto příběhu stále zhoršuje.

Konec Zlatého věku: Pád do temnoty

Úplný konec Zlatého věku nastal, když byl Kronos svržen svým synem, Diem, a spolu s ním i jeho bratři a sestry, kteří byli Titány. Po tomto Diově vítězství se příroda změnila a lidé přestali být nesmrtelní. Nicméně, lidé si pamatovali na to, jak žili v období Zlatého věku a někteří stále toužili žít podobně.

Drahý čtenáři, pozorně poslouchej a sám rozhodni, kdo měl na konci Zlatého věku největší podíl.

Vládce bohů Kronos měl velký strach z věštby, podle které ho o jeho moc připraví jeho vlastní syn. To ho vyděsilo, a protože se měl až příliš rád, odhodlal se ke strašnému činu.

„Musím se včas zbavit všech svých potomků, aby se toto proroctví nemohlo splnit,“ řekl Kronos nelítostným tónem.

A tak se stalo, že vždy když se mu narodilo další dítě, požíral ho hned po narození – Démétér, Hérú, Hestii, Háda a Poseidona. Jeho pohled byl zbaven veškerého soucit, jeho mysl byla zahalena temnotou, jeho srdce ztvrdlo v kámen. Jeho činy se staly prokletím, jeho moc zatížilo věčné provinění.

Jeho žena a sestra Rhea byla zdrcená a osamělá.

„Musím Krona zastavit,“ řekla Rhea. „Musím zachránit naše děti.“

Když Rhea čekala její šesté dítě, Dia, rozhodla se Rhea, že ho před Kronem ukryje. Odešla na Krétu, sestoupila do jeskyně, kde porodila a do plenek zabalila kámen. Podala ho Kronovi, aby ho pozřel místo novorozeného dítěte. Kronos tedy sice spolknul něco, co vypadal jako jeho syn, ale Zeus zůstal v bezpečí. Svěřila ho do péče nymfám, které ho vychovávaly v tajnosti, daleko od otcova dosahu. Ach, jak neuvěřitelné jsou činy bohů, které se zrodily za pomoci lsti a podvodů! Jak mocnou silou může být láska matky a jaké moudrosti je schopna vynalézt v nejtěžších chvílích! Bylo mnoho vypravěčů, kteří se domnívali, že Rhea prokázala svou statečnost nejenom při záchraně Dia, ale i mocného Poseidóna. Hned po jeho narození jej Rhea ukryla ve stádu ovcí, a předstírala, že porodila jen křehké hříbátko. A takto, s přetvářkou obyčejné matky, předložila Kronovi toto stvoření, aby ho pohltil do svých mohutných útrob.

Válka Titánů: Boj o moc

Když Zeus vyrostl a stal se mocným bohem, uvědomil si svou skutečnou moc a osud. Věděl, že je předurčen svrhnout Titány a zaujmout své místo jako nový vládce světa.

Ó milá Múzo, osvěž nás svým zpěvem a pověz nám o slavné válce, kdy se Titáni, ti starší bohové sídlící na hoře Othrys, postavili do neúprosného střetu s olympskými bohy, té mladší generace, kteří se zabydleli na vrcholcích Olympu. Tento strašlivý souboj je připomínán různými jmény, jako Titanomachie, Bitva bohů nebo Titánská válka, ale ať ho nazýváme jakkoliv, jeho sláva zanechala nesmazatelnou stopu v paměti bohů i lidí. Byla to válka, která měla rozhodnout, která generace bohů bude mít vládu nad vesmírem.

„Porazím Titány a zaujmu místo krále bohů,“ řekl Zeus, když dospěl. Dlouho kreslil na plátno myšlenek své sny a touhu vládnout nade všemi. Temné noci se postupně v jeho myšlenkách měnily ve veselé, na obloze viděl lesknout se hvězdný třpyt bez hranic. Teď, nebo nikdy! Přišla ta rozhodná chvíle, kdy Zeus se lstí a umem rozvinul svůj plán a vkradl se blíže ke Kronovi jako jeho pomocník. Kronos ho ustanovil jako svého číšníka a jakmile získal tuto hodnost, Oceníada Metis přišla s mistrovským nápadem: připravila směs hořčice a vína, kterou měl Zeus Kronovi podat. Strašlivý nápoj způsobil, že Kronos vyzvracel všechny své pohlčené děti, nyní již dospělé. „Takto jsem osvobodil své bratry a sestry,“ prohlásil Zeus se sebevědomým tónem.

Po osvobození svých sourozenců Zeus osvobodil také Hekatoncheiry a Kyklopy, které do hlubokého Tartaru svrhl po vítězné bitvě s Uranem Kronos. S nimi se všemi teď vedl Zeus povstání proti Titánům.

Přichází chvíle, snad strašlivá
Odleskem touhy vše podmanit jistě je děsivá
Velebné sloupy se zdvíhají
Bojují statečná srdce

V povstání zábrany padají
Božský syn Zeus chce zničit otce

Září v stříbrném lesku
Armády bohů, lidí i stesku
Srdce jsou plná odvahy
nemohou připustit úvahy

Bojovat za nový svět?
Ó svědomí - ty neúprosný svědku!
Spíše jen pro Dia?
Za důchod a královskou cetku!

Osud se patosu nedrží
Budoucnost v temnotách přidrží.

A tak Zeus shromáždil armádu bohů a smrtelníků, připravenou bojovat proti Titánům a získat svět pro sebe. I někteří Titáni pod vedením Ókeana a Téthys se ovšem při tomto boji postavili na stranu olympských bohů.

„Myslíš, že nás porazíš?“ zasmál se Kronos. „V porovnání s naší silou jste nic.“

Bojové linie byly seřazeny a bitva se rozpoutala.

Ale Zeus byl chytrý a vynalézavý. Přizval si na pomoc Kyklopy a storuké Hekatoncheiry, které dříve Titán Kronos uvěznil v Tartaru a nabídl jim spojenectví v boji proti Titánům. S jejich pomocí byli Titáni poraženi a Kyklopy i Hekatoncheirové se stali věrnými spojenci olympských bohů.

Společně vytvořili mocné zbraně včetně blesku, který dokázal zničit vše, co mu stálo v cestě.

„Útok!“ zavelel Zeus.

A strhla se velká bitva. Obloha se zaplnila blesky a země se otřásala hromy, když se bohové a Titáni střetli v nelítostném boji.

„Nemůžeme být poraženi!“ křičeli Titáni a snažili se zničit vše, co jim stálo v cestě. Olympští bohové se snažili udržet svoji moc a chránit svět, na kterém žili. Byla to krvavá bitva, kde se Zeus postavil proti svému vlastnímu otci. Jejich střet byl tak prudký, že se na chvíli zdálo, jakoby sám vesmír se zastavil, aby sledoval tento boj.

Všechno však má svůj konec. Po deseti letech krvavých bojů se osud přiklonil na stranu mladších bohů. Zeus a jeho vojsko bojovali ze všech sil a pomalu začali získávat převahu. Úspěch ale neměl jen Zeus, v bitvě se ukázalo, že i další bohové mají své způsoby jak Titány porazit. Například Hádés se postaral o to, aby země se otevřela a mnoho jich pohltila. Poseidón se zase ujal moří, a tím si zajistil, že žádný Titán nemůže uniknout po moři.

Nakonec byli Titáni poraženi a Zeus vyšel jako vítěz. Zazněl zvuk slávy, olympští bohové získali vládu nad světem.

Kronos se tedy stal podmaněným pod vládou svého syna a byl uvězněn v podsvětí, kde měl strážit bránu Tartaru. „Tento trest jsem si zasloužil za své zločiny,“ prohlásil Kronos se smutkem v hlase a tento trest byl jeho osudem až do konce světa.

Trest to byl skutečně strašlivý. Kdo byl svržen do Tartaru, nacházel se v hluboké temnotě, která se rozprostírá po nekonečném prostoru. Zde vládla mrazivá zima, která proniká až na kost, a není před

ní záchrany. Temnota je taková, že ani sluneční paprsky nedokáží prosvítit a nepronikne jimi ani nejmenší záblesk denního světla.

Jediným zdrojem světla je podivná strašidelná záře, která se vznáší nad temnými propastmi, propastmi bez dna, kde se navždy trápí vězni, kteří zlým způsobem porušili řád světa, anebo ti, kteří se jen znelíbili bohům.

Tartaros, tento strašlivý a nehostinný prostor, je místem nejhlubšího utrpení a ztráty všech vyhlídek. Jeho okolí je obklopeno pevnými zdmi z mohutných kamenů, které dávají pocítit beznaděj tohoto mrazivého prostředí. Všude se navíc šíří zatuchlý vzduch a ledová pára, který vystupuje z propastí. V této nehostinné krajině, kterou dokáže osvětlit jen záblesk blesku, zemřela všechna naděje a zůstala jen nekonečná temnota.

„Jste vyhnáni do Tartaru, do nejhlubšího podsvětí!“ prohlásil Zeus, když vynášel rozsudek i nad ostatními Titány. Titáni se tak dostali na nejstrašnější místo, kde je měl na starosti Hádés. Ostatní bohové se usadili na Olympu a začali spravovat svět. Od té doby bohové vládli nad světem a drželi moc nad všemi jeho obyvateli.

A tak skončila doba, kdy se mocný vládce nebes Kronos snažil zabránit osudu, ale nakonec byl poražen svým vlastním synem Diem.

Skončila válka Titánů a začala nová éra. Bohové vládli světu a Zeus se stal známým jako král bohů, který má moc a může svou vůli vnucovat všem, lidem i bohům. Jako korunovaný král nebeské říše si přivlastnil nesmírné šíře oblohy i rozlehlosti pevné země. Symbolem jeho panství byl mocný blesk a vznešený trůn.

Hádés, temný vládce podsvětí, získal oblasti skrytého světa, kam putují duše zemřelých. Jeho říše byla plná záhad a stínů, a jeho mocné žezlo vládlo nad přízračnými řekami a neúprosnými oblastmi podzemí.

Ach, ať žasne svět nad tím, jak Poseidón přebíral moc nad vlnami a oceány. Jeho slavný trojzubec byl nástrojem jeho vlády nad obrovskými mořskými hlubinami, kde žily nevídané bytosti a zazníval zpěv mořských nymf. Máchnutím svého trojzubce dokázal vytvořit na moři obrovské vlny a na souši zase zemětřesení. Protože se někdy objevoval v podobě majestátného hřebce, někteří námořníci mu před svou plavbou obětovali koně, kterého utopili v hlubinách jeho království..

Svět se zmítal a byl podroben pod mocí těchto tří bratrů, kteří se stali pány svých oblastí.

Vzpomínka na Titány však žila dál, jako připomínka moci minulosti a síly těch, kteří přišli předtím. A mír a pokoj, ten v nové éře rozhodně nenastoupil.

Síla živlů: Anemoi

Moji vznešení posluchači, nyní se připravte na další cestu do dávných časů, do doby, která zasahuje do samých hlubin nebeského prostoru a do srdce přírody. Je to opravdu dávno, kdy se začalo vyprávět o bozích, kteří měli ve své moci vítr.

Byli jedním z nejstarších božstev v říši řeckých příběhů, a objevovali se na vyobrazeních jako mladí muži s vlnami roztančených vlasů, jejichž kroky byly doprovázeny šelestem křídel na jejich opáncích. Anemoi zosobňovali různé větrné směry, z nichž každý měl svou vlastní povahu a sílu. Jejich otec byl mocný Titán Astraios a matkou bohyně ranní rosy Éós, která je zrodila v úsvitu nového dne. Byli

nebeskými bohy, kteří přetínali oblohu a měli v rukou vládu větru nad všemi světovými stranami.

Západním větrem byl Zefyros, jenž přinášel na svých křídlech zemitou vůni a milostné vábení. Byl to mírný a příjemný větřík, jenž se mihal mezi stromy a hladil tváře zamilovaných. Východním větrem byl Euros, který se objevoval s novým jitem slibujícím možnost nového začátku. Severním větrem byl Boreás, chladný a prudký, který mohl z lodí strhnout jejich posádku nebo celé oblasti zasypat sněhem. Pokud byl obzvlášť vztekly a divoký, drtil lesy a způsoboval zármutek obyvatelům pobřežních měst. A jižním větrem byl Notos, něžný a teplý, jenž se valil přes pole a rozechříval lidská srdce.

Tito větrní bohové měli rozhodující vliv na přírodu i osudy lidí. Když Anemoi ukázali svou moc, zvedala se bouře nad oceány, plachetnice se otáčely podle jejich vůle a mořské vlny se klaněly jejich rozkazům. Byli pány počasí a vládli nad ročními obdobími – Boreás byl chladným dechem zimy, Zefyros bohem jarního vánku, Notos bohem pozdních letních a podzimních bouří. Jen Euros neměl v moci celé roční období, ale spíše jen ranní vánek.

Anemoi byli vládci větrů, jejichž moc ovlivňovala růst rostlin, úrodu a život v celém království přírody. Lidé si uvědomovali, že Anemoi mají v rukou klíče k jejich životům, protože ovládají počasí ve všech ročních obdobích.

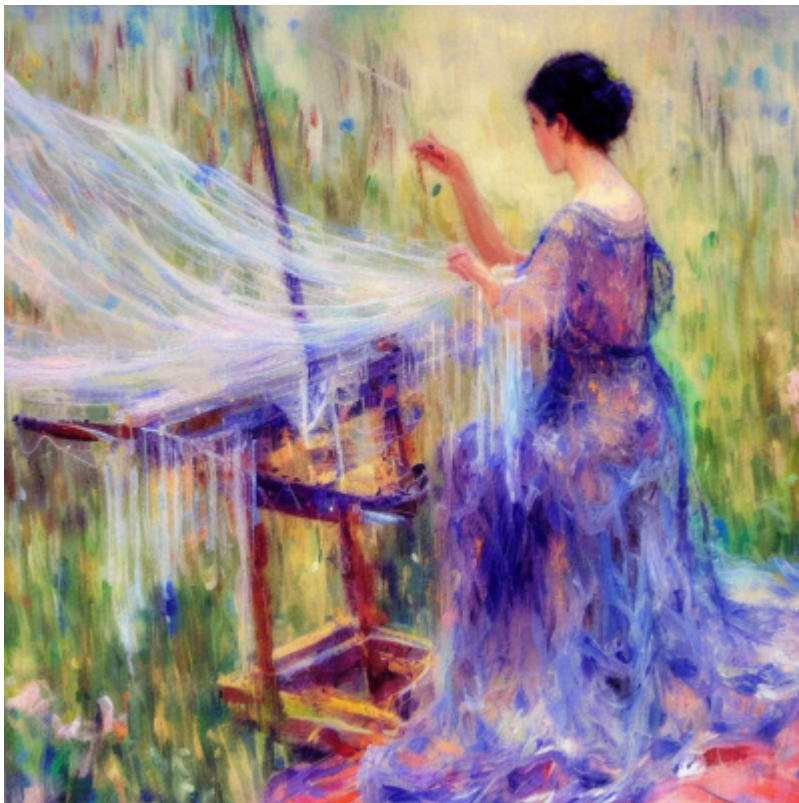
Od jména Anemoi nebo anemos se dnes odvozuje název důležitého meteorologického přístroje anemometru – větroměru. Používá se k měření síly a směru větru, abychom znali jak momentální počasí, tak aby bylo možné počasí lépe předpovídat.

Osudy smrtelníků: Příběhy Arachné, Narcise a Echa

Arachné: Tkaní pravdy a tajemství pavučin

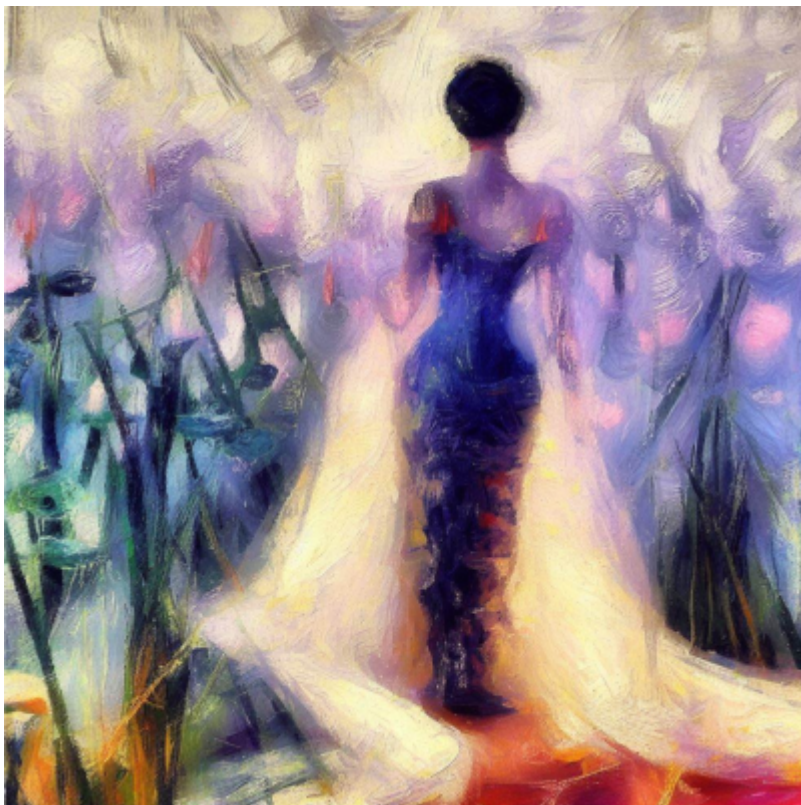
Slyšte mě, mí trpěliví posluchači! Povím vám příběh o Arachné, dívce, která se proslavila svými šikovnými rukama při tkaní. Kromě toho, že byla neobyčejně šikovná, dokázala se postavit i mocným bohům.

Arachné byla půvabnou dcerou lýdského krále Idmóna. Od své matky se brzy naučila tkát na malém stavu a záhy ukázala, že má dar, který ji odlišuje od ostatních. Její tkalcovské práce byly tak precizní a detailní, že se o nich mluvilo po celém kraji. Její prsty se pohybovaly s grácií a přesností, když vytvářela obrazy a vzory, které byly zcela dokonalé. Lidé se v obdivu dívali na její utkaná díla, neboť jejich krása byla nepopsatelná a říkali: „I kdyby takové tkaniny tkala samotná bohyně Athéna, nemohly by být lepší než ty, které vytvořila Arachné. A to je Athéna patronkou tkalců!“

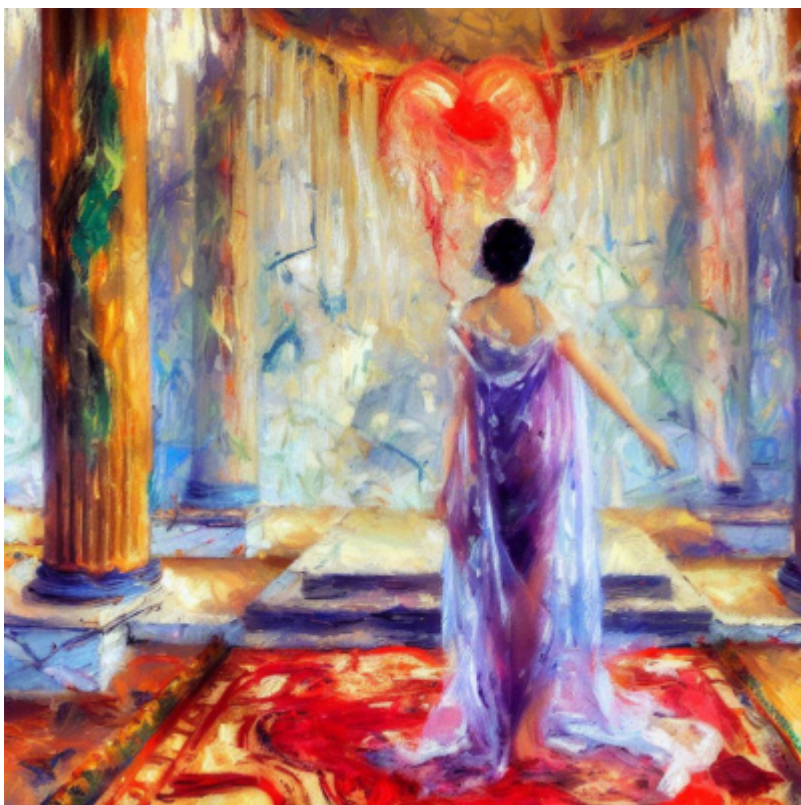

Arachné tak byla brzo považovaná za nejlepší tkadlenu v celém Řecku. Není divu, že se pověst o jejím umu k bohyni Athéně rychle donesla. Athéna byla nadšena z Arachnéiných tkaných látek, ale v její mysli se ihned objevila i ješitnost. Rozhodla se vyzvat Arachné na soutěž v tkaní, aby ukázala, že její vlastní umění nemůže nikdo z obyčejných smrtelníků překonat. Arachné přijala výzvu k soutěži plná nadšení a očekávání.

Setkaly se ve velkém sále na hoře Olymp. Athéna vložila nitě na zlatý rám, který zdobily vrypy a vzory bohů a bohyní. Když začala tkaní, postupně se na plátně objevovaly obrazy bohů a hrdinů. Její tkaní bylo dokonalé a každý tah jejích prstů byl projevem opravdového mistrovství. S každým pohybem nitě Athéniny tkaniny se objevovaly scény plné moudrosti a nádhery.

Arachné však nezaváhala a zahájila své vlastní tkaní. Její ruce se pohybovaly s ještě větší lehkostí a zároveň potřebnou silou, a na jejím plátně se začala také objevovat nádherná vykreslení bohů, ovšem s jedním důležitým rozdílem - Arachné ve svém mistrovském díle zobrazovala jejich chyby a slabosti včetně všemožných milostných scén zobrazující zraněná srdce těch, kteří opravdu milovali a naduté tváře těch, kteří měli pro opravdovou lásku jen posměšky a pohrdání. Arachné chtěla ukázat, že její umění přesahuje falešnou úctu a přetvářku a dokáže překonat i samotnou bohyni.

Když byla obě díla dokončena, Athéna a Arachné položily své tkaniny vedle sebe. Athénin obraz zářil

svou precizností, ale Arachnéino dílo byla ve své dokonalosti a ještě větším detailu plné provokace a posměšků. Božská rozhořčenost se snesla na Arachné a Athéna rozhodla o trestu.

„Arachné, tvá odvaha a pýcha překročily všechny meze,“ vykřikla rozzlobená Athéna. „Nemůžeš tak lehkomyšlně zobrazovat bohy a vystavovat jejich chyby na odiv,“ pokračovala bohyně. „Tvůj trest bude naučit tě skromnosti a pokornosti, a bude výstrahou i pro ostatní, kdo by se snad chtěli posmívat Olympanům.“

Athéna mávla rukou a Arachné se okamžitě proměnila v pavouka. Její jemné prsty se změnilly na chapadla a místo nití používala tenkou pavučinu, kterou nyní tkala ve vzduchu. Arachné byla odsouzena k tomu, aby celý svůj život prožila jako pavouk, neustálým předemí pavučin, aby napravila svou pýchu.

S pláčem a zoufalstvím Arachné přijala svůj osud. Nyní byla sice odsouzena život ve stínu, ale její umělecké dary zůstaly nedotčeny. Stala se patronkou tkalců a byla uznávána jako symbolem trpělivosti a uměleckého talentu.

A tak dodnes můžeme vidět Arachnéina díla na pavučinách, které se vznášejí v krajině. Její trest se stal i připomínkou pro všechny, že pýcha a znevažování bohů v lidském světě nemají místo.

Jméno krásné Arachné se stalo jménem pro všechny pavouky. O těch, kdo se pavouků bojí tolik, že už je při pouhém pohledu na ně svírá nevyslovitelný strach, se říká že trpí zvláštní fobií - arachnofobií. Arachnofobie je tedy strach z pavouků, pojmenovaném podle Arachné, řecké bohyně tkalcovství, která se podle mýtu proměnila v pavouka.

Narcis a Echó

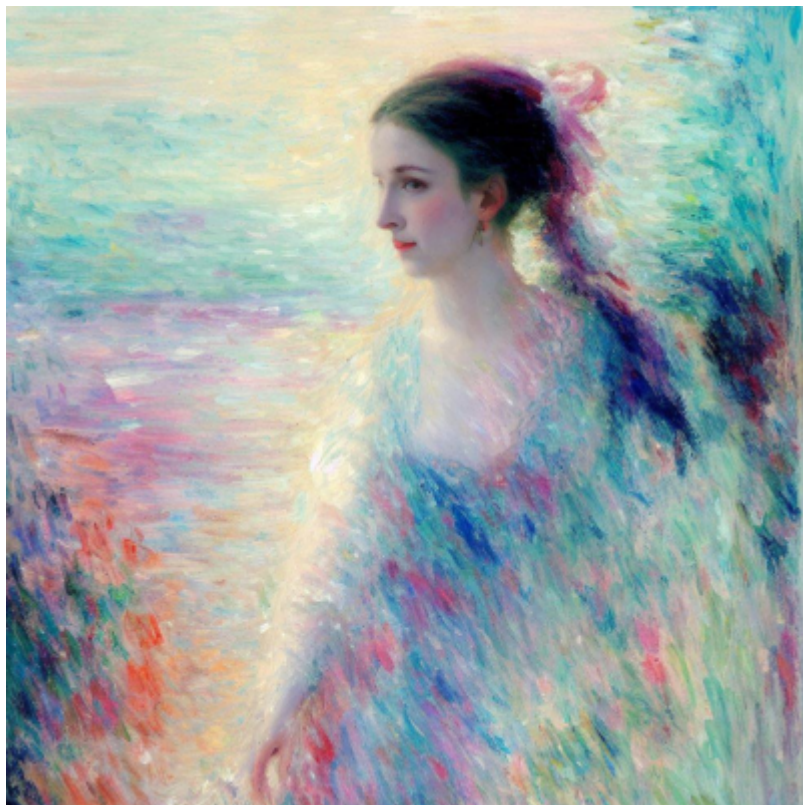
Narcis byl synem řeckého boha řeky Cephisuse a nymfy Liriope. Cephisus byl bohem řek a vodních toků, zatímco Liriope byla krásnou nymfou, která se obklopovala květinami. Společně vychovávali svého syna Narcise v láskyplném prostředí. I přes toto krásné dětství se Narcis později ukázal být obětí vlastní pýchy a posedlosti vlastní dokonalostí.

Narcis měl totiž neobyčejný zjev a jeho krása převyšovala veškerou jinou lidskou bytost. Jeho vlasy měly zlatavý odlesk, oči zářily jako drahokamy a jeho tělo bylo dokonale vystavěné. Kdekoliv se objevil, přitahoval pohledy a obdiv všech kolem.

Ve chvíli, kdy na Narcisovi spočinul pohled krásné nymfy Echó, se její srdce okamžitě zapálilo plamenem lásky. Bohužel však nemohla své pocity vyjádřit, neboť byla postižena trestem vydaným samotnou bohyní Hérrou. Echó byla kdysi výřečná a živá a její krásný hlas obdivoval každý, kdo ho slyšel. A tak Echo často zábavně napodobovala zvířata, ptáky, a dokonce i lidi. Měla schopnost rozptýlit smutek a vyvolat úsměv na tváři každého, kdo ji poslouchal. Ovšem když Héra, nejvyšší bohyně, usilovala o odhalení svého manžela Dia během jeho záletů s jinými nymfami, Echó ji svým hlasem odváděla, a pomáhala tak svým sestřičkám uniknout před trestem. Když hněvivá Héra objevila Echinu zradu, nemilosrdně ji potrestala. Echó byla zbavena schopnosti normálního rozhovoru a mohla pouze opakovat slova, která vyslovili jiní.

Tak se stalo, že Echó byla odsouzena k životu ve věčném stínu, kde její hlas zněl pouze jako ozvěna minulosti. Nemohla vyjádřit své city a touhy, byla odsouzena k nekonečnému opakování cizích slov. A přesto se její srdce neubránílo lásky k Narcisovi, mladíkovi tak nesmírně krásnému, že pohled na něj zastavoval dech. Echó zoufale toužila sdělit Narcisovi svou lásku, ale její hlas ji zradil. Byla odsouzena k tichu, přestože její srdce plálo plamenem neodolatelné vášně.

Ach, jak krutá a neúprosná může být osudová láska! Echó tajně sledovala každý pohyb Narcise, toužila po jediném okamžiku, kdy by alespoň pohledem mohla vyjádřit své city. Avšak její naděje byly zmařeny, neboť Narcis viděl a miloval jen sebe. Echó byla zaplavena bolestí a smutkem. Její nevyplněná láska se proměnila v trýzeň, která ji postupně pohlcovala.

Jednoho dne se Narcis procházel po lese a narazil na pramen, z něhož vyvěrala křišťálově čistá voda. Uhnul k ní a díval se dolů do jejího lesku. Jeho vlastní odraz se odrážel v hladině a Narcis byl okouzlen vlastním obrazem. Pohled na něj tak upoutal jeho mysl, že se nemohl odtrhnout.

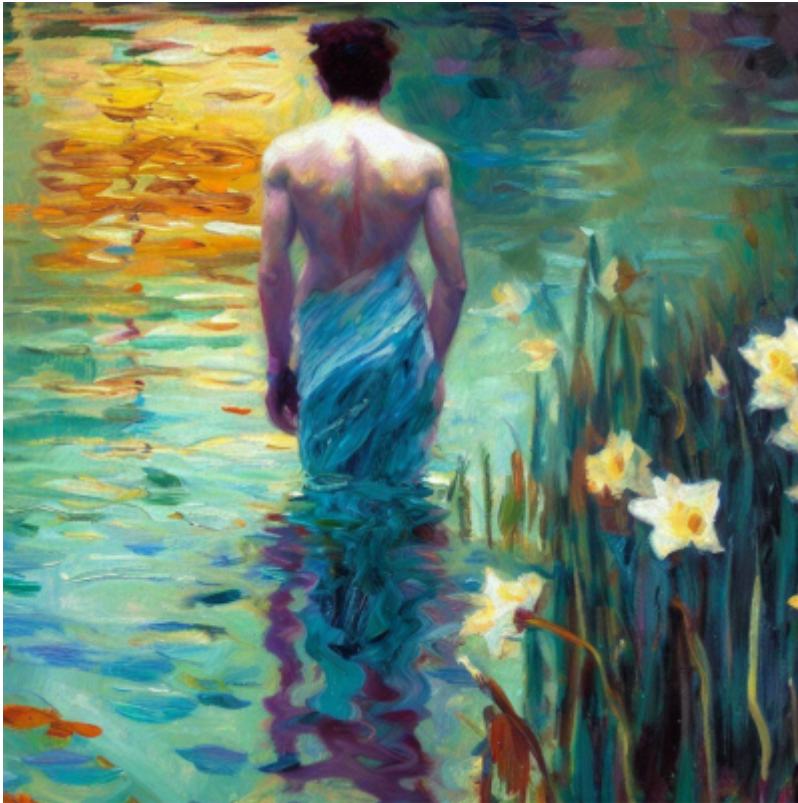
Narcis si prohlížel svůj odraz a neustále si opakoval: „Jsem tak krásný. Nikdo na světě nemůže mít takovou dokonalost jako já.“ Zcela se pohroužil do svého obrazu, přestal vnímat okolní svět a začal se zamilovávat do sebe.

Byla to ta chvíle, kdy se Echó uvědomila, že Narcis miluje jen sám sebe. Byla tak zraněná a zoufalá, že se rozhodla stáhnout se do ústraní. Od té doby začala žít v samotě a její hlas se proměnil jen v ozvěnu. Přestože byla Echó zlomená a zraněná, stále měla kouzelnou schopnost přivádět lidem útěchu. Když se někdo ztratil v lese nebo se cítil osamělý, její slabá ozvěna mu poskytovala nějaký druh povzbuzení. Její přítomnost byla jako připomínka, že i když jsme sami, nikdy nejsme úplně opuštěni.

Den za dnem trávil Narcis u pramene, dívaje se na svou podobu a vzývaje svou vlastní krásu. Zanedbával jídlo, pití a spánek, protože se mu nechtělo opustit svůj milovaný odraz. Jeho rodiče a přátelé se ho snažili přesvědčit, aby se mezi ně vrátil, ale jejich slova poslouchal jen tak na půl ucha.

Jednoho dne, když Narcis opět hleděl na svůj odraz ve vodě, se nad ním ozval hlas. Byl to hlas jedné Néreidy, která vycházela z hlubin pramene. Néreidy byly v řecké mytologii mořské nymfy, dcery mořského boha Nérea a oceánidy Doris. Její zjevení mělo poučit Narcise o důležitosti lásky k ostatním a omezení pýchy, kvůli které se ztrácel v jeho vlastním světě. „Narcisi,“ promluvila, „tvá vášeň je zavrženíhodná. Láska k sobě samému je slepá a marná. Když se jen díváš na svůj odraz, ztrácíš skutečnou krásu světa kolem sebe.“

Narcis se na okamžik zastavil a zamyslel se nad slovy bohyně. Ale jeho posedlost sebou samým byla silnější než jakékoli božské rady. Znovu se vydával na svou obvyklou procházku, při které navštěvoval místo u vodní hladiny, kde se díval do vody a obdivoval svůj vlastní obraz. Když chtěl být se svým obrazem ještě blíže, a chtěl svůj vlastní odraz obejmout, učinil krok a propadl se do temné vodní hlubiny. „Budu s tebou navždy,“ šeptal, než se utopil v hlubinách.

Z místa, kde Narcis zemřel, vytryskl pramen, který se stal známým jako Narcisův pramen. Byl to truchlivý symbol lásky k sobě samému, který se proslavil po celém Řecku.

Narcisova smrt přinesla zármutek do srdcí lidí, kteří byli svědky jeho nadpřirozené krásy. Vzpomínali na něho jako na bytost, která se odloučila od skutečnosti a byla posedlá svým vlastním odrazem. Všimli si, že nyní u pramene, který vytéká z jeho posledního místa setkání s vodou, vykvetly květiny s bílými a žlutými korunami, a začali je nazývat narcisy.

Ti, kteří si pamatovali Narcisovu krásu, se pokoušeli nalézt smysl v jeho tragickém konci. Mnozí vyprávěli příběh o pomstě bohyně Néreie, která, rozhořčená Narcisovou pýchou, přivolala zlé síly, aby ho potrestaly. Jiní to považovali za varování před přílišnou vášní k vlastnímu obrazu a upozornění na důležitost lásky a soucitu k lidem kolem sebe.

A tak se Narcisova pověst šířila až do dnešních dnů. Narcis je připomínán jako symbol sebelásky a pýchy, která může vést k osamělosti a ztrátě kontaktu se skutečným světem. Jeho příběh slouží jako připomínka, že skutečná krása tkví v tom, že nezapomínáme na ostatní a jsme schopni vidět a ocenit krásu ve všem okolo nás.

Narcismus nebo také narcisismus dnes označuje chování člověka, který přehnaně obdivuje sám sebe, často vystupuje vůči ostatním povýšeně a vůbec nemá pochopení pro druhé lidi, které mu slouží jen jako nástroje pro dosahování vlastních cílů. Tato posedlost vlastním obrazem je pojmenovaná po bájném Narcisovi, který se zamiloval do svého vlastního odrazu v jezeře a nakonec se utopil.

I jméno nešťastné Echó získalo nový význam. V přírodních vědách echo označuje fenomén, který vzniká odrazem zvuku od pevných překážek a následným návratem tohoto odraženého zvuku k pozorovateli. Echo se vyskytuje, když zvuková vlna narazí na překážku, která je dostatečně velká a tvrdá na to, aby způsobila odraz. Odražený zvuk pak dorazí zpět k původnímu zdroji zvuku nebo k jinému pozorovateli a je slyšitelný jako opakující se zvukový signál.

Echo se využívá v různých oborech. Například v akustice se studují vlastnosti a chování zvuku při odrazu, což je důležité pro návrh akusticky příznivých prostorů nebo pro výzkum zvukových vln. V geologii a geofyzice se pomocí echo-sondáže zkoumají vlastnosti zemského povrchu nebo podpovrchových vrstev. Echo (odraz) využívá například sonar, který funguje tak, že vysílá krátké dávky ultrazvuku z lodi dolů do mořské vody a následně získává ozvěnu, která vzniká odrazem ultrazvuku od podvodních objektů, jako je mořské dno, hejno ryb nebo ponorka. V medicíně se echo využívá například při ultrazvukovém zobrazování, kdy se zvukové vlny odrážejí od tkání v těle a umožňují vytvořit obraz vnitřních struktur.

Nezlomné válečnice: Příběhy Amazonek

Stalo se to v dávných dobách, v minulosti tak vzdálené, když na světě žily mimořádné ženy zvané Amazonky. Tyto statečné válečnice se narodily ze spojení boha války Área a nymfy Harmonie z Akmonského lesa. Byly to ženy neobyčejné krásy, se silou a neobyčejnou statečností v bojích proti mužům.

Amazonky žily v tajemství svých odlehlých společenství, kam muži neměli přístup. Ačkoli žily mezi sebou samými, také velice toužily po potomstvu. Amazonky se tedy občas s muži potkávaly i mimo boj, ovšem jen za účelem stvoření nového života. Jakmile se novorozeně poprvé nadechlo, hned chlapce odevzdávaly jejich otcům, zatímco dívky zůstávaly s Amazonkami a byly vychovávány jako statečné válečnice, které pohrdají smrtí, a jsou připravovány na boj, jako by se jednalo o nejvznešenější umění. Podle starých vyprávění si Amazonky dokonce odstraňovaly pravé prso nebo jeho část, aby mohly lépe ovládat luk a střílet šípy. Pravdou ovšem je, že z jiných vyprávění máme důkazy o ženských válečnicích z nejrůznějších končin, které se také hrdinně zúčastňovaly bojů a byly schopné používat luky a střílet z nich s velkou obratností, aniž by si musely odstraňovat prsa.

Ano, bylo to v dávných dobách, kdy bohové vládli nad světem, a kdy se za zvláštních a tajemství

obestřených událostí objevila na zemi zakladatelka bojovného národa Amazonek a jejich první královna Otréra.

Kromě své válečnické povahy měla Otréra také hlubokou lásku k divoké přírodě a bohyni lovu Artemidě. Není divu - vždyť i bohyně Artemis měla ke zbraním, lovu a zabíjení tak blízko. Otréra jednou sama vysázela posvátný háj, kde se ve stínů dubů bojovými tanci a obřady uctívala Artemis. Hlavním činem Otréry, královny Amazonek, bylo ovšem založení chrámu bohyně Artemidy v Efesu. Chrám nesloužil jen jako místo k modlitbám a obřadům, ale také představoval symbol síly a jednoty Amazonek a důležité místo setkávání, kde se amazonské bojovnice potkávaly a posilovaly své řady. Jeho nádhera byla tak ohromující, že ti, kdo měli to štěstí jej spatřit, pokládali chrám za jeden ze sedmi divů světa.

Otréra byla žena tak krásná, mocná a odhodlaná, že si snadno získala srdce mocného boha války, Área. Jejich vášnivý vztah se stal nesmírně silným, protože oba rozuměli tomu, co znamená být statečný a odhodlaný. Když se objevily těžkosti, sahali hned po zbraních, pevně se drželi svého cíle a odhodlaně ho sledovali, aniž by na okamžik podlehli pochybnostem. Někteří to nazývali silou povahy, jiní nepoddajností a jiní bezohledností. Jejich láska ovšem byla stejně ohnivá jako plameny, které hořely v jejich srdcích. Z jejich vášnivého spojení vzešly dvě výjimečné bytosti - dcery s božskou krví, které se staly budoucími královnami Amazonek.

První z nich, Hippolyta, byla dívkou s rozhodným pohledem a hrdinským srdcem. Už od jejího narození bylo jasné, že osud ji určil stát se bojovnicí a vůdkyní. Její statečnost a odvaha překvapovaly všechny kolem. Nikdo nepochyboval, že právě ona převezme královské žezlo po své matce Otréře. Od svého otce Árese dostala Hippolyta vzácný dar - zlatý válečný pás, který se stal symbolem její síly a odvahy. Byla krásná a neohrožená, a tak přitahovala pozornost mnoha hrdinů. Největší vliv na její život měli dva z nejslavnějších hrdinů té doby, Heraklés a Théseus.

Heraklés potřeboval získat její opasek jako součást svého obtížného úkolu stanoveného věštbou. Když se setkal s Hippolytou, její statečnost a krása ho uchvátily natolik, že neměl odvahu o jejím opasku vůbec mluvit. Ovšem Hippolyta, ohromena jeho hrdinskými činy a mužností, mu sama bez váhání opasek darovala.

Théseus, další velký hrdina té doby, se s Hippolytou také setkal. Ale jejich příběh byl odlišný, protože se do této silné a krásné bojovnice zamiloval a toužil ji mít po svém boku. Ať už v boji či v lásce, chtěl ji svést a získat jen pro sebe. Jedni vypráví, že ji unesl, zatímco další tvrdí, že Hippolyta sama dobrovolně opustila své sestry Amazonky a k Théseovi se přidala dobrovolně. Jejich láska a manželství proto mezi amazonskými ženami vyvolaly hněv a nenávist. Mezi Théseem a amazonskými válečnicemi vypuklo násilí, které se stalo známé jako Attická válka. Přestože se amazonské bojovnice statečně bránily, byly nakonec Théseem a jeho spojenci přemoženy.

V této bitvě ovšem došlo k tragédii, která Hippolytu přivedla k jejímu hořkému konci. Podle jedněch byla Hippolyta nešťastně zabitá v boji samotným Théseem, zatímco jiní vyprávějí o tom, jak byla náhodně zasažena smrtelnou ranou z ruky své vlastní sestry, Penthesilei, která se přidala na Théseovu stranu.

Hippolytin skon naplnil Théseovo srdce zármutkem a zoufalstvím. Vzpomínal na chvíle, které s Hippolytou prožil, a litoval, že je už nikdy nezažije. Byla to ztráta, kterou nemohl nijak nahradit, a láska, kterou navždy odešla.

Penthesilea, druhá dcera královny Otréry, nosila jméno, které znamenalo „ta, která způsobuje mužům žalost a utrpení“, a jako by předznamenávalo osud této bojovnice. Nikdo však netušil, jak přesně se tato slova stanou pravdivými v jejím životě. Byla to bytost, která se zdála být stvořena pro štít a meč, zároveň však s jemnou duší, zatíženou bolestí a žalem.

Po nešťastné smrti její sestry nikdo nepochyboval o nástupkyni a Penthesilea se stala neohroženou královnou Amazonek. Stále více získávaly proslulost svými válečnými výpravami i do velmi vzdálených zemí. Odvážně a statečně se vydávaly na dlouhé cesty napříč Skýtií, Thrákií, Malou Asií a ostrovy Egejského moře. Jejich neohroženost a bojovný duch je zavedl dokonce až do vzdálené Arábie a Egypta.

Kudy procházely, plenily města a zakládaly nové osady i chrámy. Byly to silné a nezlomné válečnice, které neznaly strach a bořily vše, co se jim postavilo do cesty.

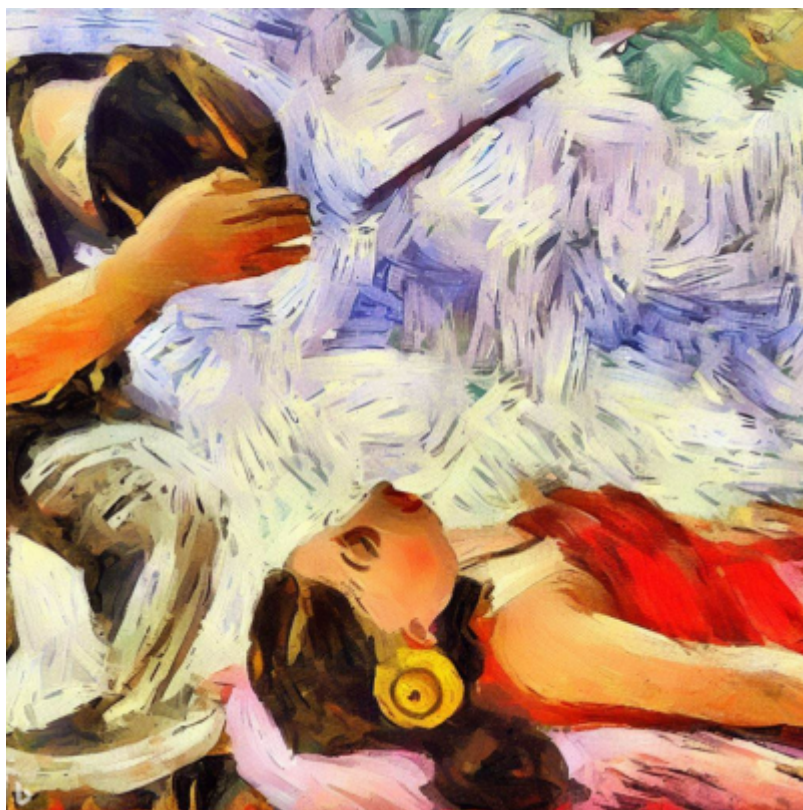
Penthesilea, toužící ještě více prokázat svou sílu a statečnost, se rozhodla vstoupit do boje proti Řekům, kteří obléhali město Tróju. S vlastní armádou Amazonek dorazila na bojiště a vyzvala své protivníky k souboji. Její odhodlání a nesmlouvavost ji učinily hrdinkou mnoha bitev, a její meč s sebou nesl smrt pro mnoho nepřátel.

Osud jí však připravil velmi neblahý okamžik. Během zuřivých bojů se cesta Penthesilei překřížila se slavným řeckým válečníkem Achillem, který ji vyzval k souboji.

„Jsi připravena čelit Achillovi?“ zahřměl jeho hlas. „Ano, statečný Achille,“ odpověděla s vzdorovitým hlasem. „Své srdce jsem plně zasvětila válečnické cestě, podobně jako muži.“

Achilleus, neohrožený a silný, se proti ní postavil s neúprosnou zuřivostí a bezohledností. Přestal v ní vidět ženu, kterou muži chrání, protože se sama této role vzdala. Viděl v ní jen nepřítele, kterého musí porazit. Začal boj a nastal okamžik, kde síla narazila na sílu, odvaha na odvahu. Osud se však obrátil proti Penthesilee. V zuřivém boji ji Achilleus kopím zasadil smrtící ránu, a pomalu padla na bojiště. Tak její hrdinské srdce a statečný život skončil v bitvě, která zanechala bolest a smutek u jejích sester Amazonek.

Když Achilleus sňal z Penthesileiny hlavy přilbu, jeho pohled byl uchvácen krásou této umírající bojovnice. Přestal v ní vidět neohroženou válečnici a znovu spatřil ženu.

„Neumírej, má statečná krásko. Cožpak nevidíš, že tě mám rád? Miluji tě tou nejprudší vášní! Řekni

jen slovo, a má duše bude šťastná.“ Marně Achilles volal Penthesileu, bylo již příliš pozdě. Penthesilea zemřela, a její ztráta byla nenávratná. Achilles se ponořil do hlubokého žalu, litoval svého vznětlivého hněvu a v myšlenkách mu vyvstávaly okamžiky, jež nikdy nezažije.

Thersites, řecký válečník, se Achilleovi posmíval za projevy náklonnosti a lásky k mrtvé i za jeho něhu, kterou mnozí považovali za nepatřičnou. Proto svým kopím zasáhl umírající Penthesileu do očí. Achilles na něj zuřivě zaútočil a usmrtil ho.

Penthesile pak sám uspořádal vznešený pohřeb, kterého se zúčastnili dokonce i jeho nepřátelé z obléhané Tróje. Majestát smrti aspoň na chvíli svedl dohromady k pohřebním obřadům a hostině zapříspěhlé protivníky, kteří se setkali ve společném smutku.

Vyslechněte můj hlas, vy, kdo toužíte po příbězích o statečnosti a válečné slávě. Ti nezkušení a bláhoví, kteří místo hudby mají raději zvuk řinčících zbraní a válečný ryk, přehlíží moudrost, kterou v sobě tato vyprávění skrývají. I nejstatečnější hrdinové mohou padnout, a jejich pohrdání smrtí je zároveň jejich osudem. Vítězství, jak sladké by se zdálo, nese v sobě také ztráty, smutek a hořkost, která navždy promění duši.

Podle legendárních válečnic z řecké mytologie, Amazonek, je pojmenovaný Amazonský prales, nejdelší řeka na světě Amazonka i oblast Amazonie. Když španělští dobyvatelé přišli do jihoamerického pralesa, objevili hustý lesní porost, rozlehlé řeky a tajemné obyvatele. Podobnost tohoto nezkrotného, divokého prostředí s bohatými pralesy, ve kterých údajně žily Amazonky, vedla k tomu, že region byl pojmenován po těchto slavných válečnicích.

Jméno Amazonie bylo poprvé použito ve španělském cestopise, kdy španělský dobyvatel a objevitel Francisco de Orellana v roce 1541 prozkoumával oblast řeky, která dnes nese název Amazonka. Během své expedice se setkal s bojovými indiánskými kmeny, ve kterých bojovaly ženy. To mu připomnělo příběhy o amazonských válečnicích, a tak nazval řeku řekou Amazonek a toto území Amazonií.

Od té doby se název Amazonie ujal pro celou oblast rozkládající se kolem řeky Amazonky a jejích přítoků. Tato oblast zahrnuje devět brazilských států, a rovněž devět jihoamerických zemí – kromě Brazílie je to Bolívie, Ekvádor, Guyana, Kolumbie, Peru, Surinam, Venezuela a území Francouzské Guyany. Amazonský prales je největším deštným pralesem na světě, kde žijí tisíce druhů rostlin a zvířat.

Jméno Amazonie tak slouží jako připomínka mýtické síly a krásy Amazonek, které jsou dodnes spojovány se statečností, nezávislostí a divokostí.

Označení Amazonky podle bojovnic, které byly poprvé zmíněny v řecké mytologii, se dnes používá i pro ženy, které jsou bojovné, silné a nezávislé.

Zdraví a očista: Hygieia a léčebné umění

Poslechněte si můj příběh, všichni zvědaví lidé, o bohyni Hygieii, dceři mocného Asklépia, boha lékařství. Když se narodila, stala se patronkou zdraví a léčby, ale také se stala bohyní čistoty.

Bylo to v dobách dávno minulých, kdy se Asklépios rozhodl pozvat svou milovanou manželku Epioné, krásnou dceru Titána Íapeta na poutní cestu do chrámu svého otce boha Apollóna v Delfách. Tam se jim stalo něco nečekaného, neboť Epioné náhle pocítila neklid, slabost a malátnost. Epioné trpěla velkou bolestí a prosila svého manžela o pomoc. Asklépios připravil a podal jí léčivý nápoj, rychle zhotovil lože z ovčích kůží a položil ji na ně. Pak vzal do ruky svou hůl a modlil se k Apollónovi, svému otci, aby mu dal sílu a moudrost. Asklépios se nejprve zarazil, protože Apollón dlouho mlčel, ale pak se podíval na svou manželku a obavu vystřídala radost – hned pochopil, že jeho manželka porodí dítě a skutečně za čas Epione porodila dceru. Dostala jméno Hygieia a po svém otci zdědila umění léčit nemoci a rány. Měla tvář jako růže a vlasy jako zlato. V jejích očích zářila laskavost a v jejím srdci čistota.

Asklépios se zaradoval, objal svou ženu i dceru a požehnal jim slovy:

“Ó Epione, milovaná manželko, ty jsi mi dala nejvzácnější dar, dceru Hygieiu, která bude chránit zdraví bohů i lidí. A ty, ó Hygieio, milovaná dcero, ty jsi požehnáním pro svět, neboť ty budeš šířit čistotu mezi všemi živými bytostmi. Budeš jim dávat radu a pomoc. Budeš jim přinášet radost a štěstí a oddalovat smrt a utrpení.”

Hygieia dostala svěřený důležitý úkol, který navazoval na roli jejího otce. Učila lidi, jak se správně starat o své zdraví. Ukazovala jim, jak správně umývat svá těla, jak udržovat čisté domy, a tak se chránit před nebezpečnými chorobami. A když lidé dodržovali její rady, mohli se vyhnout mnoha

nemocem. Hygieia jim často říkala: „Čistota je klíčem k udržení zdraví. Pokud udržujete své tělo a prostředí kolem sebe čisté, nemoci se k vám nedostanou.“

Tak se tedy Hygieia, dcera Asklépia, boha lékařství, stala patronkou čistoty těla a dodržování hlavních zásad této péče dostalo na její počest název hygiena. Lidé si vážili jejích rad a často se obraceli společně k ní i k jejímu otci Asklépiovi jako dárcům zdraví.

Hygieia měla ještě čtyři další sestry, o nichž ti také můj trpělivý posluchači něco povím. Poslechni si o Panakeii, všeléčící bohyni, ta se také zrodila z Asklépia, lékaře božského a Epioné, která bolesti zmírňuje. I z dalších sester každá léčila jinak: Iasó rány uzdravovala a krev zastavovala, Aiglé zářila krásou a rozjasňovala srdce, Akésó obnovovala tělo a navracela sílu.

Hygieia byla uctívána a oslavována se svými sestrami společně s jejich otcem na mnoha místech, která se nazývala asklepieion nebo aesculapium. A její rady stále platí dodnes.

Jak taková místa vypadala? Asklepieion nebo aesculapium byl vlastně chrám věnovaný bohu Asklépiovi a jeho dceři Hygieii a zároveň léčebné místo. Byly to jedny z prvních nemocnic v dějinách, ve kterých lidé hledali duchovní i fyzické uzdravení. Asklepieiony byly úmyslně stavěny na místech s příznivým klimatem a krásnou přírodou. Měly několik budov a zařízení, jako byly lázně, divadla, knihovny, ubytovny pro pacienty a návštěvníky nebo gymnázia – místa určená k tělesnému cvičení, vzdělávání a diskusím.

Chtěli byste, moji milí čtenáři, navštívit asklepieion a vyléčit svá churavá těla? Připojte se ke mně a hned můžeme společně vstoupit. Nejprve vejdemo do chrámu a pohodlně se uvelebíme. Spánek, který nás přemáhá, je nezbytným začátkem uzdravení. Během tohoto 'chrámového spánku' nás snad ve snu navštíví sám Asklépios, nebo některé z jeho dětí. Ti nám řeknou, co budeme muset podstoupit, abychom vyléčili svou nemoc. Pokud vás ve snu přímo nenavštíví božstvo, ale budete mít nějaký sen, pak po probuzení vyprávějte svůj sen knězi. Kněz pak sen vyloží a předepíše lék, často návštěvu lázní nebo gymnázia.

Ještě před zahájením léčby budete muset projít *katharsí* neboli očištěním. Něco je při *katharzi* příjemné, něco méně. Začneme první z řady koupelí střídajícími se s podáváním projímadel, doprovázených čistící dietou, která bude trvat několik dní. Nemusíte se obávat vysokých účtů za vaši léčbu. Pobyt v asklepieionu, stejně jako některé další léčebné služby, byly ve starém Řecku zdarma. Pacienti si s sebou sice museli přinést dary, které pak obětovali Asklépiovi jako poděkování za uzdravení, ovšem samotný pobyt byl placen z obecního rozpočtu a z darů bohatých občanů.

Ó, drazí čtenáři, mohu vás sice provést místy, která už dávno zanikla, ale přesto ještě dnes můžete sami navštívit rozvaliny kdysi slavných staveb. Nejrozsáhlejší a dodnes nejlépe zachovaný je asklepieion v Epidauru. Nachází se na Argolidské rovině na východním Peloponésu v Řecku. V samotných Aténách se nachází asklepieion na jižním svahu Akropole mezi Dionýsovým divadlem a Pelargikonem.

Máme štěstí, že při naší prohlídce zbývá do začátku našeho letopočtu ještě čtyři sta let, a tak jsme se dostali do jednoho z nejvyhlášenějších asklepieionů na řeckém ostrově Kos, kde se naučil lékařství sám zakladatel lékařské vědy Hippokrates. Další slavný asklepieion se nacházel třeba v Pergamonu, kde studoval a léčil zakladatel anatomie Galénos, než se stal osobním lékařem římského císaře Marka Aurelia.

Máme štěstí i proto, že lékaři, kteří se nám při naší návštěvě budou věnovat, jsou vázáni slavnostní

přísahou, kterou pronesl právě Hippokrates:

Přísahám a volám Apollóna lékaře a Asklépie, Hygieu a Panakeiu a všechny bohy a bohyně za svědky, že budu tuto smlouvu a přísahu dle svých možností a dle svého svědomí dodržovat.

Toho, kdo mě naučil umění lékařskému, budu si vážit, jako svých rodičů a budu ho ze svého zajištění podporovat. Když se dostane do nouze, dám mu ze svého, stejně jako i jeho potomkům dám a budou stejní jako moji bratři. Pokud znalosti tohoto lékařského umění zatouží, budu je vyučovat zdarma a bez smlouvy.

Seznámím své syny a syny svého učitele a všechny ustanovené a na lékařský mrav přísahající s předpisy, přednáškami a se všemi ostatními radami. Jinak však s nimi neseznámím nikoho dalšího. Lékařské úkony budu konat v zájmu a ve prospěch nemocného, dle svých schopností a svého úsudku. Vystříhám se všeho, co by bylo ke škodě a co by nebylo správné.

Nepodám nikomu smrtící prostředek, ani kdyby mne o to kdokoli požádal a nikomu také nebudu radit jak zemřít.

Žádné ženě nedám prostředek k potratu.

Svůj život uchovám v čistotě a bohahojnosti, stejně tak i své lékařské umění.

Nebudu lidské tělo řezat, ani ty, co trpí kameny a tento zákrok přenechám mužům, kteří takovéto řemeslo provádějí.

Do všech domů, kam vstoupím, budu vstupovat ve prospěch nemocného, zbaven každého vědomého bezpráví a každého zlého činu.

Zvláště se vystříhám všeho intimního chování a zneužívání žen i mužů, svobodných i otroků.

Cokoli, co při léčbě i mimo svou praxi ve styku s lidmi uvidím a uslyším, co nesmí se sdělit, to zamlčím a uchovám v tajnosti.

Když tuto přísahu dodržím a neporuším, nechť ve svém životě i ve svém umění skromně dopředu postoupím. Tak získám si vážnost všech lidí po všechny ty časy. Když ale zákazy přestoupím a přísahu poruším, nechť stane se pravý opak.

Divoká příroda: Satyrové a nymfy

Satyrové: Nevázaní tanečníci z lesa

Ó sladké víno, dej mi sílu a květnatá slova, abych vám, moji laskaví posluchači, mohl vyprávět o divokých satyrech, kteří žili v dávných časech! Žádný jiný pomocník než tohle víno nemísené s vodou není pro vyprávění o Satyrech vhodnější.

Dávno před tím, než se slunce zrodilo a měsíc zazářil na obloze, objevila se prapodivná skupina tvorů, kteří měli polovinu těla jako lidé a polovinu jako kozlové.

Těmto bytostem, divokým a nespoutaným svobodomyšlným tvorům užívajících si dobré jídlo, pití a hudbu, se říkalo Satyrové nebo v Římě Faunové. Protože sami Satyrové o svém původu nikomu nevyprávěli, lidé se jen dohadovali, odkud se tahle cháska vzala. Podle jedněch byli potomky boha Dionýsa a jeho manželky Ariadné, další zase říkají, že Satyrové vznikli ze spojení bohyně Hekaté a lesního boha Pana a ještě jiní si myslí, že byli potomky boha Hekatera a Foroneovy dcery.

Satyrové obvykle pobývali v lesích a horských krajinách, kde byli schopni využít svých kozích nohou a rohatých hlav ke svému prospěchu. Přestože byli divocí a nezávislí, byli velmi chytří a učenliví a měli velké nadání hlavně v hudbě a tanci.

Satyrové byli zároveň velcí prostopášníci, kteří se proslavili svou láskou k vínu a často se rádi účastnili všech možných slavností, plesů a oslav. Jejich divoký způsob života a to, že hudba a tanec byly přímo bytostnou součástí jejich života, přitahoval řadu lidí z celého Řecka. Na druhou stranu, jiní lidé, jako někteří filosofové a mudrci, považovali celkem oprávněně Satyry za nevychované, nevkusné a neslušné, a někteří je dokonce považovali za nebezpečné. Podle nich tato rasa nebyla k ničemu a nehodila se pro žádnou práci.

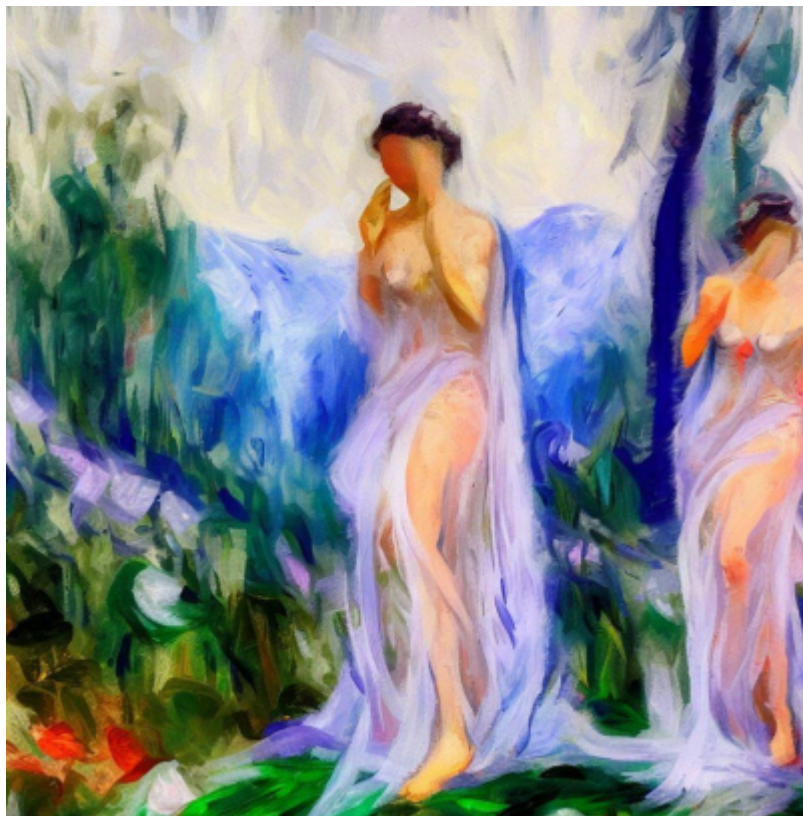
I přesto, že se Satyrové často těšili velké oblibě u nevázaných lidí a navštěvovali lidské oslavy, byli sami velmi nezávislí a nikdy se nechtěli stát součástí lidské společnosti. Jako tvorové, kteří měli vždy na všechny věci svůj vlastní názor, byli nejšťastnější, když se procházeli po lese nebo tančili pod hvězdami, svobodní a bez starostí. Stali se druhy boha Dionýsa a věřilo se, že obývají odlehlá místa, jako jsou lesy, hory a pastviny. Tito obšourníci se pokoušeli svádět nymfy, ale nadbíhali i smrtelným ženám a pronásledovali je svými nestoudnými nabídkami. Ty pro jejich návrhy většinou měly pramalé pochopení, protože Satyrové byli oškliví, měli vlasy jako hřívu, zvířecí tváře a tupé nosy, a ke všemu pořád chodili nazí jako ta zvěř v lese. Pokud byste se mě zeptali, moji milí posluchači, čím Satyrové, neznající míru a přiměřenost, vynikali, pak to byla na prvním místě nevázanost a chlípný pohled na všechny ženy.

Ó, jaká jsou ta léta minulá, kdy se Satyrové procházeli lesy a horami, s rohy na hlavách a zpěvem na rtech! I dnes v mnoha bláhových srdcích žije vzpomínka na tyto divoké tvory, kteří se nám snažili namluvit, že život je krátký, a proto musíme žít každý den naplno a s vášní a neohlížet se na nikoho a nestarat se o zítřek.

Nymfy: Tajemné krásky divoké přírody

V dávných časech, kdy se země a vše co je na ní, skvělo svou nevinnou krásou, procházely těmito krajinami bytosti nadpozemského půvabu. Byly to nymfy, půvabné a tajemné stvoření, které se proplétaly mezi stromy v lesích, vodních pramenech a na horách.

Nymfy byly duší krajiny a patronky zázraků, které se v těchto místech odehrávaly. Každá z nich měla svou oblast, ve které působila a o kterou se s láskou a péčí starala. Nymfy byly nesmírně krásné a jejich půvabné pohyby a jemný zjev poutal pozornost smrtelníků i bohů.

Rozdělovaly se do různých skupin především podle toho, kde působily. Lesní nymfy, známé jako Dryády, tančily mezi stromy a chránily lesy před zničením. Některé Dryády byly spojeny s určitým stromem, který opatrovaly. Když strom zahynul, Dryáda také zemřela.

Jednou z Dryád byla Eurydika, dryáda zrozená z kořenů starobylého dubu, s nádherným hlasem a půvabným zpěvem. Ale Eurydika měla také velké srdce a toužila pomáhat lidem. Spřátelila se s výjimečným básníkem a největším hudebníkem řeckých bájí Orfeem, synem Múzy Kalliopé. Ten se do Eurydiky zamiloval a jejich láska byla jako hřejivý dotek vánku ve stínu stromů. Předali si své srdce a vyměnili sliby věčné věrnosti.

Ale osud měl jiné plány, neúprosně kruté. V den jejich svatby se nebe zahalilo temnotou, když se nad Eurydikou vznášel nebezpečný stín. Byl to Aristeus, vychovaný nymfami, který krásnou Euridiku také miloval a pronásledoval svou nevraživou vášní. Jaká je to ale láska, co druhým způsobuje bolest a smrt? Když Euridika před Aristeem prchala, neviděla hada ukrytého ve vysoké trávě pod nohama a hadí uštknutí ji připravilo o život.

Orfeus se snažil přispěchat na pomoc, když zaslechl Eurydičin bolestný výkřik, ale už bylo pozdě. Věděl, že musí udělat nemožné. Hrdinsky se rozhodl sestoupit do podsvětí, aby svou milovanou zachránil z Hádovy posmrtné říše. Cestu mu usnadnila jeho lyra, která uměla zpívat písně tak sladké, že uspala i strašlivého psa Kerbera, strážce podsvětí.

Před Hádem a jeho krásnou manželkou Persefonou zahrál Orfeus písně, které do jejich srdcí zabodly šípy bolesti a slitování. Jeho hudba promluvila k jejich duším a oba byli dojati. Persefona prosila Háda, aby Eurydiku propustil zpět k Orfeovi. Hádes souhlasil s jedinou podmínkou - Orfeus se nesmí na své cestě z podsvětí ohlédnout, dokud úplně neopustí temný podsvětní svět.

Orfeus tedy vede svou milovanou Eurydiku temnotami - on napřed, ona stále jako stín za ním. Hudba jeho lyry ji provází a vede k světlu. Ale v posledním okamžiku, když už měli spatřit denní světlo, zavládly v jeho srdci pochybnosti. „Proč neslyším kroky své milé? Snad zabloudila, snad nás Hádes oklamal.“ S myslí plnou obav se otočil a uviděl Eurydiku. Bohužel to byl poslední pohled, kdy ji spatřil.

Eurydika zmizela, zemřela podruhé, jako stín se rozplynula v podsvětí. Orfeus byl zdrcený a zlomený, jeho srdce plakalo žalem, který zněl zpěvem tisíce ptáků v mlčící noci. Nikdy už neměl to štěstí vidět svou milovanou. Ale jeho hra na lyru, jeho zpěv plný citění, přesahovaly hranice světa živých. I hvězdy nad ním mu byly vděčné a připomínaly ho na nebi v souhvězdí Lyry.

Tak skončil příběh Orfea a Eurydiky, ve kterém se Nymfa stromů se navždy spojila se zpěvem básníka. Jejich láska i neštěstí se stalo věčnou písní přesahující hranice mezi světy. A jako tiše šumí dubový háj, vzpomíná na Eurydičin sladký hlas, ať zůstane ve vzpomínkách zpěv Orfeovy lyry, který přetrvává ve hvězdách pustých nebeských dalek.

Horské nymfy, nazývané Oreády, žily ve vysokých horách mezi horskými štíty a skalnatými vrcholky a chránily horské prameny a údolí. Tyto svobodomyšlné nymfy se pohybovaly s lehkostí po všech skalách i těch nejstrmějších svazích. Svě písňe vyjadřovaly v řevu bouří, ale i v majestátném tichu horských vrcholků. Oreády byly také známé jako ochránkyně zvěře vysoko v horách. Jejich přítomnost vyvolávala obdiv a úctu, protože zosobňovaly drsnou a krásnou sílu hor.

Každá skupina nymf měla své zvláštní schopnosti a vlastnosti. Lesní nymfy byly nejbližší přírodě a jejich zpěv a tance byly jako melodie ptačích zpěvů. Oceánidy měly hlubokou znalost o mořském životě a dovedly předvídat budoucnost. Horské nymfy měly zase silné spojení s větrnými bouřemi a ovládaly mocné horské proudy.

Nymfy se mohly stýkat s bohy a hrdiny a často byly zahrnovány jejich láskou. Mohly se projevovat jako ochránkyně nebo svůdkyně, které záměrně nebo nechtěně zasahovaly do osudů lidí. Jejich přítomnost vytvářela zvláštní okouzlení, které pohlcovalo každého, kdo se ocitl v jejich blízkosti.

Vodní nymfy, zvané Nereidy, provázely námořníky na jejich cestách. Žily v hlubinách moří, oceánů,

řek a jejich zářivé postavy se objevovaly na hladině, zpívající písně, které byly slyšet pod vodou i na pevnině. S jejich vůdcem mořským bohem Poseidónem sdílely Nereidy lásku k vodním hlubinám. Nereidy byly známé svou krásou a schopností měnit svůj vzhled podle svého uvážení. Často se účastnily slavností a veselí na březích, kde zpívaly o lásce a dobrodružstvích, která moře nabízí.

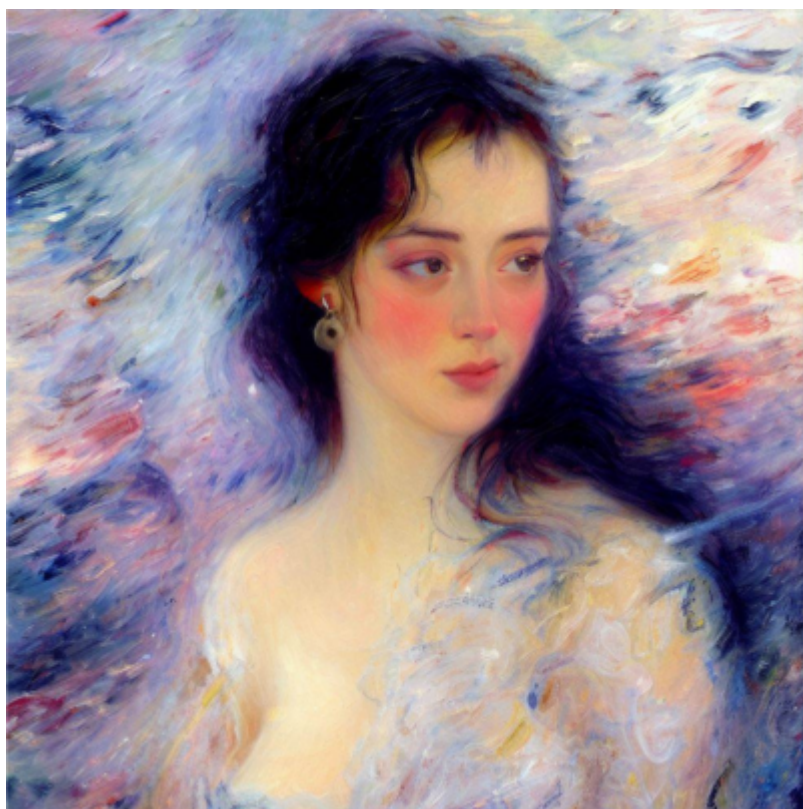
Najády byly nymfy pramenů, fontán, potoků a studánek. Měly pověstné zázračné schopnosti a byly často zobrazovány jako mladé a krásné ženy. Lišily se od říčních bohů, kteří ztělesňovali řeky, a od velmi starých duchů, kteří obývali stojaté vody bažin, rybníků a jezer. Najády mohly být nebezpečné: Hylas z posádky lodi Argo se ztratil, když ho unesly Najády fascinované jeho krásou.

O Najádách se také vědělo, že mají žárlivé sklony – pastýř Dafnis, milenec Nomie neboli Echenais, jí byl nevěrný a ona ho z pomsty trvale oslepila. Budete-li chtít, v krátkosti vám tento příběh povím.

Hledání lásky: Příběh Dafna a Echenais

Dafnis měl již od narození pohnutý osud. Jeho matka ho jako nemluvně odložila pod vavřínový strom, kde ho našli pastýři a pojmenovali ho podle tohoto stromu. O malého chlapce se pak staraly krávy, které byly údajně sestrami těch, které patřily samotnému slunečnímu bohu Heliovi. O Dafnovi se také říkalo, že se naučil hrát na píšťaly od samotného boha Pana a nakonec se mezi nimi rozvinul i milostný vztah. Bůh Pan měl ostatně k nejružnějším nevázanostem velmi blízko.

Dafnis se pak stal následovníkem bohyně Artemis, kterou doprovázel při lovu a bavil ji svým zpěvem pastýřských písní a hrou na píšťaly. Mezi těmi, kteří si zamilovali Dafna, byla Najáda jménem Echenais, někdy označovaná jako Nomia.

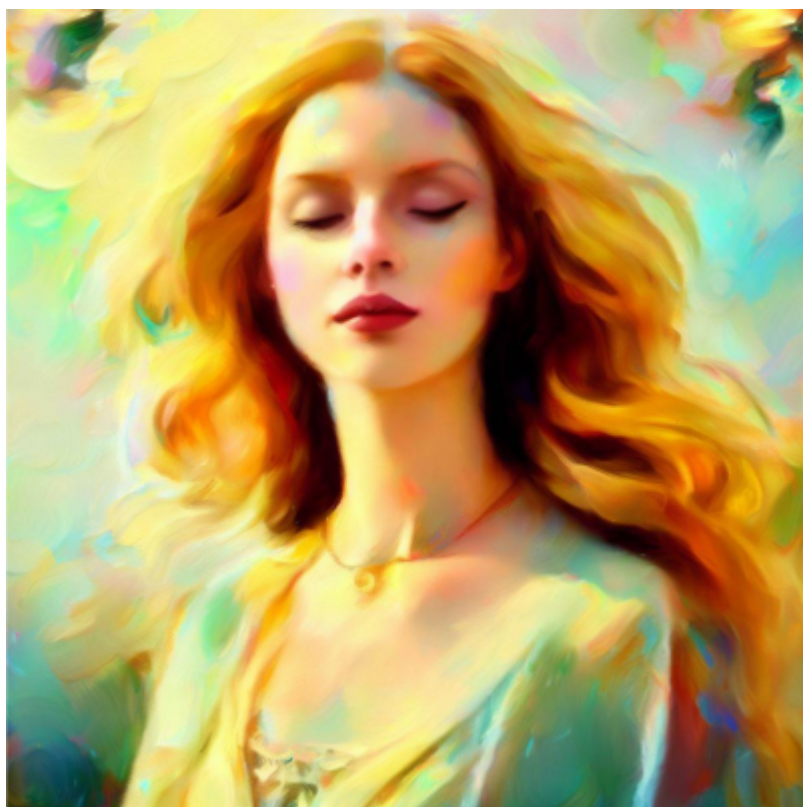

Když Echenais poprvé uslyšela Dafnův zpěv a zvuk píšťaly, byla jako okouzlená. Její srdce tančilo v rytmu jeho hudby, a každý tón pronikal do hloubky její duše. Její oči hleděly na pastýře, který hrál, jako by byl přímo spojen se všemi tóny. Dafnis poznal, že ho někdo pozoruje, vzhlédl a spatřil Echenais. Jeho srdce se na okamžik zastavilo. Byla tak nesmírně krásná, že to překonávalo veškerá

slova. Jeho píšťala utichla a utichl i jeho zpěv. Všechny zvuky kolem ztichly a byl slyšet jen tlukot jejich srdcí. Dafnis a Echenais na sebe mlčky hleděli. Zdálo se jim, že se celý svět zastavil. Echenais, kterou omámila Dafnova hudba a zpěv, nyní cítila něco víc. Nikdo z nich nemusel nic říkat, to že cítili jeden druhého, bylo silnější než jakákoliv slova. Echenais k němu natáhla ruku a Dafnis ji jemně uchopil. Bylo to jako spojení dvou pramenů, které se staly jedním proudem. Byli stvořeni jeden pro druhého, aby se jejich duše spojily v jedno až do konce věků.

Přísahali si věčnou lásku, ale Echenais ho varovala, že stejně jako bezmezná je její láska k němu, tak stejně veliká je i její zničující vášeň, pokud by svou přísahu zrušil a zamiloval se do jiné ženy. Dafnis příliš nechápal, proč by měl vůbec myslet na možné porušení slavnostního slibu, protože měl oči stále jen pro Echenais.

Ovšem jednoho osudného dne se Dafnis opil vínem a jako z udělání právě potkal krásnou princeznu Chloris. Každý se na ni rád podíval, protože Chloris se zlatými vlasy a očima zářícíma jako slunce byla okouzlující. I Dafnis na ní mohl oči nechat, a princezně se mladík také líbil. Chloris věděla, v čem je její síla – usmála se na něj, což je nejmocnější ženské kouzlo, a z rozmaru nabídla Dafnovi sladké sliby lásky. Dafnis byl zcela omámen jejím půvabem a neviděl, že princezna jen využila příležitosti pro své chvilkové potěšení.

Jeho nymfa Echenais posedlá bolestí a zármutkem z Dafnovy zrady, ve svém hněvu Dafna oslepila a navždy od něj odešla.

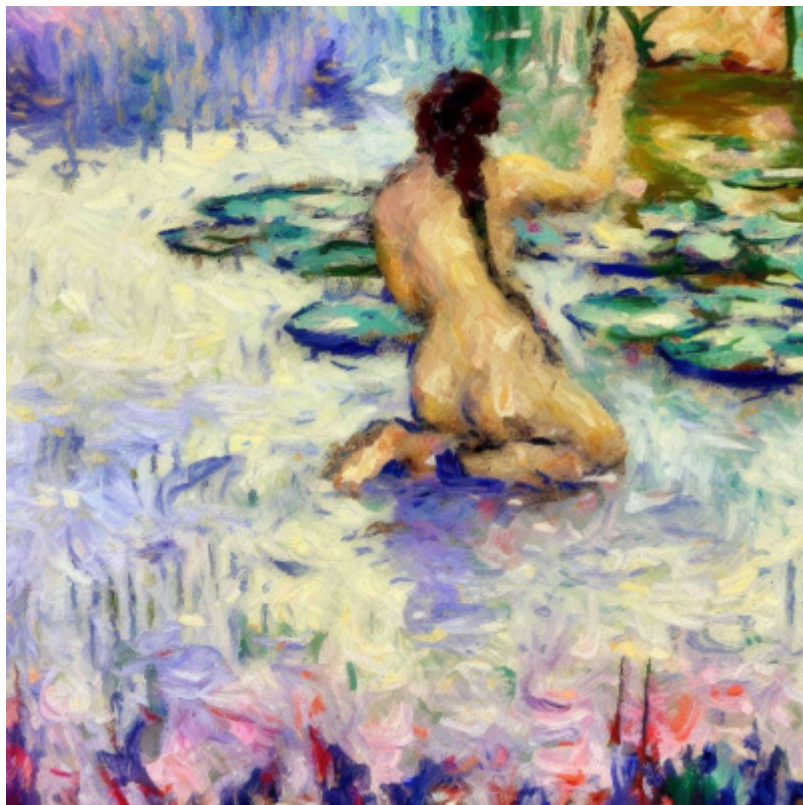
Dafnis se snažil zahnat svou bolest tím, že znovu začal hrát na svou flétnu a zpívat pastýřské písně. Ty už nebyly plné veselí a radosti, ale naopak plné smutku a beznaděje. Ačkoli se snažil začít nový život, osud rozhodl jinak. Dafnis nějaký čas bloudil řeckým venkovem, jehož krása už nedokázala jeho srdce potěšit. Jeden jeho neopatrný krok způsobil pohromu – Dafnis spadl ze skály do hluboké strže a zemřel. Jeho otec Hermes proměnil jeho tělo v kámen a na místě neštěstí nechal vytrysknout pramen vody.

Hermafroditos: Tragické snoubení mužství a ženství

Příběh nymfy Salmacis a krásného Hermafrodita ukazuje jak velkou lásku Najád, tak i jejich určitou bezohlednost. Hermafroditos byl počat z vášně Herma, posla bohů, a Afrodity, bohyně lásky a krásy. Chlapcovo jméno tak spojovalo obě jména jeho rodičů. Při svém narození zdědil nejen jejich krásu, ale také jejich božské vlastnosti. Jednoho dne se Hermafroditos koupal v Karii v jezeře, kterému vládla nymfa Salmacis. Ta byla okouzlena jeho pohledem a ihned se do tohoto mladíka zamilovala. I když Hermafroditos odmítal její návrhy, nymfa se nevzdávala a dál na něho naléhala. „Krásný jinochu,“ řekla mu, „mohu věřit, že jsi smrtelník? Jsi snad bohem? Pokud ano, vidím v tobě Lásku. A pokud jsi dítětem smrtelníků, ó, jak šťastná musí být tvá matka! Jak šťastní jsou tví sourozenci, pokud máš sestru! Šťastná je i chůva, která tě kojila! Ale nejšťastnější a tisíckrát šťastnější je ta, kterou její manželství učinilo tebe svým druhem, nebo ta, kterou najdeš hodnou takového štěstí! Pokud jsi už udělal svůj výběr, dovol mi alespoň sladkou loupež jako odměnu za mou lásku. A pokud ne, oh, buď mým manželem a splň má přání!“

Hermafroditos stále odmítal návrhy krásné Salmacis, ale nymfa využila své moci, a stáhla ho ke dnu. Před bohy pak padla na kolena a zoufale prosila, aby je nikdy nerozdělili...

I když Salmacis v srdci skrývala vlastní sobeckou touhu, její přání bylo vyslyšeno, a bohové se rozhodli zasáhnout neočekávaným způsobem. Jejich vůle byla provedena tak, že Hermafroditos a Salmacis splynuli do jednoho těla, jako muž a žena zároveň.

Salmacis netušila, že za svou neuváženou prosbu o sjednocení s Hermafroditem bude muset zaplatit obrovskou cenu. Ani Hermafroditos, ani Salmacis už totiž nebyli tím, kým bývali. Vnitřně rozpolceni bojovali sami se sebou. Pocity a touhy muže a ženy se v nich neúprosně střetávaly, jako by byly věčně rozbouřeným mořem nekonečného konfliktu. Jejich jedinečnost byla navždy ztracena.

Tento příběh nám připomíná, že určité touhy a neuvážená přání s sebou mohou nést nepředvídatelné a ničivé následky. Není vždy dobré podlehnout svodům či hledat za každou cenu naplnění vlastních představ. Skrze uvážlivá rozhodnutí se dá vyhnout zkáze, jež může následovat po špatných volbách.

Harmónie: Zrada, pomsta a síla harmonie

Nastražte své uši, moji věrní posluchači, a vstupte se mnou do světa, kde zní starobylé melodie flétny a citary, které nás provedou příběhem bohyně Harmónie. Pokud už slyšíte zvuky těchto nástrojů, jste připraveni vyslechnout neobyčejný příběh o této nymfě.

Příběh ovšem nezačíná příliš povzbudivě a na jeho začátku je sice vášeň, ale zároveň zrada a pomstychtivost. Harmónia se totiž zrodila z nevěrného spojení bohyně lásky Afrodity s bohem Áresem. Kulhavý Hefaistos, kovář bohů na Olympu, nalíčil na oba milence past, aby přistihl svou manželku Afroditu v objetí s Áresem. Vytvořil ze zlata neviditelnou síť, kterou položil na postel, kde se Afrodita a Ares setkávali. Oba milenci nic netušili, a proto v Héfaištově síti uvízli. Afrodita se s pláčem obracela ke svému manželovi: „Ach, Hefaiste, přece si nemůžeš myslet, že bych milovala Árese! Vždyť miluji jen tebe! To, že jsem tady s ním v této posteli, je jen jedna velká náhoda. Nebylo to nic vážného! Byla to jen malá nevinná zábava, nic víc! Osvobod' mě z toho strašného sevření. Nezasloužím si být uvězněna a pokořena před všemi bohy. Vždyť já ti vždy nabízím jen pravou lásku a vášeň, můj drahý manželi.“ Podobně chtěl Héfaišta obměkčit i Áres: „Hefaiste, toto je velké nedorozumění! Nevím, jak se to všechno stalo. Nenech se oklamat tím, co vidíš. Jen jsme se s Afroditou bavili a ona mě pozvala sem. Ale teď i této maličkosti samozřejmě lituji, Hefaiste! Věř mi, nemáme spolu nic víc než souznění našich myšlenek. Ty jsi ten, kdo si zaslouží moji oddanost. Odpusť mi, prosím!“. Hefaistos poté, co uslyšel trapné a nedůstojné výmluvy obou milenců, vzplanul ohromným hněvem a přísahal strašlivou pomstu za nevěru Afrodity tím, že uvrhne kletbu na potomky této proradnosti.

Božská dcera, která se Afroditě narodila, Harmónie, jakoby byla úplným opakem všeho nesouladu, který předcházela jejímu početí. Tato přívětivá bohyně se stala symbolem harmonie a souladu. Byla ochránkyní manželského soužití a mírnosti. Její vláda se vztahovala nejen na udržování rovnováhy v manželských vztazích, ale vzývali ji i válečníci v bitvách, protože ve válce se velmi dbá na disciplínu a

rovnováhu. Řekové často zobrazovali Harmónii jako bohyni bdící nad kosmickým řádem.

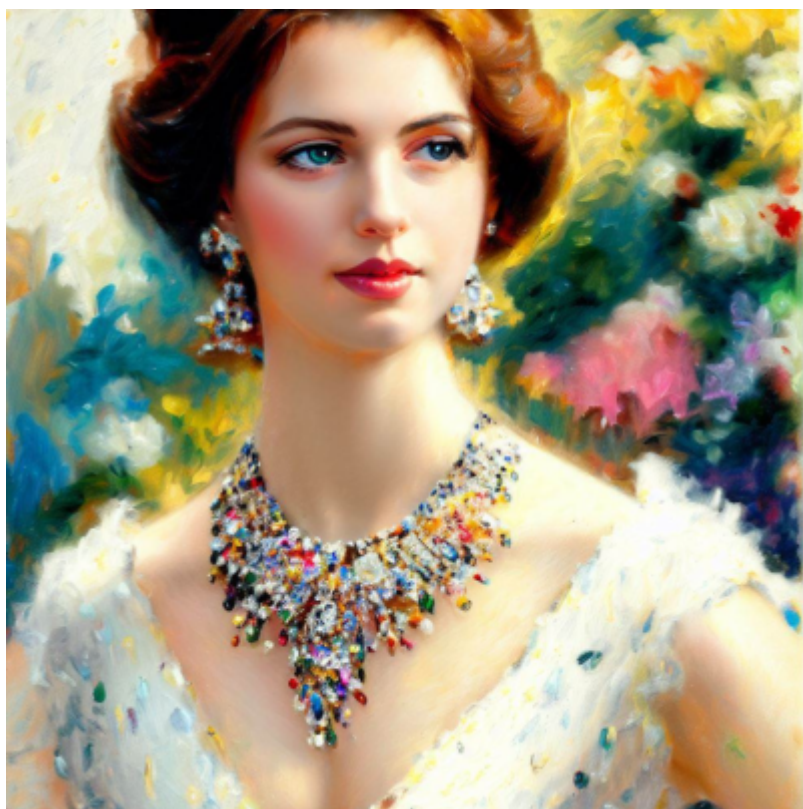

Její vlastní život byl ovšem poznamenán zátěží počátečního nesouladu, který se přenášel na celá pokolení jejích dětí. Když Harmónia slavila svou svatbu s Kadmem, urozeným hrdinou a zakladatelem slavného města Théby, všichni bohové se přišli podívat, slavnostně se shromáždili, aby byli svědky jejich vznešeného sňatku, a přinesli jim mnoho mimořádných darů. Apollón v doprovodu Múz zahráli na hudební nástroje a zpívali tak krásně, že všichni dojetím slzeli.

Uprostřed hodovní síně tančily Charitky, překrásné bohyně milosti, které dávaly lidem požehnání, a které později Římané nazývali Gráciemi. Aglaia, první z nich, rozdávala lesk a slávu všem uměleckým dílům. Eufrosyné, druhá z bohyň, přinášela radost a rozptylovala smutky srdcí. A třetí, Thálie, zdobila svět květinami a plody. Tyto tři sestry se vždy držely za ruce a tančily kolem zlatého stolu na Olympu, kde je obdivovali všichni bohové. Charitky byly s Harmonií blízké přítelkyně, často ji doprovázely, dávaly jí sílu a plnily svět štěstím. Ty rozhodně na její svatbě nemohly chybět, a navíc se přátelily i s Afroditou. Zatímco jiné bohyně byly často zapleteny do vášní a nejrůznějších pletich, Charitky byly ztělesněním souladu a řádu. Byly to ochránkyně míru a dobroty, které nikdy nepřivodily válku ani utrpení. Na rozdíl od jiných bohyní, jež často provázely strach a obavy, Charitky zářily bezstarostností a spokojeností. Charitky byly vzorem pro všechny ženy a muže toužícími žít v harmonii a lásce. Jejich jedinečnost spočívala ve věrnosti svým manželům, které nikdy nezhradily. Zatímco jiné bohyně měly často pohoršující milostné vztahy, Charitky si zachovávaly svou čistotu a nevinnost. Charitky také symbolizovaly radost a štěstí. Byly vždy plné veselí a nikdy neznaly smutek či zoufalství. Na rozdíl od jiných bohyní, které byly často plné zášti nebo pomstychtivosti, Charitky byly shovívavé a odpouštějící. Byly prostoupené bezmeznou láskou a dobročinností ke každému, kdo se k nim obracel s prosbou o přízeň a štěstí.

V množství vzácných darů, které Harmónia přijala od bohů, byl také nádherný náhrdelník vyrobený ze vzácných drahokamů a zářící nepopsatelnou krásou. Hefaistos, jenž stále nenaplnil svou pomstu za Afroditinu zradu, si vybral pro svůj trest právě tuto chvíli. Vznešené bohyně byly uchváceny tímto výjimečným klenotem, a krásný náhrdelník Harmonii nepokrytě záviděly. Jak by této kráse mohla odolat ona!

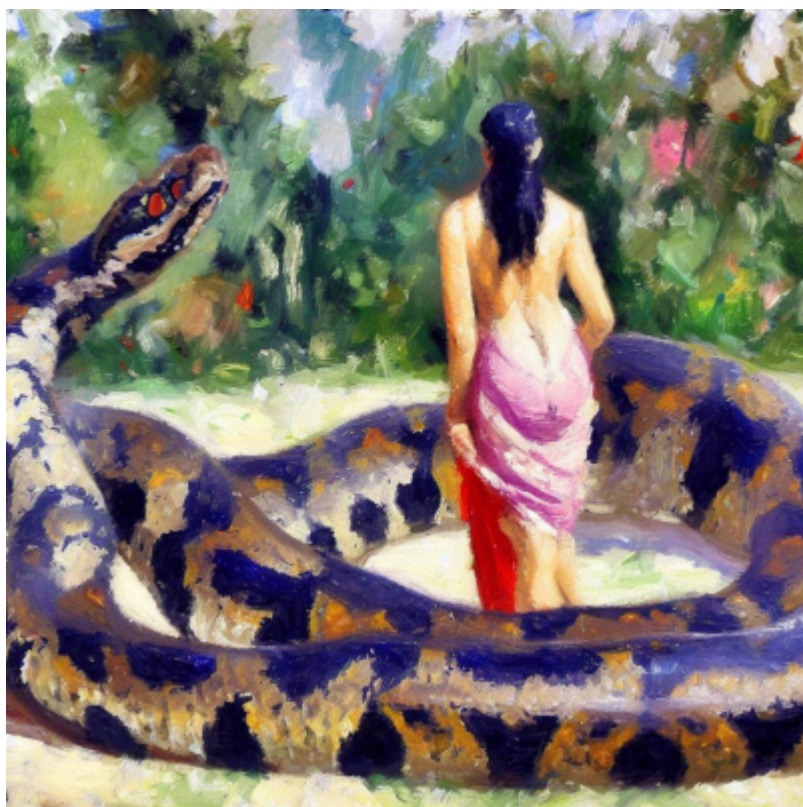

Náhrdelník byl ovšem nejen krásný, ale nesl i skrytou temnou kletbu, která byla na něj Hefaistem uvržena. Tento kouzelný šperk dovolil každé ženě, která jej nosila, zůstat věčně mladou a krásnou.

Proto po něm toužily nejen smrtelné ženy, ale i bohyně. To však byla jen jedna strana mince. Daň za věčnou mladost a neodolatelnou krásu byla příliš vysoká: prokletý náhrdelník předurčoval její potomky k nekonečným tragédiím. To byl Hefaistův trest pro potomstvo zrady jeho manželky Afrodity, kterou nemohl zapomenout.

Zpočátku byla Harmónia se svým manželem šťastná a spokojená, zvlášť když se jim narodily čtyři děti: Autonoé, Inó, Sémelé a Polydóra. Avšak jejich štěstí netrvalo dlouho. Hefaistův náhrdelník začal působit svou kletbou na celou rodinu a za věčnou mladost a krásu se tvrdě platilo: Autonoé ztratila svého syna Aktaíóna, který byl rozsápán svými vlastními psy. Inó zešílela a skočila do moře se svým synem Melikertem. Polydóra byla zabita svým manželem Dryantem. Na Sémelé, která se stala milenkou Dia, nastražila past bohyně Héra, která jí říkala, že její přítulník je možná někdo úplně jiný, než si myslí. Proto chtěla Sémelé vidět svého milence Dia v jeho pravé podobě, což se jí stalo osudným a zahynula v plamenech.

Kadmos a Harmónia zdrceni tolika ranami raději odešli z Théb do Ilýrie, ale ani to jim štěstí nepřineslo. Kadmos tedy prosil bohy, aby ukončili jeho utrpení. Byl proměněný v hada, a když nešťastná Harmonia nato zvolala, že měli bohové změnit v hada spíš ji samotnou, v tom okamžiku bylo její přání také splněno. Nakonec je ale bohové odnesli na Ostrovy blažených, kde mohli žít v pokoji a lásce.

Později zdědila zlatý náhrdelník královna Iokasta. Díky němu si udržela své mládí a krásu i ve věku, který Přirozenost označuje jako podzim života. Její manžel Láios, thébský král, zemřel v hádce s neznámým mužem. Ten byl ve skutečnosti jejich syn Oidipus, kterého kdysi jako nemluvně kvůli věštbě nechali odnést do lesa. V okamžicích temnoty po manželově smrti se Iokasta ocitla bez ochránce, bez životní opory. Nevěděla, že pohledný Oidipus je její syn a vrah jejího manžela. Zaslepena nevědomostí zasněbila svou lásku synovi, který se stal nešťastným osudem otcovrahem, a uzavřela s ním manželský svazek. Ačkoli její rozhodnutí bylo nevědomé, její pozdější nevyhnutelné utrpení bylo pravé.

V okamžiku, kdy se zjevila zlomyslná pravda o Oidipově původu, naplnila hrůza srdce Iokasty. Před tímto zdrcujícím poznáním neunesla tíhu svého života a přetěžké beznaděje a rozhodla se sama jít naproti vlastní smrti. Její duše se setkala s věčným Osudem.

Oidipus, sužován hlubokým zoufalstvím, byl svědkem těchto hrozných událostí, které zasáhly jeho matku a manželku, a tím i jeho samého. Uvědomil si nepopiratelnou pravdu a nesnesitelnou závažnost svých činů, a nechal plameny hořícího utrpení proměnit jeho nitro v obrovský výbuch beznaděje. V té chvíli, kdy mu z jeho vlastních očí vytryskly proudy nepopsatelné bolesti, se sám v zoufalství oslepil. Příbuzní Oidipa i jeho dcera Antigona pak prožili další tragédie. Teprve po několika pokoleních náhrdelník věnovali do chrámu v Delfách, aby zabránili dalším katastrofám.

Tak končí velmi košatý příběh o nymfě Harmónii a prokletém náhrdelníku, který připomíná, že nenávist a pomstychtivost škodí ještě mnoho pokolení, a zdánlivě dobré dary, jakými je bezesporu i krása, mohou být zároveň prokletím. Moji drazí posluchači, pamatujte si, že skutečná harmonie nevyžaduje materiální bohatství nebo vznešené šperky, ba ani nadpřirozenou krásu, ale nachází se ve vzájemné lásce.

Ostrovky Blažených, také označované jako Makarónské ostrovy (makarón – šťastné) – dnešní Azorské ostrovy, Madeira, Kanárské ostrovy a Kapverdy. Úzce souvisí s Élysejskými poli v podsvětí a Ostrovy požehnaných, kde vládne Kronos. V pozdějších zdrojích se také objevuje ztotožnění se skutečnými ostrovy: Leuké v Černém moři (dnešní ukrajinský Hadí ostrov) nebo chorvatská Palagruža v Jaderském moři.

Podle Oidipa začal označovat kontroverzní psychoanalytik Sigmund Freud Oidipův komplex údajnou situaci, kdy malý chlapec mezi třetím a šestým rokem života projevuje lásku k matce a odpor k otci, kterého vnímá jako rivala. Přestože je dnes tato teorie mnoha studiemi zpochybňována, v mnoha učebnicích se jí stále dostává prostor.

Hypnos a Thanatos: Spánek a smrt – bratři temnoty

Slyšte můj hlas, ctění posluchači, a naslouchejte příběhu o bozích snů, který se vine jako šepot z jiného světa, světa, který je tak blízký a zároveň tak vzdálený. Všechny smrtelné bytosti, jenž se schoulily v náručí nočního spánku a zavřely oči v očekávání odpočinku, jsou provázeny jedinečnou mocí, jež neodmyslitelně patří bohu Hypnovi, vládci snu.

Ó Hypne, mocný vládce spánku z říše bohů, jemuž se klanějí i nejvyšší bytosti, ty ovládáš každého spícího tvora, od vznešených bohů až po lidské duše i zvířecí bytosti!

Ovšem byla to Pasithea, Hypnova manželka, která porodila tři syny, jež v sobě nesli neobyčejné dary překračující lidskou představivost.

V hlubinách noční tmy, za závojem tichého spánku, se zjevuje tato výjimečná trojice. V její povaze se skrývají síly, jež jsou z božské vůle podávány smrtelníkům.

Prvním z bratrů je Morfeus, vyvolávač zapomenutých, nedávno prožitých, budoucích i zcela nových podob, tvůrce snů. Jeho snové dary jsou nevyčerpatelné, neboť v jeho rukou se rodí obrazy překračující hranice skutečnosti. Je jím veden zástup myšlenek a touhy, jež se proměňují během spánku. Morfeus tvoří z obyčejných stínů, ale výsledkem jsou ty nejpestřejší barvy a obrazy, které unášejí lidskou duši do světa nedosažitelných snů.

Následuje Fobetor, oděný v roucho utkané ze strachu a hrůzy. Jeho oči planou ohněm, jež vyvolává chvění, neklid nebo dokonce děs. Noční můry, jež se rodí z temnoty jeho myšlenek, utahují pouta strachu a hrůzy v nitru snících. Fobetor, zlomyslný tvůrce nočních démonů, se umí ponořovat do duší a vyvolat v nich pocit ztracení, jež se ve spánku proměňuje v plamenný požár strachu.

Třetím v řadě je Fantasos, mistr iluzí a představ. V jeho ruce se snové krajiny stávají skutečností a jeho moc spočívá v překonávání hranic skutečnosti, ve vytváření neskutečných světů plných neuvěřitelných bytostí a nesourodých jevů. Fantasos, ten, jenž tančí mezi hranicemi skutečného a neskutečného, svým dotekem oživuje a rozdmýchává obrazotvornost a představivost, která se tajemně rodí v lidském vědomí.

Tito tři bratři, tvořící sny, vzbuzující strach a vytvářející iluze, jsou prostředníky mezi tajuplným světem spánku a lidskou duší. S jejich příchodem se lidské sny stávají zdrojem neuvěřitelných představ a proměňují se v bránu k nevyslovitelnému světu.

Hypnos žil spolu se svým bratrem Thanatem, bohem smrti, v podsvětí. Bydlel v jeho různých částech, jako je Tartaros, Erebos nebo dům noci, který se nacházel na západě a byl vchodem do Tartaru. Jeho sídlem byla tajemná temná jeskyně, kde měl Hypnos postel z ebenového dřeva. Vstup do této jeskyně byl zahalen v mlze a temnotě a omývala ji řeka Lethe, zvaná „Zapomnění“. Před jeskyní rostly byliny s uspávacími účinky.

Hypnos měl moc nad spánkem nejen obyčejných smrtelníků, ale i nad samotnými bohy. Proto si ho přivolala sama bohyně Héra v dobách Trojské války. Héra, toužící porazit Tróju, obrátila se na Hypna s nevídanou prosbou. Požádala ho, aby uspal Dia, krále bohů, a tak mu zabránila zjistit, jak Héra prosí vládce moří Poseidona o pomoc proti nepřátelům Tróje. Hypnos však dobře věděl, jakou hodnotu má jeho práce a Hérě rozhodně nechtěl vyhovět jen tak. Vynutil si na ní slib, který byl pro něj cennější než seslaný spánek. Nechtěl nic menšího, než aby mu Héra slíbila svou dceru Pasitheu za ženu. Slib to měl být nejslavnostnější, jaký jen bohové mohli dát - přísahat na břehu řeky Styx. Taková přísaha byla nezrušitelná pro všechny bohy. Hypnos dobře věděl, že pouze tak by mohl uniknout případnému hněvu Dia, protože Hérina přísaha byla nedotknutelná i pro nejvyššího vládce bohů. Jakmile Hypnos uvrhl Dia do nejhlubšího spánku, mohla Héra s důvěrou žádat Poseidona o pomoc, a Zeus nikdy nezjistil pravdu.

Avšak Hypnos nebyl znám jen svou účastí na božských intrikách, ale také svou ochotou pomáhat smrtelným hrdinům v jejich dobrodružstvích. Jeden takový příběh se odehrál při získávání vzácného Zlatého rouna, který střežil věčně bdící drak. Princezna Medea prosila Hypna o pomoc, aby mohl být drak uspán. A tak se stalo, že Hypnos s lehkostí přenesl draka do říše snů a hrdina láson tak mohl bezpečně získat Zlaté rouno.

Byl to právě Hypnos, přátelský a nápomocný bůh, který nezřídka promlouval k lidem ve snech, které byly prostředníky mezi světem lidských duší a nebeskými bytostmi. Jeho doteky zasahovaly do nitra těch, kteří se pod jeho ochranou ocitli ve spánku. Jeho vůle se promítala do každého lidského snu, ovlivňujícího tak osudy lidí a propojujícího světy bohů a smrtelníků.

Zatímco Hypnos byl přátelským bohem, jeho bratr Thanatos byl jeho pravým opakem.

Ó Thanate, ty neúprosný vládce smrti a temného podsvětí, ty se střetáváš s hrdiny i nejobyčejnějšími smrtelníky, přinášíš konec jejich dnů a odnášíš jejich duše do neznámých říší. Tvá černá křídla a zhaslá pochodeň jsou znamením tvého příchodu pro smrtelníky, když vyprší jejich čas určený osudem. Pak je odnášíš do chladné podsvětní říše, kde je odevzdáváš Hádrovi, vládci temnot.

Jen dvakrát bylo smrtelníkům dopřáno přelstít tvoji moc. Nejprve hrdina Hérakles, který se skryl za hrobkou určenou pro poslední odpočinek Alkestis, ženy jeho přítele, krále Admeta. Když jsi se přiblížil k hrobce, aby sis odnesl její duši, Héraklés vystoupil ze stínů jako plamen plný života a odvahy a statečně se bránil proti tvé temné dýce. Hrdinská síla Heraklova se nedala zlomit a přinutila tě ustoupit. Musel jsi příslibit, že vrátíš Alkestis zpět mezi živé. Byl to triumf lidské vůle nad nevyhnutelným koncem, byť jen dočasný – Alkestis stejně zemřela, i když ne v rozpuku své mladosti.

Podruhé tě, Thanate, oklamal Sísyfos, muž proslulý svou chytrostí a lstivostí, který si přál osvobodit svou duši od břemene smrti. Ve svém plánu nastražil past, do které jsi ty, nesmlouvavý a neúplatný, padl. Sísyfos oklamal smrt a osvobodil na krátkou dobu lidstvo a vše živé od jejího neúprosného doteku. Nebylo však v řádu věcí, aby smrt zůstala uvězněna a zakrátko došlo k uvolnění jejích pout, zatímco Sysifos byl navždy spoután strašlivým trestem v podsvětí věčně tlačit těžký kámen do kopce, aby se vždy zase zřítil dolů, a tak znovu a znovu opakoval svou beznadějnou práci.

Thanatos byl společně se svým bratrem Hypnem často zobrazován na náhrobcích. Samotného Hypna lidé často vyobrazovali jako spícího mladého muže s věncem z máku, protože tato rostlina také umí přivodit spánek, nebo jako starého muže s křídly ptáka. Jeho dalším symbolem byl roh hojnosti naplněný sny a spánkem a v levé ruce držel stonek máku nebo větev ponořenou do řeky Lethe.

Existovala místa, kde byl Hypnovi věnován celý chrám, nebo byl spojen s kultem Asklépia, boha lékařství, a také mohl být uctíván spolu s Múzami.

Morfeus dal název alkaloidu morfinu, v lékařství označovaném jako morfium, přírodním opiátu získávaného z opia, pryskyřice máku setého. Používá se jako celkové anestetikum, ale také je zneužíván jako droga. Je vysoce návykový. V čisté podobě tento alkaloid jako první izoloval lékárník Friedrich Sertürner v roce 1804.

Od jména Hypnos je odvozena celá řada pojmů spojených se spánkem a dalšími stavy přesahujícími

běžné vědomí. Hypnotický stav je tak označením mráкотného stavu, kdy člověk není zcela při smyslech.

Hypnotika je celá skupina léčiv, které působí tlumivě na centrální nervovou soustavu a snižují bdělost. Podle síly jejich účinku došlo k vytvoření trojice v pořadí sedace (dochází jen k uklidnění) – hypnóza (dojde ke stavu podobnému normálnímu spánku, ale většinou po probuzení vede k pocitu nevyspání) – narkóza (anestezie), kdy dochází k vyřazení vědomí a navození bezvědomí.

Hypnóza může být i navozený stav bez použití léčiv, pouze působením hypnotizéra. Český hypnotizér Břetislav Kafka (1891–1967) zhypnotizoval více než 15 tisíc lidí, a to bez použití léčiv, pouze prostřednictvím svého hypnotického umění. Provedl rozsáhlý výzkum a vypracoval škálu čtyř stupňů hypnózy, přičemž pátý stupeň považoval za životu nebezpečný.

Pouze ve čtvrtém stupni, kdy dochází k tělesné katalepsii, ztrátě paměti, vnímání vědomého Já a pěti smyslů, se otevírá prostor pro oslovení duše. Pro své experimenty hledal jedince se zvýšenou sugestibilitou, které nazýval „citlivci“ nebo somnambuly.

Citlivci prokázali neobvyklé schopnosti, jako je vidění volných světelných částic, které jim umožňovalo pohyb se zavázanýma očima, levitace, telekineze, plynulé ovládání jazyků, které se nikdy neučili, nebo virtuózní hra na hudební nástroje, které neovládali za bdělého stavu. Kafka prezentoval tyto schopnosti veřejně během svých přednášek, při kterých ukázal i další mimořádné schopnosti, například čtení ze zavřených knih nebo správné určení počtu zrn hrachu či rýže v balení.

Podle boha smrti Thanata vzniklo označení euthanasie / eutanazie (dobrá smrt) pro situace, kde dochází k usmrcení pacienta na jeho přání. Dnes je euthanasie zcela legální a rozšířená v zemích Beneluxu - v Nizozemí je legální od roku 2002, kdy se uvádělo, že tato země usmrcování pacientů na jejich žádost povolila jako první na světě. Nyní se v této zemi může provádět euthanasie dokonce i dětem ve věku od jednoho roku do 12 let, ovšem se souhlasem rodičů.

První zemí, kde došlo k legalizaci euthanasie však nebylo Nizozemí v roce 2002, ale hitlerovské Německo ve 30. letech 20. století. Proto problém euthanasie vydávaný za pomoc bližnímu a usmrcování vydávané za léčbu není příliš originální, ale bere své vzory právě u nacistů. První Hitlerův válečný výnos nemluvil o vraždění, ale o „udělení smrti z milosti“, tedy jako o určité výsadě či službě. Komise, která rozhodovala o euthanasii duševně či tělesně postižených pacientů, napsala do posudku buď červené plus, což znamenalo léčbu, tedy smrt, nebo modré minus, což byl život. Myšlenka euthanasie – tedy pomoci trpícímu smrtelnou nemocí sprovodit ho ze světa – byla v nacistickém Německu zprvu chápána jako humánní lékařské opatření. V tzv. odborných dětských odděleních nacisté nejprve „udělovali smrt z milosti“ jen postiženým dětem. První nacistická plynová komora byla zkonstruovaná pro duševně choré v Brandenburgu nad Havolou. Blázni byli odvedeni do sprch, kde se usadili na lavičkách. Ventilátor pak začal odsávat vzduch a z „vodovodních kohoutků“ byl do místnosti vpouštěn plyn. Osvětlení byla na světě. Praxe „udělení smrti z milosti“ se záhy rozšířila i na děti zdravé, pokud pocházely ze „smíšených“ manželství.

Sirény: Píseň vášně a zkázy

Ó, dovolu mi, abych vás zavedl do dávných časů, do doby, kdy moře bylo ještě mnohem tajemnější a nebezpečnější než dnes. V tom čase, do kterého vás, mí trpělivi přátelé, přenesu, existovaly bytosti, které byly obdarovány tím nejkrásnějším zpěvem převyšujícím všechno pomyšlení. Tento vzácný dar ovšem nevyužívaly pro povznesení ducha posluchačů, ale naopak k jejich zkáze. Tito tvorové dostaly jméno Sirény, a čím půvabnější měly tváře, tím nebezpečnějším stvořením byly. Nebyla to ovšem jejich krása, ale právě jejich hlas, který přiváděl nejprve k vytržení a pak k zoufalství ty, kdo mu byli ochotni naslouchat. Sirény nalákaly nebohé námořníky ke svému ostrovu, kde pak lodě narazily na útesy, roztříštily se a plavci zahynuli.

Jak tajemný a okouzlující byl jejich zpěv, tak tajemná a nejasná byla pravda o jejich zrození a původu. Kolik se jen objevilo dohadů o jejich rodičích i o tom, co provádí s jejich nebohými oběťmi.

Nejvíce znamenitých vypravěčů je považovalo za dcery boha řeky Achelóa a múzy Melpomény nebo Terpsichory a nebo Steropy. Jiní znalci tajemství mořského světa byli přesvědčeni, že Sirény jsou dcerami mořského boha Forkýa a jejich matkou je sama bohyně Země Gaia.

Protože uniknout Sirénám bylo téměř nemožné, máme nejisté zprávy i o jejich počtu. Obvykle se hovoří o dvou – Aglaopé (jejíž jméno ukazuje na její zářící vzhled) a Thelxiepeía (půvabná ve slovu), nebo o třech: Parthenopé, Leukosia a Ligeia. Někteří plavci dokonce slyšeli osm Sirén při jejich zpěvu.

Sirény byly původně mořskými nymfami Najádami, průvodkyněmi Persefony, kterou unesl bůh temného podsvětí Hádés, aby se stala královnou jeho pochmurné říše. Démétér, matka Persefony, požádala Sirény, aby její dceru našly, a obdařila je těly ptáků, aby měly hledání snazší. Ani s ptačím tělem nemohly Persefonu najít – vždyť byla unesena do podsvětí. Proto se usídlily na ostrově, odkud svým nádherným zpěvem lákaly námořníky lodí, které se připlouvaly do jejich blízkosti, a následně je zahubily. Jejich píseň neustále volala Persefonu. Proto byla stejně smutná jako neodolatelně sladká a pohřbila jak tělo, tak duši do smrtícího spánku.

Obsáhlé vyprávění o Sirénách máme z Odysseových příběhů z jeho putování po skončení Trojské války. Už tehdy se vědělo, že obývají ostrov Anthemoessa v Tyrrhenském moři, v průlivu mezi Sicílií a Kalábrií. Odyssea před jejich okouzlujícím zpěvem varovala kouzelnice Kirké, která měla pro tohoto hrdinu slabost. Odysseus proto nařídil všem svým mužům, aby si zacpali uši voskem, a tak se ochránili před čarovným zpěvem Sirén. Sám se nechal připoutat ke stožáru lodi, aby byl ochráněn a zároveň mohl slyšet jejich píseň bez toho, aby mu způsobila nebezpečí.

Když se Odysseus a jeho muži přiblížili ke skalnatému pobřeží, Sirény začaly zpívat. Jejich melodie se linula nad vodou a plná sladkosti pronikala do jeho uší, ale ostatní plavci nic neslyšeli, protože měli v uších vosk. Odysseus při jejich zpěvu už netoužil po návratu domů, neměl žádné přání, kromě jediného – dostat se k Sirénám a moci stále poslouchat jejich zpěv. Křičel, prosil, sliboval a naléhal na

své druhy, aby ho pustili, ale vosk v jejich uších byl neproniknutelnou hradbou proti jeho slovům. Jakmile se loď začala od krásných Sirén vzdalovat a jejich zpěv začal slábnout až utichl docela, měl Odysseus pocit, že jeho život ztratil smysl a cíl. Teprve po čase si sám uvědomil, že očarování pominulo a on sám i jeho muži mohou bezpečně a bez úhony pokračovat ve své plavbě.

Sirény zůstaly připomínkou lidské zranitelnosti, vášně, pokušení, ale také mimořádné síly vůle. Jejich zpěv vyvolával jak touhu po nadpozemské kráse okouzlujících tónů, tak strach z nebezpečí pro ty, kdo podlehli svodům a ztratili se ve světě iluzí. Zároveň však jejich příběh ukazoval sílu, odvahu a důvtip jednotlivce, který dokáže odolat a projít skrze nebezpečí.

Mužští protějšky Sirén jsou Tritoni, Poseidónovi průvodci. Tritoni často ve vodě dováděli s Najádami a podobně jako Sirény také na moři zpívají, aby přilákali námořníky a pak je zahubili.

Sirény zaujaly i křesťanské myslitele a kazatele. Pro Klementa Alexandrijského ze 2. století jsou Sirény alegorií krásných kurtizán nebo prostitutek, jejichž příjemný zpěv ukazuje na svody nebo chtíče. S tím souhlasil sv. Ambrož ze 4. století, který opakoval, že Sirény představují symbol světských pokušení.

V dnešní době se jméno „siréna“ dočkalo nového významu, který je přesto stále spojený s výrazným zvukem. Nicméně moderní sirény již nevábí do smrtelného nebezpečí, ba naopak: jejich pronikavý zvuk slouží jako varování před možným ohrožením.

Nástrahy moře: Scylla a Charybda

Vy, kteří posloucháte má slova, poplujte se mnou na další cestu do světa řeckých bájí. Mezi skalami a vlnami, tam, kde se dotýká moře s nebem, se odehrává příběh plný nebezpečí a zkázy. A uprostřed se zjevuje samotná Scylla, strašlivá příšera zrozená ze záchvatů žárlivosti a posedlosti. Scylla, dcera bohyně Hekaté, totiž byla původně krásnou nymfou, po které toužil i mocný vládce vln Poseidon. Ukrutným strašidlem se stala později - jen proto, že ji žárlivá nereida Amphitrite proměnila v strašlivou příšeru tím, že otrávila vodu pramene, v němž se Scylla koupala.

Odpusťte mi, milí posluchači, ale v tomto světě dávných časů se nezřídka stává, že vypravěči přináší různé verze téhož příběhu. I nejlepší úmysly vypravěčů mohou přinést do vyprávění další odchylky, takže se zcela přirozeně stává, že máme sice vyprávění jedno, ale z různými obměnami.

Scylla se stala nestvůrou kvůli své lásce ke Glaucovi. Láska zřídka nachází jednoduchou cestu, a radost jednoho je vyvažována utrpením druhého. Sám Glaucus byl totiž také milován bohyní a čarodějnici Kirké. Ta svou sokyni nemilosrdně zničila, jakmile se s ní se odvážila soupeřit o Glaucovu lásku. Když se Scylla koupala v mořských vlnách, zlá Kirké do moře nalila jedovatý lektvar, který způsobil, že se Scylla proměnila v děsivou příšeru s šesti psy vyrůstajícími z jejích stehén.

Mí drazí posluchači, aby vás snad nezmátla tato různá vyprávění, musíte vědět, že ještě jeden příběh vypráví o neopětované a nenaplněné lásce. Mořský bůh Glaucus se zamiloval do krásné Scylly, ale tu odpuzovala jeho rybí podoba. Proto uprchla na útes, kam ji nemohl následovat. Nešťastný Glaucus chtěl chybějící lásku přičarovat kouzly, aby si Scyllu k sobě připoutal čarovným nápojem. Proto vyhledal čarodějnici Kirké, a požádal ji o lektvar lásky, kterým by získal Scyllinu náklonnost.

„Ó, moudrá čarodějnice Kirké,“ pronesl Glaucus se zoufalstvím v hlase, „prosím tě, pomoz mi získat

srdce Scylly. Jsem ochoten udělat cokoli, abych ji přesvědčil, aby mě milovala.“ „Můj milý Glaucu,“ odpověděla Kirké s pohrdáním, „proč toužíš po té, která tě odmítá?“ Kirké se na Glauca podívala, ale v jejím srdci se rozhořela vášeň, neboť se do něj v tu chvíli sama zamilovala. Ne, cesta lásky, která měla kouzlem získat přímý směr, se ještě více začala klikatit. Glaucus však myslel jen a jen na Scyllu. Kirké se plná zloby a žárlivosti obrací proti své soupeře, půvabné Scylle. Připravuje jed do mořského bazénu, ve kterém se Scylla pravidelně koupala a proměňuje ji v hrůzostrašného a krvelačného tvora.

Scylla, ta strašlivá bytost, obývá své útočiště na jedné straně úzkého průlivu, naproti svému protějšku neméně strašlivé Charybdě. Tyto dvě bytosti jsou od sebe tak blízko, že lodě plující kolem se musí nebezpečně přiblížit jedné z nich, aby se vyhnuly druhé.

Charybda, mořská příšera, prý bydlí pod malou skalou, na jedné straně této úžiny. Třikrát denně Charybda polykala obrovské množství vody, jen aby ji následně zvrátila zpět, vytvářející tak obrovské víry, jež jsou schopné stáhnout loď dolů pod hladinu. Ó, Charybdo, ty zlomyslná bytosti, která jsi vznikla v nekonečném moři obdařena tak strašlivou mocí. Nad úžinou, v níž se projevuje tvá ničivá síla, zní tvé strašidelné hlasité vření. Jak voda v přílivu moře se vlní, když ty, Charybdo z propasti zdvíháš svou temnou hlavu a stahuješ do modré vodní tmy všechny, kdo z neopatrnosti zkoušejí plout blízko tvé smrtící síly. Odkud ses vzala, z tak zlého rodu? Snad jsi kdysi byla nymfou zářící v kráse, jež byla kletbou přeměněna v mořskou příšeru. Možná jsi byla obětí bohů nebo vlastní touhy, a stala se temnou bytostí. A tak nyní ležíš v mořských hlubinách, neúprosná a zhoubná, číhající na plavce, jež překročí hranici, a vyčkávající na okamžik, kdy je strhne do propasti. Ó, Charybdo, tvá zloba je nezměrná, tvá síla ničivá, tvůj hlad nenasytý.

O nebezpečí spojeném se Scyllou se vypráví v příběhu z Odysseových cest, kde Odysseus a jeho posádka na své předlouhé plavbě na ni narazí a zároveň se setkají i s Charybdou. Ve své děsivé podobě napadla Odysseovu loď, připravila ho o jeho druhy a živé je pozřela. Jen zalapali po dechu, a Scylla je odnesla na svou skálu a u vchodu do své jeskyně je pohltila živé, křičící, s rozpaženými rukama, ztracené v té smrtelné bitvě.

Úsloví „mezi Scyllou a Charybdou“ dnes vyjadřuje situaci, kdy jsme nuceni volit mezi dvěma podobně nebezpečnými situacemi, nebo že dobrá volba prostě není.

Jméno Scylly nese malé městečko Scilla v Kalábrii jako připomínku této legendární bytosti.

Zobrazeno: 16 x

From:

<https://cesty.in/> - Cestovatelské stránky

Permanent link:

https://cesty.in/vznik_sveta_podle_reckych_baji

Last update: **2024/05/30 18:51**

